

באר

מים החיים

לקט ביאורים

מבאר מים החיים של רבותינו

גליון ז'

פרשת ויצא

מתוך הספרים: שמן תורק, פלאות מתורתך, אוצרות מתורתך

וחלקם נמסר בבית המדרש "תורת דוד" רמות א' ירושלים

ונוסף בו מעט פניני דרך ה' שלמדנו מתורת

גאון ישראל רבינו שלמה יהודה (הינוקא) שליט"א

מיועד לחלוקה לבתי כנסיות ובתי מדרשות
ניתן לקחת אחד בלבד לכל בית מדרש

נא לא להוציאו מביהמ"ד עד יום שישי בשבוע שאחריו

תוכן העניינים:

- א. דגל מחנה יהודה
ב. כרם שלמה
ג. מסילות עץ החיים
ד. מתוקים מדבש
- ה. באר מים חיים
ו. שאלות לשלחן שבת
ז. מצות וחי בהם, שמירת הבריאות
ח. ים שלמה - תשובות בהלכה

©

כל הזכויות שפורות

נשמח מאוד לכל סיוע בהדפסה ובהפצה

ויבורכו מאת השי"ת כל המסייעים

[יש אפשרות להקדשה ברכה והנצחה]

ונוכל בעזה השי"ת להשקות עוד מ-באר מים חיים

תשס"ח – תש"פ, ורבים מהם שמענו בע"פ מהקלטות (גם שיעורים בקלטות משנת תשס"ג, לפני 17 שנים), ואנחנו שומעים וקוראים – ובוכים מהתרגשות דקדושה, לקבל כזו דעת טהורה זכה ותמה, מים חיים המביאים הרפואות, ומדשנים העצמות, ומצמיחים הטהרות, לרפא כל גוף ונפש, כלשון רבינו הרמב"ם (מקוואות יא, יב) שהמביא נפשו במי הדעת הטהור, הרי הוא נטהר, ונאמר "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'", ומכל גלולכם אטהר אתכם".

וכמה יש להודות לאבינו שבשמים, שחנן אותנו במתנה כזו, שאין יקר בעולם כמו הדעת הטהורה, כי דעת קנית מה חסרת (קה"ר ז, א), ומי שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו (ברכות לג). זו דעת התורה הטהורה, שממנה קדושת המקדש ע"י הלוחות שבתוך ארון הברית, שעליהם שרתה השכינה, ומשם לכל העולם. וכן בכל דור דעת תורה של חכמי הדורות שכוללין כל התורה, ומהם קיום העולם כולו וקדושתו וטהרתו וברכתו.

וכתבים אלו, המה "דעת אלקים" אשר בכתם טהור לא תסולה (איוב כח), תורת חיים שיכולה להאיר חייו של כל יהודי ויהודי באשר הוא, ולהעלותו על דרך המלך בכל נושא וענין, הן בתורת ה', והן בעבודתו יתברך, וגם בענייני שלום עצמו, ושלום ביתו, וחינוך ילדיו, וקדושת ישראל. ודרך אמת בלימוד התורה הקדושה, וכיצד תהיה תורתו משתמרת בקרבו, ויתחבר לנשמת תורתו הקדושה, ולמצוא את חובתו בעולמו, עד דרך עץ החיים.

והאמת שלא עת לחשות, וישראל קדושים יקרים וחביבים, צמאים מאד לשמוע דבר ה', שהוא יקר מאד (שמואל א, ג, א). וכיצד נוכל לראות את האור הגדול הזה, ולשמוח בו לנפשינו וב"ב, ולמנוע טוב מכלל אחינו בית ישראל. ועל כך תפלותינו לאבינו שבשמים – שנזכה שיסודרו הדברים כראוי, ויוכלו להביא אותם בפני אחינו בית ישראל, למען ייעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונו בלבב שלם, ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, אנס"ו.

אמר המלקט: אודה ה' בכל לבב, אשר זכנו ברוב רחמיו וחסדיו, ללקט ולקבץ פניני אמרים ששמענו מכל רבותינו הגדולים מימי נעורינו וכו', וקבצנו בכמה מהדורות, **"פלאות מתורתך"**, ו"**אוצרות מתורתך**", ו"**שמון תורק**". ומכל אלו ליקטנו כעת בדרך קצרה במתכונת גליון שבועי. וכיון שספרים הנ"ל הם ליקוטי ביאורים וחיידושים מרבותינו, קראנו שמו "**באר מים החיים**", כי מבאר מים החיים של רבותינו, ישקו העדרים.

והנה לפני כשנתיים ימים זכינו להתקרב אצל המאור הגדול, קודש הקדשים, **חכם הרזים בכל חדרי פרד"ס תורתנו הקדושה, צדיק יסוד עולם, החכם השלם, כליל תפארת, בכל מעלה, ובכל קדושה וטהרה, ובכל קנייני התה"ק, גאון ישראל רבינו שלמה יהודה שליט"א.**

אשר אין שיעור וערך – לענוותו, וליראתו, ולאהבתו, וליוקר מידותיו, ולעוצם אהבת ישראל לכל יחיד ויחיד. ובמשך 15 שנים מסר נפשו להעמיד תלמידים הגונים, והחיה נפשות ישראל, והאיר בהם תקוה ושמחה עידוד וכח עצום בגוף ובנפש, והרבה ת"ח שזכו להתקרב אל הקודש, קבלו כח ושמחה ואון וחיל להמשיך להגביר חיילים לתורה, כמשאת נפשו, להאיר נשמות ישראל, ולהחזיר את הכבוד לזקני הדור, גדולי התורה, ולאחד בין מחנות ישראל הקדושים.

ודברי קדשו שזכינו לשמוע בשיעורים מידי שבוע בשבוע, המה מאירי עינים, דרך ה' סולת נקיה תמצית מכל תורת רבותינו לדורותיהם, דרך עץ החיים אמת לאמיתה, הלכה למעשה, בתכלית חובת האדם בעולמו של כל אחד ואחד. והרבה מרגליות ששמענו מפ"ק ומה שהחכמונו בהם, הכנסנו בכ"י של ספר זה, ביאורים נפלאים ופניני דרך ה'. ובמהדורא זו קיצרנו יותר, כדי שירויץ בהם הקורא.

וגם זכינו שהגיעו לידינו כמה מכתבי הקודש של מו"ר גאון ישראל שליט"א, עם אלפי שיעורים מוקלדים, שנמסרו במשך השנים

דגל מחנה יהודה

"וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע..." הרמו בזה, שכל ישראל הם צדיקים, ובאמת לא שייך לשום בר ישראל שום חטא ועוון, כי כולם ממקור עליון ונורא נחצבו, אך מחמת קליפת עמלק נעשה העלמה והסתרה של ההוד והיופי האמיתי של כל בר ישראל, ולכן נדמה להכל שהם רחוקים מה' יתברך, ומחמת זה נגרם ירידה וגלות. ולעתיד לבא שתוסר ההסתרה, עיקר הפאר והיופי יצא דוקא מן הכוספים באמת לה' יתברך ולא מרפים, שהם אלו שעובר עליהם מה שעובר ולא מייאשים עצמם, ומחזיקים חזק בעבודת ה' יתברך, ומתגברין כנגד כל העיכובים, ומוסרין נפשם לה' יתברך, ואז מהם יצא הפאר והיופי של הבריאה כולה, שזה "בית המקדש".

וזה בחינת "ויצא יעקב מבאר שבע", כי יעקב הוא התפארת, ו"ויצא יעקב" - התפארת, שתצא "מבאר שבע", "שבע" הוא רמז למה שכתוב "שבע יפול צדיק וקם" (משלי כד, טז), דהיינו מכל אותם המחזיקים עצמם היטב בה' יתברך ומוסרין נפשם אליו יתברך, ולכן "באר" - ראשי תיבות "בידך אפקיד רוחי" (תהלים לא, ו), בחינת מסירות נפש. ו"באר שבע" היינו מסירות נפש לבלי להניח את מקומם, שגם אם נפלו והתרחקו, לא ייאשו עצמם לעולם, וימסרו נפשם להתקרב לה' יתברך, ואזי בזכותם נזכה לפאר והיופי שהוא בית המקדש, דהיינו הגאולה. ואז "ויצא יעקב" - שהוא תפארת ישראל, בחינת "ישראל אשר בך אתפאר" (ישעיה מט, ג), בזכות "מבאר שבע" - כל אותם אשר ימסרו נפשם לה' יתברך מבלי להתייאש ולא יתנו לקליפת עמלק לכסות הפאר והיופי הנ"ל, ואז יראו הכל את הפאר והיופי של כל בר ישראל, ויבנה בית המקדש. אמן.

תוספת ביאור: יעקב אבינו נרדף על ידי עשוי הרשע שעיקר הקליפה שלו זה עמלק (נכרו), וכעת הוא נמלט מידו, וזוכה לניסים גלויים, שזה מעין גאולה, [אף שבאנו נכנס לעוד גלות בין לבן, וגם עשוי עדיין לא נח ממנו], ולכן יש בזה רמז על הגאולה, שיעקב היה בשפל כל השנים, שכולם חשבו שהברכות מיועדים לעשוי, ורק ממנו יצא הזרע הנבחר, ויעקב היה בפניה שלו, ועבד את ה' ולמד תורה לשמו ית', ובעת שיצא לחרון יצאה השכינה עימו והבאר הלכה לפניו, והר המוריה קפץ, והשמש שקעה לכבודו, אז הבינו את מעלת יעקב, שכעת שיצא פנה הודה פנה זיוה וכו', מה שהיה עד כה טמיר ומכוסה מעיני כל מחמת גאוותו של עשוי שלקח כל הכבוד אליו. ויעקב אבינו זכה לשינוי הטבע כדי שישן במקום המקדש, בשביל לקבוע שם את הקדושה ולעשות אותו לבחינת בית אלקים, מה שלא היה זוכה שום אדם אחר, וזה זכה מחמת העמל שלו בתורה ובעבודת ה' במסירות נפש, כאשר היה נראה שאין שום תקוה ממנו, ועשוי לוקח הכל אליו. ומעשה אבות סימן לבנים, שכך עם ישראל מוסרם נפשם בגלות, שגם יהודי שנדמה לו שהוא כבר לא צדיק, ולא יוצלח להיות עובד ה' ויודע בתורה הקדושה וכו', הוא מתחזק ומתגבר למסור נפשו אליו ית', ולהאמין שגם הוא יכול להיות בחינת "ישראל סבא", שהיה מרכבה לשכינה, ועל ידי מסירות זו, תימחה קליפת עמלק ימ"ש מן העולם, ואז יאיר כל אחד ואחד מ'ישראל באור נפלא ועצום מאד מאד, ומכל הפאר הזה ייבנה בית המקדש, ושם יראו שגם היהודי שהיה בעיני כולם שפל ביותר, הוא מלא בפאר ויופי שאין לתאר ולשער, ויש לו חלק בבית המקדש, ויתכן שדוקא אלו שלא זכו לראות הצלחה, מהם יאיר אור גדול יותר.

תפילה: רבונו של עולם, אבי אב רחמן, מלא רחמים, הצילני ברחמיך מכל החטאים והעוונות והפשעים, וזכני להיות זך וטהור. אנא אל רחמן, מלא רחמים, תוציאני מטומאה לטהרה ומאפילה לאור גדול חיש קל מהרה, וזכני להיות קדוש וטהור כל ימי חיי, והצילני מייאוש לעולם ועד, ועשה ברחמיך שלעולם לא אתייאש. וזכני להאמין בנקודת הצדיק אשר טמונה אצלי, וזכני על ידה להיות צדיק אמיתי, וזכני להתגבר כנגד כל ה"מניעות" ולהפכם ל"נעמויות". והצילני מעצלות ועצבות, וזכני לששון ושמחה ונונה והכנעה וזריות וחיות המוחין, באופן שאזכה חיש קל מהרה להסיר מעלי את כל הקליפות. וזכני להאיר כחמה, והמשך עלי מקדושתם של העשרה הרוגי מלכות, וזכני להיות בעל מסירות נפש אמיתי ללא פחד וללא דאגה, ולראות בכל עת ורגע את האור של כל שבעת הרועים ולקבל מהם את אור האמונה הקדושה. אנא א-ל רחמן, זכני לראות את הפאר והיופי בכל בר ישראל כל ימי חיי, באופן שאזכה לדון את כולם לכף זכות, ועל ידי זה לעבור את מדת החסד בעולם, באופן שנזכה ל"עולם חסד יבנה" מתוך שמחה וטוב לבב. אנא א-ל רחמן, תעקור ותכלה ותבטל את קליפת עמלק מן העולם, אשר מנסה להעלים את הטוב שבכל יהודי, ובפרט אשר מלחמתה להעלים את אור הצדיקים - שהם הפאר והיופי של הבריאה, - אשר על ידם מתעוררין כל הנקודות הטובות שבכל עמך ישראל, ויוצאין הכל מאפילה לאורה. אנא א-ל רחמן, הסר מעלינו כל ההסתרות, וזכנו להתגלות שכינתך במהרה ובקרוב ממש. אמן נצח סלה ועד.

השמחה התמידית בה' כדרכם של האבות היא שתיבא את בית המקדש

עובד ע"פ כמה נקודות מס' כרם שלמה תשע"א פרשת שלח, מאמר מיום ראשון י' סיון התשע"א

"ישמח ישראל בעושיו, בני ציון יגילו במלכם". בית המקדש היה מקום שכולם היללו את ה', מכח הדבקות בה' שזכו לה ללא הרף. והיה שפע טובה וברכה, וריח קינמון, ופירות מופלאים בכל ארץ ישראל, ונפלאות וניסים, וכשהיו רואים את זה היו מהללים את ה'.

וכעת בגלות המעלה שלנו שצריכים לטרוח ולהתייגע להגיע לקרבת ה' הזו, ולזכות גם בגלות לשיויתי ה' לנגדי תמיד, ולא פחד ועצבות, אלא שהוא שמח לפני בוראו, נהנה לחשוב עליו, כולו מאוהב בהש"ת, והוא חי בשבח והודיה לה' בכל רגע ושניה. ואז הערך של זה הוא יקר מאד.

הקושי של החרבן זה ההסתר פנים (מיום שנחרב ביהמ"ק אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו), שהיצר בא ומסית לאדם לא לשמוח בבוראו, הוא לוחש בדעתו כל הזמן "יכל להיות לך יותר טוב", עד שהוא שובר את רוחו של האדם, ולא נותן לו לחשוב את האמת לאמיתה ש"יכל להיות לנו יותר גרוע, ומה שיש לנו, זה הכי טוב". יהודי הוא נאמן להש"ת, יודע כמה הוא אוהב וחביב לפני ית' בשלימות, ובודאי שה' נותן לנו הכי טוב, (וככל שיכסיר את דעתו, ויכל לזכות לטוב שנראה ונגלה יותר, כי אז הטוב הגלוי יהיה באמת לתועלתו בזה ובבא).

ולכן כדי לקיים שיויתי ה' לנגדי תמיד, צריך קודם לצאת מהדמיון של המחשבה שיכל להיות לי יותר טוב, ולהכנס אל המחשבה הנכונה, שהיה יכול להיות יותר גרוע, ומה שיש לי זה הכי טוב, ואני מודה להש"ת על הכל. בכל דבר שרואה אדם שחסר לו, יכול להתבונן ולראות כמה יש לו מה שיש אחרים שאין להם כלום מזה.

האבות הקדושים היו היכל ה', כי לא היה להם שום רצון זולת לגלות את מלכות ה', והם האירו את מחשבות האמת והדעת הטהור לכל העולם. וכך כשהיה בית המקדש קיים, כל אחד יכל לחשוב על התכלית, מבלי לחמוד כסף וזהב, וכל תשוקת האדם נשארה רק לראות עוד ועוד במלכות ה'.

חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב (תד"א רבה פכ"ה), שהם זכו לעשות נחת רוח לפני הש"ת והיו רצויים כל כך, שהגיעו למעלה העליונה להיות מרכבה לשכינה, שהנחת רוח לה' היתה לשכון אצלם, והכל בגלל שהתהלכו תמיד לפני ה', כמ"ש "אשר התהלכו אבותי לפני אברהם ויצחק" (בראשית מו, טו), וזה שיויתי ה' לנגדי תמיד, שהיא "כל מעלת הצדיקים" (ביאור הגר"א א"ח סי' א). וכך כל יהודי צריך לחשוב תמיד על כך, וכיצד אני עושה נחת רוח לה', ולהאמין בעצמו שהוא חביב ורצוי, שהש"ת חפץ בו יותר מכל מלאכי השרת וכו', ורוצה לשכון אצלו תמיד, כאשר ייחד את מוחו וליבו אליו יתברך באהבה. **אלא** שעובר על האדם צער ומרירות ואין לו כח ויישוב הדעת, וכן עובר עליו בבלולים ודחקים שהוא רחוק מלחשוב בה', ועלינו להתבונן איך בכל זאת נוכל לזכות לזה.

האבות הקדושים השפיעו את הדעת הטהור שלהם לכל הדורות, נגד הדעת הטמא של נמרוד ועשיו וגו'. והדבר הראשון שתיקנו לנו לדורות זה התפילה, כי חובת אדם בעולמו היא לצאת מעצמו, ולהיות תמיד פונה לבוראו, ואדם יודע שיש לו את השם ב"ה שנמצא איתו תמיד בכל עת ורגע היא אשר יהא, וזה הכתובת שלו לבקש ממנו כל דבר, וגם לשיח לפניו עד שישפוך את כל ליבו, כמ"ש "ויצא יצחק לשוח בשדה", שיצחק אבינו היה הולך ומספר לה' כל מה שעובר עליו. ולכן הזיווג שלו הגיע אליו רק מכח התפילה, וכן זכה ומצא מאה שערים ועושר עצום, מבלי טורח ויגיעה, אלא מכח התפילה, שהיא הביאה אותו לביטול גמור לה' שלא היה חושב שיש בו מהות וקיום, ואז יכל להתהלך לפני ה', ולהיות מרכבה לשכינה כל אחד כפי חלקו.

על ידי התפילה אדם זוכה לצאת מן העצבות, ומקבל מהש"ת "חכמה ודעת ושמחה" (קהלת ב, כו) כמו האבות הקדושים (קה"ר שם, פרשה ב אות כו), וזהו רצון הש"ת, לראות כל יהודי שמח ולא עצוב ומיואש. ועיקר התפילות שלנו הם על בית המקדש, ששם

ולהושיע אותי, ויש לי תקוה, ואני יתחתן בכל גיל, ויהיה לי ילדים בכל גיל, והכל יהיה לי. ואז כל אדם זוכה לחיים הכי טובים בעולם.

כשאדם עוזב את השמחה, הוא מכניס את עצמו בידים לתוך גלות. וכשהוא קם ומתחזק לשמוח בה', וזוכר שגם על האבות הקדושים עברו נסיונות קשים מאד במשך שנים רבות, ולבסוף הגיעו לשלימות ונתברכו בכל מכל כל, והיה להם את תכלית הטוב, וכך גם אני רצוי ואהוב להשי"ת, ואני יתחיל להסתכל רק על הטוב, ובמה שנראה חסר, אתבונן שיכל להיות הרבה יותר חסר וגרוע, ואשמח לפני ה', ואשתדל תמיד להודות ולהלל - בזה הוא נקשר לגאולה ומקרב את בית המקדש.

יעקב אבינו היה מקטין את עצמו תמיד כמו עקב, היה שמח בחלקו, היה חושב "לא מגיע לי כלום", לא כאב לו שהברכות מיועדות בינתיים לעשיו, הוא למד תורה לבד בבית המדרש, אפילו שכולם חשבו שלא יצא ממנו כלום, והיה שמח ומודה לה' שהחיים שלו הכי נפלאים. דבר אחד הוא חיפש תמיד - כיצד עלי להמליך את השי"ת בעולם, כי זה כל המטרה שלי בעולם.

ואילו עשיו הלך בדרך של האפיקורסות שזה העצבות, שכל הזמן חסר לי, ויכל להיות לי יותר טוב, ורצה רק לקחת לעצמו, ולסלק את כולם מהעולם הזה, כדי שהוא יכבוש את כל העולם הזה, ורצה ליטול את כל הברכות בשבילו.

ובעת שיעקב הבין שעשיו שזה הכח של הסטרא אחרא, שרוצה לבלוע את הכל, ושלא יהיה בית המקדש, ולהשחית את העולם, לכן ראה שבשביל תיקון העולם מוכרח למנוע ממנו את הברכות, (יעקב אבינו היה שמח בחלקו, ולא רצה כלום לעצמו, הוא רצה רק את האמת והתכלית, וכעת הגיע מצד שחייבים בשביל זה לקחת את הברכה מהס"א), וכשראה מהחלון את עשו מגיע, ברח מהדלת בסיבוב, לפי שידע שאם יראה אותו יהרוג אותו מיד.

ועשיו בא בכעס, ולא ידע שיעקב כבר לקח לו את הכל, מכח התפילה והשמחה התמידית שלו במשך כל השנים הללו, שהנה הגיע יום השלימות. וכך היא דרך החיים של כל יהודי, שבסוף ינצח!

ואנחנו שזכינו להיות מזרע הקודש של אברהם יצחק ויעקב, צריכים תמיד לשאוף לזה, לצאת מזוהמת הנחש שמכניס בדעת הרהורי שקר ועצבות ויאוש, ולקנות דעת אמת, שתביא אותנו להיות דבוקים בה', ולשבח ולהודות לה' תמיד.

הדורות שלנו מחולקים לשלשה, מומשה רבינו ועד רשב"י הקדוש (שהיו בו צדיקים ואריות נוראים), זה כנגד אברהם אבינו. ומזמן שהתנוצץ האור של הרשב"י, זה כנגד יצחק אבינו. וכעת בדורות הירודים של העקב, שהחוצפא שולטת והשקר נמצא בכל מקום, ומה שיש בידינו הוא לאחוז במידתו של יעקב, שזה נקודת האמת, ולהגביר בתוכינו את האמת, מכח תורת אמת (קול התורה של יעקב אבינו), ולאחוז באמונת חכמים ובתורה שלהם, עד שיתגלה קולו של אליהו הנביא שיביא תיקון כל הניצוצין קדישין שנפלו בשבי.

ובשביל להיות גיבור אמיתי ולבטל כל הסט"א, צריך לקיים שיויתי ה', לא על ידי ציור של אותיות יקו"ק, אלא להעמיד עצמו במחשבה לפני ה' ב"ה בשמחה ובחיות, ולהבין שהחיים שלי הם הכי טובים והכי נפלאים בעולם, ורק להודות לה'. ולא לתת שום מקום לעצבות לבוא בתוכינו, ולהלחם על זה כמו שבאים לאדם עם חנית להרוג אותו, שהוא לא ישב בחיבוק ידים אלא יעמוד על נפשו, כי העצבות מפסידה לאדם את חיי הנצח שלו, ומזה זוכים לאור של יעקב אבינו, שהאיר נשמת יוסף וכל הצדיקים (שהביאו להשראת שכניה ובית המקדש וטובת כל הברואים. ומכחו של יעקב יבא אליהו), והוא מאיר לנו תמיד את הדעת של התקוה, ולוחש לנו: יש תקוה לכל, והכל יהיה לך, רק תהיה בחיות ושמחה של האמונה ובסוף תזכה להכל. ולא כמו הקול של עשיו (שעיכב את השראת השכינה, ויצא ממנו זרע שהחריב את בית המקדש), שהשפיע בעולם דעת השקר והטומאה שלוחש לכל אדם, אתה לא שווה כלום, אתה לא רצוי, הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכורה.

מה שאדם לא מאמין בעצמו, זה הקול של עשיו והסט"א שהולך בעולם, ומטה כל אחד למחשבות אלו, וזה מה שמעכב את הגאולה. אלא צריכים אנו לראות לנגד עינינו את אבותינו הקדושים, ולקבל מהם את המחשבות הנכונות, וליכות לגאון דקדושה, שבודאי ה' שמח בי, ורוצה לקדש אותי,

מסילות עץ החיים

פניני אורה מוועד למבקשי ה' - מאחד מרבני בית המדרש "תורת דוד" רמות א' ירושלים
על פי רוח הדברים בשיעוריו של מו"ר גאון ישראל שליט"א - במשך השנים.

אמר הכותב: זיכנו השי"ת לשמוע שיעורים מידי שבוע לפני כשנתיים ימים, ועוד שמענו שיעורים רבים מתוך הקלטות שנמסרו בשנים קודמות. וכל השומע אותם, מרגיש שנהפך לבריה חדשה, כי המה דברי תורה המאירין כתורה מסיני, שפולחים מסילות בלבבות, ומיישרים הדעות, ומטהרים גוף ונפש, ממש לשמות בצמא מים חיים, עם דמעות הניגרות מאליהן, בהתרגשות שאי אפשר לכלוא אותה! ושם מבוארים יסודות נוראיים בדרך ה' אמת לאמיתה, שגם פותחים שערים להבנת דברי רז"ל בפרט במדרשים שהכל ברמזי רמזים. ולכן ניסינו בס"ד לסדר דברים על סדר הפרשיות. ויה"ר מלפני אבינו שבשמים שנזכה לכון את הדברים לאמיתתן, מבלי סטיה וטעות חלילה, ושיביאו את התועלת הרצויה כרצונו ית', אנס"ו.

המטה של יעקב

כח התפילה, החיות והתקוה, עד האור שלמעלה מכל השגה

מדוע הוצרך יעקב אבינו למטה המיוחד

יעקב אבינו הולך לחרן אצל לבן שזה בחינת גלות, ויצחק מוסר לו את המטה ללכת איתו פדנה אדם (ילקוט שמות רמז קסח), והשתמש בו לקרוע את הירדן כשברח מעשיו (תנחומא ויצא סימן ג. וכמו שנקרע הים לפני ישראל), ורעה בו את הצאן המיוחד, שנעשו משבעים צאן לשישים ריבוא עדרים כפולים (תנחומא שם סי' נד). ולכאורה למה הוצרך למטה, והרי השכינה יצאה עימו, כמו ששקעה לו השמש שעתיים קודם זמנה, וקפץ לו הר המוריה, וקפצה לו הדרך, והבטיחו השי"ת שהוא הולך עימו בכל מקום, כמו שנאמר "והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך", ולמה הוצרך למטה, וכי מי שהמלך הולך איתו, צריך איזה סיוע וסגולה.

ונקדים בענין מעלת המטה המיוחד הזה: ה' ברוך הוא ברא את המטה הזה בבין השמשות, מאבן סנפירנון, שהיא האבן היקרה והנדירה ביותר שקיימת בעולם, וה' ברוך הוא נתנו לאדם הראשון כשהיה בגן עדן, והועבר לחנוך, ואחר כך לאברהם וליצחק ויעקב ויוסף ויתרו, והגיע למשה, עד שנבנה המשכן, שאז החזיר אותו לפני העדות, והיה נוטל אותו בעת הצורך (זו"ח בשלח דף נא.). וי"א שהיה גם ביד יהודה (כמ"ש

חותמך ופתיך ומטך), וביד אהרן (כמ"ש, וישלה את מטהו), וביד דוד המלך (ויקח את מקלו בידו), וביד כל המלכים עד החורבן, ועתיד לחזור לעתיד לבא (ילקוט חקת רמז תשסג).

ויש במטה הזה סוד עצום ונורא מאד, וגם רמזים למעשה, שהמטה הזה נמסר לצדיקים שבאו לגלות את מלכות ה' בעולם, בשביל לזכור שהאדם הוא רק בחינת אין, צינור לבד, ושלא יכנס בו מחשבה של גאווה שאולי יש לו כח עצמי לעשות מופתים, אלא בכל פעם יראה את המטה לידי, שנראה כמו אות ו' שזה צינור. אני רק מקל, והכל מאת השי"ת בלבד. וכך יתבונן במטה ויגיע לענוה. ומטה זה רמז לאדם שהוא עץ השדה, מקל יבש, אין לו שום קיום, וכל הברואים הם רק איזה קו קטן בלי כלום, אין אחד גדול, ורק השי"ת קיים ומהוה את כל הבריאה בכל רגע מחדש. [וגם הו' היא לזכור את סוד ההתקשרות, סוד הו' העליונה].

המטה נמשך מהאור של הרישא דלא אתידע

אמנם יש בזה עומק נוסף, שהמטה הזה יכל להיראות מקל פשוט, אבל היה מתהפך ומשתנה ומתחלק לכל מיני צורות, ואי אפשר להתקרב אליו רק מי שראוי לו, והמטה היה מדבר מעצמו, והיה בו כח בלוע את כולם, כמו

הניסים והאותות שעשה משה במטה הזה, שרק נגע ביאור ומיד נהפך לדם וכו'. וזה לנו תקוה ועידוד להתאזר באמונה, שעוד יחזור המטה הזה, פירוש, הניסים והנפלאות שאין בהם השגה בשכל אנוש. ולא כפי שנראה היום בעיני בשר ודם שהכל חשוך ואפל בלי תקוה ח"ו.

המטה גם רמז לאדם שהכל אפשרי בכח התפילה

המטה בא לרמוז עוד, שכל הניסים והנפלאות והטובות והישועות באים דוקא על ידי התפילה, שהיא במקום הכי גבוה בבריאה שמשם הכל מתחיל להשתלשל. וזה מה שהראה משה לפרעה, שהכח של היהודים זה הכח של התפילה, שכל הדברים בטלים מפניו, (אמר לו זה המטה האחרון, שאין דבר בעולם שיכול לחולל פלאות יותר ממנו), והוא השרביט שביד כל יהודי.

וזהו המטה של האמת לאמיתה, שיתגלה ויאיר ויעלה ויבלע את כל מה שהיה לפניו, כמו שהמטה של משה בלע את כל המטות והתנינים האחרים, גם את כל מה שהם חיקוי בתורה ובקדושה וכו' שהם לא אמת לאמיתה.

המטה גם רמז לחבר את הרישא והסיפא

ועוד רמז נוסף היה במטה הזה לצדיקי העולם, להתבונן תמיד במטה כדי לא להסיח דעת מחובתינו בעולמינו שכל מה שנבראנו ונשלחנו לעולם זה רק בשביל לגלות את המלכות של ה' יתברך, ולייחד בין העולמות האלה לבין העולמות האלה וכו', לחבר את הרישא עם הסיפא, בחי' סופו נעוץ בתחילתו, לעשות אחד מההתחלה אל הסוף ומהסוף להתחלה, ולחבר את כל מי שנמצא למעלה לייחד אותו עם למטה, שזה ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ושם בבית המקדש לעשות אחדות אחת, שכולם יתקבצו אל מקום אחד,

שפרעה פחד שיבלע אותו יחד עם הכסא שלו. וזה לרמז על המהות שלו, שנדע שיש כאן סוד שנעלם מכל שכל שבעולם, דבר פלאי שאין בו שום תפיסה, כי באמת זהו אור שנמשך למעלה מהאצילות (מהרישא דלא אתידע), ושכל של בר אנוש שנמצא בתוך גוף מצומצם, לא יכול לתפוס באור הזה, שמשה רבינו השתמש בו.

כשרואים את החושך של העולם, אפשר ליפול לידי יאוש, כל כך הרבה קלקולים יש, ואין נוכל לתקן, אבל האמונה שלנו היא, שהשי"ת עוד יביא לנו את מטה האלהי"ם, שזה רמז לאור הגדול, שיתחילו אז להשפע כל השפעים שבעולם, ותורות נפלאות ותפילות נוראות שיוכלו לכבוש את כל המלחמות, ולהביא את כל הישועות וכל המופתים, כמו עט של המלך, גושפנקא דמלכא שכותבת וחותמת, ומיד נמשך ונעשה הכל על פיה.

להתאזר באמונה שיתגלה אור ה' ויתוקן הכל

כל יהודי ויהודי יהיה אשר יהיה ובמקום אשר נמצא, צריך להתחזק באמונה, לידע שאנחנו עובדים את השי"ת שאין עוד מלבדו, והוא כל יכול, לתקן את הכל, ולהפוך את הכל לטוב, ולעשות לנו את כל הניסים וכל המופתים, וכל הישועות וכל הגאולות, ואל מלכותו אנחנו מצפים, כי זה ודאי אמת שיבוא האור לעולם ותתגלה מלכותו.

ובעת שתתחיל מלכות של ה' יתברך למלוך ולמלוך, כל האומות העולם יפחדו וירעדו, ויפול על כולם פחד ואימה מה' יתברך, ותהיה לה' מלכות כזו שאף בריה לא יכולה לתפוס בה, וזה אותו מטה שהיה ביד כל הצדיקים, שעשו בו פלאי פלאות, כמו האילן של אברהם אבינו, והצאן המופלא של יעקב אבינו שהיו יולדים באותו יום, והיו גדולים וענקים וחזקים מכח אותו המטה שבהם רעה את הצאן, וכל

עד התיקון השלם.

האש שהיתה בסנה תתפשט בכל העולם

ובעת שהשי"ת נגלה למשה בסנה, משה רבינו לא הסכים ללכת מיד, וקשה, שהרי בודאי כל אדם שיזכה להתגלות אלוקות נעשה לו אז ביטול הבחירה, ואיך שייך שיהיה למשה רבינו שאלה, מי אני בכלל שילך לפרעה וכו', הרי השי"ת נגלה אליך ומצוה עליך וכו', ומה שייך להקשות קושיא על הדברים. אלא שמשה רצה לדעת ולהבין את השלמת השליחות הזו, משה רבינו שואל, עכשיו אני ילך מהסנה אל פרעה, אבל מה התכלית, אני יוציא אותם ממצרים למתן תורה, אבל אחרי זה יש עגל

הזהב, ומשכן, ומלחמות, ובית המקדש הראשון ת"י שנים, וגלות, ובית המקדש השני ת"כ שנים, ואם כן מה תהיה התכלית מכל זה.

וה' יתברך ענה לו סוד, הנה נגלתי אליך בסנה, מתוך אש שלא הבעירה את הסנה, וזה יהיה סימן שישנה אש עליונה כזו, שיכולה ללכת בכל העולם כולו מבלי להשמיד אותו, שזה אור גדול ומופלא, שתצא ממנו אש שתתלהט ולא תשרוף שום דבר, רק תבעיר את כל הקוצים וכל הדרדרים, שזה העצבות והיאוש וסט"א, ותיתן תקווה לכל הרחוקים, אפילו לפחותים והנמוכים ביותר שהם בבחינת סנה, מלאים כשלונות ופגמים, ויתוקן הכל.

אמר הכותב, מה שערכנו כאן זה רק נקודות על פי שיעור שנמסר בענין "המטה" (ונדפס בספר כרם שלמה), וכאן עמד קנה, כי שאר הדברים לא יכולנו להביא, לפי שצ"ע אם מותר ליתן ברשות הרבים - מרגליות ופנינים כאלו נשגבים בפנימיות תורתנו הקדושה, ולכן קיצרנו בשבוע זה. והי"ר שהשי"ת ידריכנו תמיד בדרך האמת להשלים את רצונו כרצונו, ולא נכשל לעולם ועד. אנס"ו.

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שמאמר זה יעמוד לזכות לברכה וישועה ובריאות ושמחה ואור פני השי"ת, וכל טוב סלה - למו"א מאיר בן מרגלית, ומ"א שושנה בת חפציבה, ולרבי מאיר בן רענה - הי"ו.

המאמר "מתוקים מדבש"

יעמוד לזכות **שמואל בן ציונית שרה** הי"ו שיזכה לכל הגאלות ולכל הישועות, ויזכה לתורה וקדושה, ולהצלחה אמיתית בתורה, ולדורות ישרים ומבורכים, חיים וקיימים בריאים ושלמים, צדיקים וחסידיים קדושים וטהורים, תלמידי חכמים אמיתיים. אנס"ו.

המאמר "דגל מוחנה יהודה"

יעמוד לזכות **אברהם בן שמחה, ויוסף בן שמחה וכל ב"ב הי"ו**, שיזכו לתורה וקדושה, ולילך תמיד בדרך ה' מתוך שמחה וטוב לבב ואור פני השי"ת, ויזכו לדיווגים טובים ומוצלחים ומבורכים לכל ילדיהם, ולהגדיל תורה ולהאדירה, ולבריאות איתנה ונהורא מעליא. וכן רפואה שלימה וישועה **לשמחה בת חנה** תחי'. אנס"ו.

המאמר "באר מים החיים"

יעמוד לזכות **רועי בן בת שבע ואסתר בת עליזה וב"ב** שיזכו לכל הישועות, וליישוב הדעת, ולבריאות שלימה ואיתנה, ושיזכו לתורה וקדושה, ולדורות ישרים ומבורכים, חיים וקיימים בריאים ושלמים, צדיקים וחסידיים קדושים וטהורים, תלמידי חכמים אמיתיים. אנס"ו.

המאמר "כרם שלמה"

יעמוד **לרפואת כל חולי עמו ישראל** [ובכללם: יצחק בן גריל, מאיר חיים בן דבורה, אליהו בן מרצדס, שמואל בן רענה, ציון בן אסתר, ויצחק בן מיכל ואסתר בת יפה. ומאיר בן תמו תמו, וזינה זילפה בת נקארים], שיזכו לרפואות וישועות, ומזון טוב ומועיל, ולנסים ונפלאות, ולהודות ולהלל להשי"ת על רוב טובותיו וחסדיו לאין קץ, בזכות צדיקי כל הדורות. אנס"ו.

המאמר "שמירת הבריאות"

יעמוד לזכות **צביה חפציבה בת שושנה** תחי' לדיווג הגון, בקרוב ממש. ויזכו לכל הברכות ולכל הישועות, ויזכו לבית של תורה וקדושה, ולדורות ישרים ומבורכים, חיים וקיימים בריאים ושלמים, צדיקים וחסידיים קדושים וטהורים, תלמידי חכמים אמיתיים. אנס"ו.

מתוקים מדבש

האבות הקדושים זכו שבית המקדש הלך איתם

כמו שהר המוריה קפץ ליעקב עד לחרן. כך נשאר איתו שם בחרן עשרים שנה, כי המקום המיוחד הזה אין בו תפיסה, ובזמן החורבן נבלע הכל, ולא שלטו בו שום ידים זרות ח"ו, וגם יצחק אבינו היה זוכה שהמקום המקודש יבא אצלו תמיד וכמו מירושלים לחברון, וכמו שזכו לבאר הקדושה שתהיה אצלם. ויש קשר תמיד בין הר סיני והר המוריה, וגם כאן אף הר סיני קפץ אצל יעקב, וכמ"ש אשא עיני אל ההרים, שני ההרים, הר סיני והר המוריה שבאו אצלו.

דברי ישמעאל (בשלח מסכתא דזויה פרשה ג): ר"י הגלילי אומר, כשנבנו ישראל לים, כבר הר המוריה נעקר ממקומו, ומזבחו של יצחק הבנוי עליו ומערכתו וכו'.

גם אבן השתיה נבלעה והלכה למקום אחר. דבר פלא מצינו בירושלמי (פסחים פ"ד ה"א): הני נשי דנהיגי דלא למשתי חמרא מדעייל אב, מנהגא, משום שבו פסקה אבן שתיה. שנאמר כי השתות יהרסון. ע"כ. וצ"ע מה שייך שתפסוק אבן השתיה, והרי היא בלועה במקומה. ואולי כשם שמתחלה אבני המזבח של נח ושל עקידת יצחק היו תלושין, ורק אח"כ נעשו אבן אחת והטביען הש"ת באבן השתיה, כך אח"כ נפרדו ממנה בשעת החרבן, כדי שלא תהיה מחוללת. ונפלא. וצ"ע.

איך יעקב לקח את אבן השתיה, והרי היא קבועה בארץ מראשית הבריאה. ואיך נתחלקה ליי"ב חלקים ואיך נתפזרה. תשובה. א. בפרד"א (פ"ה): נטל הקב"ה רגל ימינו וטבע את האבן עד עמקי תהומות ועשה אותה סיני לארץ כאדם שהוא נותן סיני לכיפה, לפיכך נקראת אבן שתיה ששם הוא טבור הארץ, ומשם נפתחה הארץ, ועליה היכל ה' עומד, שנאמר והאבן הזאת אשר שמת מצבה יהיה בית אלהים, ומשם נשא רגליו וכהרף עין בא לחרן. וכ"ה במדרש תהלים (מזמור צא). ב. ובשכל טוב איתא: צוה הקב"ה ונתגלגלה האבן מאותו המקום שהוא סמוך עד הר המוריה, והיתה עליו גזירתו ונשתקעה עד עמקי תהומות, ועשה אותו סיני לארץ.

מה ענין הר סיני ומתן תורה לסולם של יעקב אבינו שראה בחלומו. איתא במדרש רבה (ב"ר סח, יב): ויחלום והנה סולם, זה סיני. מוצב ארצה, ויתיצבו בתחתית ההר. וראשו מגיע השמימה, וההר בוער באש עד לב השמים. סלם גי' סיני (130). ע"כ. וצ"ע מה ענין סיני לכאן שהיה זה הר המוריה ולא הר סיני. ויש ליישב: א. לפ"ד המדרש (תהלים מזמור סח), וסיני מהיכן בא, א"ר יוסי מהר המוריה נתלש, כחלה מעיסה, ממקום שנעקד יצחק אבינו, אמר

יש לעיין אם הר המוריה חזר למקומו, ושמה היה אצל יעקב אע"ה למקום קבוע לתפילה ותורה (הכוונה על חתיכה קטנה טהורה שעליה נבנה ביהמ"ק, ולא ההר כולו). ועל בקדושת לוי (פ' ויצא) שיעקב היה מיצר על שהוצרך ללכת לחוץ לארץ, והראה לו הש"ת שהר המוריה בא אצלו, ובזה סימן שלא יתיירא, שבעבורו ילך עמו קדושת ארץ ישראל, וכמו שראה עתה שבעבורו הלך הר המוריה. ע"כ. גם בחי' הרי"מ (ברכות ב.) כתב, נעקר הר המוריה ובא לו, להורות שיהיה עימו קדושת המקום גם בח"ל, והש"ת הבטיחו אנכי עמך, שבכל מקום שיהיה יבוא קדושת הר המוריה, ומזה בא והתפללו דרך ארצם. ודו"ק. [וכן יל"ע לגבי ירידת יעקב אע"ה למצרים. והחיד"א בחומת אנך (ס"פ ויצא) כתב דבהיות יעקב אע"ה במצרים, היה אויר ארץ ישראל עמו, ושכן י"ל כשהיה בחרן].

המקום המיוחד - הר המוריה. לכן נקרא בתורה בשם המקום סתם, ויפגע במקום, ויקח מאבני המקום, וישכב במקום, שכשם שיש באר מיוחדת שנבראה בבין השמשות, והיא מתגלגלת והולכת תמיד אצל הצדיקים. כך הר המוריה הולך ומתגלגל, כמו שקפץ ליעקב איבנו לחרן. וכן לגבי הר המוריה, אית' במדרש (שוח"ט תהלים סח) שנעקר ובא על גבי הר סיני כהר על גבי הר, ועליו ניתנה תורה. ובילקוט ראובני (ויצא) הביא מרבינו בחיי, שט' פעמים נזכר המקום לומר שאותו מקום המיוחד הוא הר המוריה נבלע באדמה, וכנגד ט' של 'טבעו שעריה'. [והרמ"ע (י' מאמרות חיקור דין ח"א פכ"ו) כתב ע"פ הוזה"ק (פ' פקודי), שיסודי ציון וירושלים נגנזו ולא שלטה בהם יד, ונסתלקו אבני קודש ונגנזו במקום שאין היד שולטת, וכעין מ"ש טבעו בארץ שעריה. וכ"כ בס' זכר דוד (עמ' שג) שחכמי האמת כתבו בשם ספר היכלות, שלפי האמת לא נשרף המקדש אלא שלח הקב"ה מלאכים והביאו שם לבנים ועפר ומשפרות סיד ממקום אחר להשביע עינו של אותו רשע שרצה לשרוף את בית המקדש, אך המקדש עצמו נבלע ונגנז בארץ. ע"כ. ומה שנתבאר בס"ד, הוא יתירה מזו, שהמקום עצמו של בית המקדש נבלע באדמה, ואינו. גם במגלה עמוקות על פרשת ואתחנן (אופן פו) כתב, שאם קרשי המשכן ושם עגלות זכב וכל אבייריהו נגנזו אחרי 480 שנה לעשייתן (ילקוט ואתחנן תתכד) שהיו קיימים עד ת"פ שנה ליציאת מצרים, וי"א בגלגל נגנזו, ק"ו במקדש. ובמכילתא

הקב"ה הואיל ויצחק אביהם נעקד עליו נאה לבניו לקבל עליו את התורה. ב. לפי מה שכתב במגלה עמוקות (פ' ויצא), שרוח ה' מפרק הרים, וירושלים הרים סביב לה, וקיפל הקב"ה כל א"י תחתיו, ונעקר הר המוריה ממקומו, גם הר סיני נעקר ממקומו, ואז פתח מזמור אשא עיני אל ההרים, שה' פירק הרים.

הר המוריה היה נעקר ובא אצל יצחק אבינו מירושלים לחברון. ארז"ל (פסחים פח. שוח"ט תהלים מזמור פא) אברהם קראו הר, שנא' אשר יאמר היום בהר ה' יראה. יצחק קראו שדה, שנא' ויצא יצחק לשוח בשדה, יעקב קראו בית, שנא' אין זה כי אם בית אלהים. ומקשים, שהרי יצחק היה דר אז בחברון, ואם כן מהו שכתוב לשוח בשדה, היינו שדה ממש, ולא אל הר המוריה. ויש ליישב שכיון שיצחק אבינו היה גבה קומה, לכן הלך כל המרחק הזה בכמה דקות, (שהרי שאמרו במסכת סופרים שאברהם אבינו היה ענק כמו בני אדם, וארז"ל שיצחק היה דומה בכל לאברהם, ולא יכלו להבחין ביניהם). ובס' עיני העדה על התורה (פ' חיי שרה דף כז) כתב, שגם

רבקה אמינו נעשתה גבוהה [כמו עוץ]. ב. אך תירוצו נוסף כתב בזה הגה"ק בעל השבט מוסר זיע"א בספרו ידו בכל (פרשת תולדות): שכמו שארז"ל (רש"י ר"פ ויצא) שבעת שיעקב רצה לחזור מחרן להר המוריה להתפלל שם ערבית, נעקר הר המוריה ובא אליו עד חרן, כך יש לדרוש קל וחומר, ומה אם ליעקב שתיקן רק תפילת ערבית שהיא רשות, נעקר הר המוריה ובא אצלו כדי שיתפלל שם, **ליצחק אבינו שבא לתקן תפלת מנחה שהיא חובה, וארז"ל לעולם יזהר אדם בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה וכו', צריכה למימר שנעקר הר המוריה ובא אצלו עד מקום מגוריו כדי שיתפלל שם.** והוא ע"ד שאמרו במדרש (ב"ר עה, ד), ומה יוסף קטנן של שבטים נזדווגו לו ג' מלאכים, יעקב אביהם של כולן עאכ"ו, ולכן פירשו רז"ל מה שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה, דהיינו הר המוריה. ע"כ.

ב. השכינה יצאה עם יעקב אל הגלות, ולכן כל העולם התרגש

הבאר של האבות היתה מגדלת את כל העיר כמו לעתיד לבא, באילנות גדולים ופירות ענקים, ומוציאין פירות בני יומם, ובמי הבאר יש כל מיני רפואות וקדושות וטהרות וכו', והבאר הזו יצאה עם יעקב לחרן, וכולם הרגישו את חסרון שפנה הודה פנה זיוה פנה הדרה. ועוד, שגם השמש שקעה שתיים מוקדם, להראות שיצא אור העולם מארץ ישראל וחשך העולם, וכשחזר יעקב האירה השמש שעתיים לפני, להראות שהגיע אורו של עולם, וכשיצא יעקב יצאה השכינה עימו לחרן, עם כל מרכבות המלאכים העליונים, מרוב יקרותו של יעקב לפני השי"ת, והשי"ת היה ניצב עליו לשומרו. וגם הר סיני והר המוריה קפצו ממקומם, כעין שהיה בשעת מתן תורה, שההרים רקדו כאלים. וכן נקרא לו הירדן, כמו שהיה לישראל בקריעת ים סוף. ועל כל זאת היה חסרון גדול ליצחק אבינו, ונתבע יעקב אע"ה שלא מיהר לבא.

שם הבאר נקראת העיר באר שבע, בן שנה היה יעקב בצאתו מבית אביו, והיתה הבאר מהלכת לפניו מבאר שבע עד הר המוריה, מהלך ב' ימים, והגיע לחצי היום ופגע הקב"ה בו, שני' ויפגעו בו מלאכי אלהים, וכתוב ויפגע במקום. ע"כ. ולכא"ו זו הבאר שחפר יצחק עד שמצא, וכעת יצאה עם יעקב, [ועי' בפרד"א (פרק לה), ר' עקיבא או' כל מקום שהיו אבותינו הולכים היה הבאר מהלכת לפניהם, וחופרין בארץ ג"פ ומוציאין אותן לפניהם, אברהם חפר ג"פ ומצא אותה לפניו. יצחק חפר בארץ ב' פעמים ומצא אותה לפניו. שני' ויחפרו עבדי יצחק בנחל]. ולכן היה רושם ביציאתה, שכל העיר הרגישו שנתמעטה הברכה. [וגם יצחק אע"ה הרגיש חסרון, שלכן יעקב אע"ה נתבע על כך על אותם כ"ב שנה. ואולי יעקב אע"ה לא פילל שבכ"ב שנה אלו נחסר משהו ליצחק אע"ה מן הסייעתא דשמיא].

בארו של יצחק יצא מבאר שבע והלכה לפני יעקב עד הר המוריה ומשם לחרן. ארז"ל שיציאת הצדיק עושה רושם. והביאור בזה, שלאבות הקדושים היתה באר עליונה (הנמשכת ממעין שתחת עץ החיים), שהיתה מצמיחה פירות ואילנות פי מאה באיכות ובכמות, כמו שהיה לעתיד לבא שכל גרגיר חיטה יהיה כמו ככר לחם ומוכן לאכול מיד, והבעלי חיים ששותים משם מתברכים, והיו מעין עולם הבא, שהאילנות שמשקין ממנה מוצאין פירות באותו היום (כמבואר בתנחומא קדושים ז), והבאר הזו יצאה עם יעקב לחרן, כמ"ש בפרד"א (לה): הברכות האחרונות ברכות יסוד עולם ואין בהם סוף, ויצאו מים חיים מירושלם, היא הבאר שעתידה לעלות בירושלם וכו', ועל שמצאו אותם פעמים רבות קראו אותה שבעה, שנא' ויקרא אותה שבעה, על

מלבן בליל הפסח.

והנה הירדן נבקע ליעקב, כדאיתא בתנחומא (פ' ויצא בבר ס' א), נתן מקלו בירדן ונקרע הירדן לפניו ועבר, שנא' כי במקלי עברתי את הירדן הזה. ע"כ. והנה באותו מטה עצמו נקרע הים, כמ"ש במדרש אגדה (בראשית לב, ט), כי במקלי עברתי, רמז לו שעתידין בניו לעבור את הירדן (בימי יהושע), כשם שעבר הוא במקל, וזה המקל אשר עברו בים בני ישראל, שנא' הרם את מטך, ומטה זה עתיד שישאנו מלך המשיח. ע"כ. והנה כתיב (בראשית לב, כד) "ויקחם ויעברם את הנחל". וקשה מאי אכפת לך שהיה שם נחל קטן, מכל הדרך הארוכה שהלך, ויש לומר שנעשה כאן נס גדול ליעקב אע"ה, שמי הנחל ברחו מפניו ועבר אותו ביבשה, ולא שנבקע לשנים, ובזה ראה חסד השי"ת עמו שהשכינה שורה עליו עד שהמים ברחו מפניו, כמו שנכתבו מי הירדן מפני ארון הברית, וכ"ש יעקב אע"ה שהוא עצמו קדוש כמו או יותר מארון הברית. וז"ל בעל הטורים: "ויקחם ויעברם" ב' במסורת, הכא, ואיך בקע ים ויעבירם ביבשה (תהלים עח). מלמד שנבקע לו מעבר יבך ועבר ביבשה. ע"כ.

גם "ההרים רקדו כאלים", נתקיים ביעקב אע"ה כשהלך לבית לבן, שנעקר הר המוריה ובא עד חרן, מרוב תשוקתו אל הקודש, וכן הר סיני הגיע לשם (כמ"ש במגלה עמוקות), כמו שנעקרו ההרים לקראת מתן תורה, מרוב תשוקתם. וכן י"ל שכמו שהארון היה מיישר הרים וגבעות לפני ישראל, כמ"ש "גבעות כבני צאן", שהענן היה הולך לפני הארון ומיישר את השטח, והיו הגבעות קופצות לצדדים כמו צאן, כך היה אצל יעקב אע"ה שהוא עצמו היה מרכבה לשכינה, והוא ארון הברית, שכאשר היה הולך בדרך, היה מיישר הדרך לפניו. [ובבראשית רבה (עו, ה) משמע שיש ג"כ מקום של חמי טבריה שנקרא בשם ירדן, והוא נבקע ליעקב, וז"ל: לא עברו ישראל את הירדן אלא בזכות יעקב וכו', א"ר לוי, אתר הוא תמן מצווח ירדן בחמי טבריה, בבהלה נכנס אבינו יעקב לשם, ונעל עשו בפניו, וחתר לו הקב"ה חתירה במקום אחר ויצא, הה"ד (ישעיה מג) כי תעבור במים אתך אני ובהרות לא יטפוף. ע"כ. איך ש לפרש שהירדן וחמי טבריה נפגשים].

וכן מה שמסיים דוד המלך ע"ה, "ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים", התקיים אצל יעקב אבינו ע"ה, שהבאר יצאה עמו מבאר שבע עד חרן, ומסתמא בכל מקום היתה הולכת עמו, והבאר זוהי אבן, שממנה יוצאים מים רבים.

שקעה החמה שלא בעונתה וקפצו הרים באויר.
ועוד סיבה שרגשו הכל, שהנה יעקב אע"ה נתמנה כעת להיות ממשיך השושלת של אברהם ויצחק להיות מרכבה לשכינה, וכאשר זכה להשראת השכינה, ממילא זהו כבודה של השכינה הק', שהעולם כולו רועש וגועש מפני כבוד השכינה הקדושה, כמו שכתוב "מה לך הים כי תנוס וגו' ההרים רקדו כאילים, מלפני אלוה יעקב". וכתוב (שופטים ה): "ה', בצאתך משעיר, בצעדך משדה אדום, ארץ רעשה גם שמים נטפו גם עבים נטפו מים, הרים נזלו מפני ה' זה סיני מפני ה' אלהי ישראל". ולכן כאן נתלשו הר סיני והר המוריה למקומם (כמ"ש במגלה עמוקות שגם הר סיני נעקר לקראת יעקב), ושקעה השמש כמה שעות לפני זמנה (דאיתא בשו"ט תהלים קמח, שהאבות הק' נקראו שמש, והאמהות ירח. וכעת נעשה סימן שהשמש יצאה מא"י, וכשחזר, נעשה סימן שהשמש חזרה לא"י), וקפצה הארץ כמה פעמים, ונתקפלה ארץ ישראל, הכל לכבוד השכינה הקדושה, שיצאה עם יעקב אע"ה ללוותו לגלות חרן, שהיא כנגד הגלות של עם ישראל. וז"ל המדרש (במדב"ר ד, א): אמר הקב"ה ליעקב, הרבה יקר את בעיני, שכביכול אני ומלאכי השרת שלי יצאו לקראתך בצאתך לילך לפדן ארם, וכן בביאתך. בשעה שיצאת מה כתיב, ויצא יעקב וגו' ויפגע במקום וגו', ויחלום והנה סולם וגו', והנה ה' נצב עליו וגו'. א"ר הושעיא אשרי ילוד אשה שכך ראה, המלך ופמליא שלו נצבים עליו ומשמרים אותו. ובביאתו מנין, שנא' ויעקב הלך לדרכו וגו', הרי המלאכים, השכינה מנין, שנא' וירא אלהים אל יעקב עוד בבואו וגו'.

השכינה הלכה עם יעקב ונשתנה לו כל הטבע כמו שהיה אח"כ לישראל ביציאתם ממצרים. "בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז, היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו, הים ראה וינס הירדן יסב לאחור, ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן, מה לך הים כי תנוס וגו', מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב. ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים". יש לשאול על כפילות הלשון מלפני אדון וגו' מלפני אלוה יעקב. ואפשר שכאן נרמז שאותם נסים שנעשו לישראל במדבר ארבעים שנה היו כבר ליעקב אע"ה, דנודע דברי הגר"א שגלות יעקב אע"ה לבית לבן, היה כדוגמת גלות מצרים, ומעשה אבות סימן לבנים שג"כ נפרד

ג. צאן קדושים של יעקב שהיו בו כל נשמות ישראל

בצאן של לבן היו מגולגלות כל נשמות ישראל, ועל זה נלחם יעקב אבינו ע"ה עימו, להוציא בלעז מפיו, והצליח, עד שגידל מהם שישים רבוא או ק"כ רבוא [כנגד הזכרים והנקבות שבעים ישראל] עדרי צאן, והיו הצאן גדולים וענקים מאד מאד, שבאים מכל העולם לראותם. והיו נותנים מרגלית בעד צאן אחד. כי יעקב רעה אותם במטה האלקים, ושתו מהבאר הקדוש.

השדה היו יראים מלהתקרב אליהם, וגם יעקב רעה במטה האלקים. ובתנחומא (ויצא סי' כד) אמרו שהיו באים אומות העולם ונותנין ליעקב כסף וזהב עבור הצאן המיוחד הזה שפרצו גדרו של עולם. ובספר הישר איתא, שהיו ליעקב מאתים אלף עדרי צאן, גדולות ויפות תואר, ונותנות פרין הרבה מאד, ויבואו מכל אדם לקחת מצאן יעקב, ויתן יעקב צאן אחת בעבור עבד או אמה או בחמור וגמל. ע"כ. ובתפארת יהונתן (פ' וישלח) כתב, שצאנו של יעקב שהיה בהם ברכה מעין עולם הבא, והיו פרים ורבים לרוב, ודמיהם יקרים "כמו אבנים טובות ומרגליות". ובמדרש אמרו שהיו גידולי נס שהמים נעשות זרע במעיהם ויולדות.

ידוע שהיה ללבן רק שבעים צאן (ב"ר עג, ח), ומהם עשה יעקב ק"כ ריבוא עדרי צאן, וכתב החיד"א (פני דוד וישלח אות 1) מהרב נזר הקדש, שנשמות ישראל היו בצאן לבן, וטרח יעקב עד שמשך כל כח הצאן אצלו וכו', ולבן היה רוצה ליקח הכל, ופיתתה לתת לו עושר, ואם ח"ו היה חוזר, היה נאבד העולם וכו'. ע"כ. [ועיקר הדבר מבואר גם במגיד מישרים (פרשת תולדות ופרשת ויצא). ובאגרא דכלה (פ' נח) כתב, שיעקב אמר תהלים בבית לבן, ועי"כ הוציא ניצוצות הנידחות שהיו עדיין מדור המבול מגולגלים בצאנו של לבן]. ואיתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק לט) שמושה רעה צאן יתרו מ' שנה במטה האלקים, ולא שכלה אותם חייית השדה והיו פרים ורבים הרבה מאד, ועליהם נא' כצאן קדשים. ע"כ. והיינו שהצאן היו ענקים וחזקים שכל חית

ו' אדמורי"ם זיע"א שזכרו שהיו בצאן של יעקב אבינו ע"ה:

מו"ה המגיד מקאזניץ, הרמ"מ מרעמינוב. והאוהב ישראל מאפטא, הרה"ק בעל הדעת קדושים. הרה"ק ישמח משה מסאטמר, והרה"ק מקאליב – זיע"א.

שהיה כמה פעמים בעולם הזה ובפעם הראשונה היה מגולגל בצאנו של יעקב אע"ה, וזוכר את הנגינות ששר יעקב אע"ה, וגם קיבל מכה במטה של יעקב אע"ה, ונשאר לו סימן בגופו גם בגלגול זה. ובפעם השניה היה בדור המדבר, ובמחלוקתו של קרח לא התערב לשום צד. ובפעם השלישית בא בירמיה הנביא. וכע"ז הביא בס' צדיק כתמר יפרח, ושומר הרב ישמח משה שזוכר עדין את ההקשה של יעקב אע"ה במטה. [וז"ל ישמח משה (פ' ויצא): העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו, הלא נכריות נחשבו לנו. פי', שהרי אמר לו השי"ע תהא קום צא, שכבר נלקט כל הניצוצין, וזהו העוד לנו חלק ונחלה והבן, הלא נכריות נחשבו לנו, דכל זמן שיש עוד ניצוצין הוא מתקרב והבן, כי כל העושר וגו', כי גם בהצאן היה גלגולים כנודע. ע"כ]. ובספר שפע חיים (פרשת שמיינו עמ' שלד) הביא שהגאון בעל הדעת קדושים הרה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש אמר שהוא זוכר עוד שהיה מגולגל בצאן לבן, ואף זכור לו שקיבל הלקאה כשרצה לסטות מן העדר.

בס' מעשה אבות עמ' מה הביא מספר חקל יצחק (פרשת ויצא), שהמגיד הקדוש מקאזניץ זיע"א אמר שזוכר שהיה מגולגל בצאן לבן. ובספר טיול בפרדס (אות ע) כתב בשם הרה"ק האוהב ישראל מאפטא שאמר, שזוכר שהיה בצאן של יעקב אע"ה, וזוכר את השרביט שנתן עליו להטותו הדרך. וכן הביא בספר שארית יעקב (פרשת וישב). ובספר עשר אורות (מערכת 2 אות י"ג) הביא בשמו שהיה אומר בסדר העבודה ביוהכ"פ "וכן הייתי אומר אחת ואחת וכו'", שזכר שהיה אח"כ כהן גדול בבית המקדש. וכן מובא מהרבי מצאנו שסיפר בשם האוהב ישראל שאמר שזוכר שהיה מגולגל בצאנו של יעקב אע"ה, ושפ"א ברח מהעדר, ויעקב אע"ה הכהו במטה. והוסיף שהרה"ק מקאליב היה שר את השירים של יעקב אע"ה שהיה מזמר אז כשהיה רועה את הצאן. וכיוצא בזה מובא מס' ישמח משה עה"ת להגאון מסאטמר, שאמר שזוכר

באר מים החיים

תפילות כ"ח, הרי מנין ויבא יעקב שלום. [זו"ש ושבת] בשלום אל בית אבי, לא אמר לשלום, רק על סוד מלבוש זה כיון, והוא בגד ללבוש, שבקש מהקב"ה שיכסה אותו בקדושה ויפרוס סוכת שלומו עלינו להפריד הכבשים, ולא שת"ם על צאן לבן, כי ב"פ ע"ש בקדושה [שעה יא] ושעש"ע יונק על חור פתן, וכן בקליפה בעליה אמר יוסף והאדמה לא תש"ם ז"ש לא שת"ם על צאן לבן כ"ש וריוח ושימו בין עדר לעדר שלא יהי אחיזה לחיצונים. ע"כ].

יעקב אבינו היה דומה לאדם הראשון לפני החטא, וזכה לדברים שנבראו בבין השמשות ובגן עדן. הנה נודע שהנחש (דמות עשיו) עשק מאדה"ר עשרה ברכות, ויעקב (דיוקן אדה"ר), חזר ותיקן חטא אדה"ר, ונתברך באותם עשרה ברכות, כאשר הוא לבוש בבגדי אדם הראשון. וז"ל פרקי דרבי אליעזר (פרק לא) ר' יהודה אומר, 'ברכות בירך יצחק את יעקב, כנגד 'מאמרות שבהם נברא העולם. וכשיצא יעקב מאת פני יצחק אביו מעוטר כחתן וככלה בקשוריה וירד עליו תחתיו (י"ג: תחית) טל מן השמים, ונדשנו עצמותיו ונעשה גם הוא גבור כח, לכך נאמר מידי אביר יעקב משם רועה אבן ישראל. ע"כ. והנה יעקב אע"ה זכה גם לכמה דברים שנבראו בבין השמשות, ובגן עדן. א. הבאר, שיצאה עימו מבאר שבע והיתה מהלכה לפניו. ב.

זכה למטה שנברא בבין השמשות (כמ"ש, כי במקלי עברתי את הירדן). ג. זכה לאבן השתיה שנבראה אז, [ראה בסמוך]. ד. בגדי אדם הראשון. ה. ולכא' גם החמור, שהרי כתיב, ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו, וארז"ל שידעה לפי קול החמור. ועוד. וז"ל פרקי דר"א (פרק לד): העיר באר שבע נקראת על שם הבאר, בן שבעים ושבע שנה היה יעקב בצאתו מבית אביו, והיתה הבאר מהלכת לפניו מבאר שבע עד הר המוריה מהלך שני ימים והגיע לחצי היום ופגע הבק"ה בו שני' ויפגעו בו מלאכי אלהים, וכתוב ויפגע במקום. ובזוה"ק (שמות יב): איתא באופן אחר: א"ר יוסי לר' יצחק, ההוא באר דחמא יעקב וחמא משה, אי דא הוה ההוא בירא דחפר אברהם ויצחק, א"ל לאו, אלא בשעתא דאתברי עלמא אתברי האי בירא, ובערב שבת בין השמשות אתברי פומא דיליה והאי איהו באר דחמו יעקב ומשה. ו. וראה להלן שזכה למן.

יעקב שאל ליצחק שאינו מכיר את הדרך לחרן והדרך מסוכנת ומסר לו ברכה ושמירה, ולימד אותו סוד השם. כתב בס' תורת המנחה (פ' ויצא): כשקרא יצחק ליעקב ואמר לו קום לך פדנה ארם וגו'. א"ל, היאך אלך בדרך יחידי בדרך ולא נסיתי ללכת כי יושב אוהלים אני, ואיני יודע אנא אלך, ומי ישמרני מן המזיקין ומן החיות ומן הליסטים ומן

בן 77 היה, ואחר שלמד תורה 7 ועוד 7 יצאה עימו באר 7 מהעיר באר 7, ושם עבד 7 ועוד 7. ז"ל פרקי דרבי אליעזר (פרק לד): העיר באר שבע נקראת על שם הבאר, ובן שבעים ושבע שנה היה יעקב בצאתו מבית אביו, והיתה הבאר מהלכת לפניו, מבאר שבע עד הר המוריה מהלך שני ימים.

יעקב אע"ה קיבל את מטה האלקים בגיל 77. וגם משה רע"ה קיבל אותו בגיל 77. בילקוט (שמות רמז קסח) הביא: המטה הנברא בתבל מפעלות אלהים אחרי בוראו שמים וארץ וכל צבאם וגו', ובהגרש אדם מגן עדן, ויקח את המטה, ויגיע עד נח, ואל שם וכו' עד הגעתו לאברהם, ונתנו ליצחק, ויהי כברוח יעקב פדנה ארם ויקחה בידו, ובבואו אל יצחק אביו בארה שבע נטוש לא נטשו, וברדתו מצרימה לקחו בידו ויתנהו אל יוסף שכם אחד על אחיו כי באמצו לקחו יעקב מיד עשו אבי אדם וכו', ויתרו נטעו בתוך גינתו וכו' עד שבא משה ולקחו, ויתמה יתרו על ככה, ויתן את צפורה בתו למשה, ומשה בן שבע שנים ושבעים שנה בצאתו מבית הסהר, ויקח צפורה המדינית לאשה. ע"כ.

בן 77 ניתן ליעקב אע"ה עוד 70 שנה. הנה יעקב אבינו יצא לחרן בגיל 77. שנתברך בגיל 63 ולמד 14 שנה בבית שם ועבר, ויצא ללבן בגיל 77. ומאז חי עוד 70 שנה. והנה נעשה מרכבה לשכינה באותה הלילה שהנה ה' נצב עליו, וחי עוד 70 שנה בדרגה נישאה זו. שהרי נפטר בגיל 147. ואברהם אבינו זכה מגיל 99 שמל בשר ערלתו ונהיה מרכבה לשכינה, שחי עוד 76 שנים, בדרגה נישאה זו, שהרי נפטר בגיל 175. ויצחק זכה לדרגה זו אולי 143 שנים, משעה שנעקד בגיל 37 עד גיל 180. אמנם כשם שאברהם אבינו עבד את ה' בחושך 75 שנה, שרק בגיל 75 אמר לו השי"ת לך מן מארצך וגו', לך לך גי' מאה, שיש לך מעתה מאה שנים, כך יצחק אע"ה, הרי היה בגיל 137 שנים אחרי שנעקד, וכנולד יעקב היה בגיל 60, ונמצא שכאשר יצא יעקב לחרן היה יצחק בגיל 137. [ואיתא במדרש שמאז נסתלק הימנו שכינה עד פטירתו, ונמצא שגם יצחק כמו אברהם זולת מאה שנים, עבד את השי"ת בחסתר. ועיין].

יעקב אבינו הוריד 370 דמעות. כתב במגלה עמוקות (פ' וישלח, לחנוכה), כשיצא יעקב מבאר שבע בכה והוריד ש"ע דמעין נרמזין בר"ת פסוק של ויצא ע"ש, כנגד ש"ע נהורין, וכן ש"ע ברכות שיש בכל שבוע מתפלות י"ח בכל יום ערב ובוקר וצהרים אשיחה מנין ואהמ"ה נ"ז, כמנין מזבח, ובו' ימי השבוע מנין קרבן שהוא ארץ אפים, ובשבת ד'

המאורעות. מיד אמר לו ואל שדי יברך אותך, שזה השם הוא מגדל עוז ובו ירוץ צדיק ונשגב ולא יכשל. ותיכף שמח יעקב ושם לדרך פעמיו, ובכח זה השם נראה אליו ה' נצב על הסולם, וגילה לו סודות העולם. [נסיים: ובכח זה השם נגש וגלל האבן מעל פי הבאר כמי שמגלה פקק הצלוחית מעל הצלוחית, אבן גדולה שהיו צריכים להתאסף "ל העדרים שבארץ" ואז היו גוללין אותה ולא מסלקין, ויעקב לבדו סילקה מעל פי הבאר וזו גבורת א"י שדי. ובהבטחת זה השם נתחבר עם לבן הארמי שהוא יצילנו מרמאותו. ובהבטחת זה השם נשתדל לישא אשה להעמיד י"ב שבטים להיות לו לעם נחלה וסגולה. ובכח זה השם נתעשר ויפרוץ מאד מאד, והיו לו צאן רבות ועבדים ושלחות ונמלים ותמורים. ועל זה השם סמך ונשען וברח בלא רשות לבן הארמי, שכך אמר לו, אנכי האל בית אל אשר משחת שם מצבה וגו' קום צא מן הארץ הזאת ושוב אל ארץ מולדתך. וכששמע לבן הארמי דרך אחריו להאבידו ולהשמידו דכתב ארמי אובד אבי, שיבקש לעקור את הכל. והשם ית' לא עזבו, ובא אל לבן הארמי בחלום והזהירו על יעקב ואמר לו השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע. והשלים ביניהם, ונפטר לבן והלך לארצו. ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים. כל אלו הגבורות והישועות נעשו ליעקב בשם אל-שדי, שהיה עמו. ע"כ.]

הארץ העליונה ניתנה ליעקב והיתה עמו תמיד.
"הארץ אשר אתה שוכב לך אתננה ולזרעך". הקשו בגמ' (חולין צ"א): מאי רבותא שיקבל חתיכת אדמה כזו, ותרצו, א"ר יצחק, מלמד שקפלה הקב"ה לכל ארץ ישראל והניחה תחתיו שתהא נוחה ליכבש לבניו. ובב"ר (פרשה טו): קיפלה כפיניקס ונתנה תחת ראשו, כאנש דאמר מן תחות ראשך דידך, ר' חוניא משום ר' אלעזר אמר, ובלבד ונקבר עליה. [גם במשנת רבי אליעזר (פרשה יט): מפני מה נשתדל יעקב אבינו לישא את עצמותיו ממצרים, לפי שאמר לו הקב"ה הארץ אשר אתה שוכב עליה. אם שוכב את עליה, הרי היא שלך, ואם לא אינה שלך.]. וצ"ע שיעקב אבינו לא קיבל את ארץ ישראל אלא זרעו. ואדרבה יעקב אבינו ע"ה הוצרך לגלות למצרים י"ז שנה. וצ"ל שהיתה קנויה לו בקנין גמור והיא שלו, רק שלא קיבל אותה בפועל מידי השוכנים בה. ודוחק. אלא נראה לבאר בס"ד לפי מה שהקשו בזוה"ק (ח"ג פד.), תנן שנתקפלה לו ארץ ישראל, וכי א"י דאיהו ת' פרסה על ת' פרסה, איך אתעקרת מאתרה ויתבא תחותיו. אלא א"י אחרא עילאה קדישא אית ליה לקוב"ה ואקרי ארץ ישראל והיא תחות דרגא דיעקב כו'. (והובא בשל"ה פ' ויצא). [החזקוני (כח, יג) הרגיש בקושיא זו, וכתב: קפל הקב"ה כל א"י תחתיו, כל זה הראה לו הקב"ה בחלום כגון עניינו של סולם]. ובביאור דברי הזוה"ק יש כמה אפנים: א. שיש ארץ רוחנית עליונה בשמים, והיא נתנה ליעקב. ב. דמייירי על הקדושה והכח הרוחני של ארץ ישראל. ג. כמו שיש לאדם גוף ונשמה, כך לא"י יש גוף ונשמה, ויעקב אע"ה קיבל את הנשמה של א"י במתנה. ד. ובעומק הענין נראה שיש כאן משהו כפשוטו, שמקומו של הר המוריה, שארז"ל שהלך עמו עד לחון, ובמתת תורה בא הר המוריה ע"ג הר סיני, כל זה ניתן ליעקב אע"ה. וזו

אר"י האמיתית שארז"ל בזמן שיושביה עליה מתרחבת, וכשאינן יושביה עליה גמדה. [ואפשר שכל ד' הפירושים הנ"ל הכל אחד]. ובמק"א הבאנו דברי המפרשים שקדושת א"י היתה עם יעקב בחון, וכן כשירד למצרים י"ז שנה בארץ גושן, וא"כ ממש נתנה לו במתנה והלכה עמו כל הזמן.

י"א שיעקב שכב על המזבח של יצחק כדי לעקוד את עצמו לקרבן כמו יצחק אביו. הנה המפרשים הקשו, שאם ידע שזה הר המוריה, היאך ישן שם. ואפשר שלא ישן שם רק שכב שם, אלא שנפלה עליו תרדמה. אך בבית יצחק (ר"פ ויצא) כתב, דצ"ב מדוע יעקב לקח דווקא מאבני המזבח שנעקד עליו יצחק אביו, כדאיתא בפרד"א (פרק לה), וכי לא היו שם אבנים אחרים חוץ מאבני המזבח. ותייך, דהנה יעקב נתיירא מאד מבית לבן הרשע, שלא יפריעהו שם מעבודת ה', שעד העתה שב בבית אביו, ובבית שם ועבר, שלא היו שום מונעים ומפריעים מעבודת השם, והיה יכול שם לעבוד את ה' כאות נפשו, אך בבית לבן מי יודע אם יניחונו שם לעבוד את ה', ע"ש, לזאת כשבא למקום העקדה, וראה המזבח שיצחק אביו מסר נפשו שם על קדושת שמו יתעלה החליט בדעתו וגמר אומר לעשות גם הוא כאביו לילך על קדוש השם, ולעבוד את ה' במסירת נפש, ובל יפריעהו שום מניעה בזה, ובשביל המטרה הזאת, לקח מאבני המזבח, ושם אותם מראשותיו, לקבוע בראשו ובלבו, למסור נפשו על קדושת שמו יתעלה, כאשר עשה אביו על אבנים האלו.

האם יעקב אבינו ידע אם הוא נמצא בא"י או בחו"ל. דהיינו האם הר המוריה קפץ לו לא"י או לחו"ל. יתכן לומר תירוץ נוסף מדוע ישן שם יעקב אע"ה, שאע"פ שידע שזה הר המוריה, שהרי לקח מאבני המקום, פירוש, אבני המזבח, אך חשב שנעתק לחון או לאיזה עיר, אבל לא ידע שנעתק לבית אל, למקום שהוא שער השמים, ולכן לא היה ישן שם. [ובתפארת יהונתן (בראשית כח, יא) כתב, כיון שבא מח"ל לא"י וקפצה לו הרקעה, נסתפק בזה אם הוא בח"ל או בא"י, וכתבו התוס' (כתובות ק"ב) בשם התנחומא (פ' שלח) כשעלה ר' חנינא הגדול מבבל בקש לידע אם נכנס לא"י, והיה שוקל אבנים, כל זמן שהיו קלות אמר עדיין לא נכנסתי לא"י. ע"כ. ולכא' לפי זה, אחר שנטל את האבנים ידע להבחין אם הוא בא"י או בחו"ל. אך אפשר שהיו אלו אבנים קדושות ולא הרגישו, (שהיו קצת נושאות את עצמן). ועכ"פ לדברי התפארת יהונתן, יעקב אע"ה לא ידע כלל שהוא בהר המוריה].

ג' דברים נעקרו וקפצו בפרשת ויצא. עיר הר ומקדש. כתב החזקוני, שיעקב הגיע לחון ונתן דעתו לחזור לבית אל להתפלל שם, ומיד קפצה לו העיר לוז ובאה נגדו עד חון. אמר הקב"ה אין תפלת הצדיק נשמעת אלא בבית הכנסת או

בביהמ"ד, מיד נעקר גם הר המוריה ובא עד חרן. וכשקם בבוקר אמר, מקם זה אני מכיר, כי התפללי בו כמה פעמים, וידעתי שהר המוריה בא לכאן, ואחרי שמקום המקדש בא לכאן, אקרא אני לעיר בית אל בזכות ביהמ"ק שבא לתוכה, והר המוריה חזר למקומו, אך האבן ששם מראשותיו שהיתה מהר המוריה נשארה שם בלזז להיות לאות ולעדות ששם קפץ הר המוריה וגם לוז חזר למקומו ויעקב והאבן עמו כדכתיב ויקח את האבן וגו' ומשם עמד יעקב בבקר ממשכבו ללכת חרונה. ובשובו מבית לבן בנה עליה מזבחה. ומ"ש, וזה שער השמים, פרש"י, מקדש של מעלה מכוון כנגד מקדש של מטה, הרי הוא קפץ נגד יעקב כדאמר לעיל, ולכן צ"ל שגם מקדש של מעלה קפץ כנגדו. ע"כ

מדוע רק בפעם הזו שיצא יעקב מבאר שבע פנה הודה. צ"ע שהרי יעקב יצא מבאר שבע הרבה פעמים, ולא פנה זיוה, ועוד שנטמן בבית שם ועבר כבר י"ד שנה, ולא פנה זיוה. א. וי"ל שרק עתה יצאה עימו הבאר, ע' בפרד"א. ב. עי"ל כיון שיצא עמו הר המוריה. [נראה בקדושת לוי כאן, שהבטיחו הקב"ה שילך עמו קדושת ארץ ישראל. וכ"ה בחי' הרי"מ (ברכות ב.) שהיה עימו קדושת המקום גם בחו"ל, והבטיחו הש"ת שבכל מקום שיהיה, יבוא קדושת הר המוריה לישראל. גם החיד"א בחומת אנך (ס"פ ויצא) כתב בשם רז"ל, דבהיות יעקב אע"ה במצרים, היה אויר אר"י עמו, וכתב דה"נ י"ל הכא כשהיה בחרן]. ג. ובתפארת יהונתן [בראשית כח. י) כתב, שאילו יצא לחזור תוך יום ויומים, לא היה עושה רושם כלל, אבל הואיל ויצא לחון פנה הודה. [וע"ש שמחמת שהורגשה יציאתו, לכן היה בסכנה מעשיו, ולכן קפצה לו הארץ שלא יספיק עשוי להשיגו].

מדוע אמר יעקב אע"ה ושבתי בשלום ולא לשלום. ושבתי בשלום אל בית אביי, הקשה בס' אמרי נועם, שהיה ראוי לומר ושבתי לשלום, כמ"ש בברכות (סד.) ובמו"ק (טט.) הנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום, אלא לך לשלום, שהרי יתרו שא"ל למשה לך לשלום עלה והצליח, דוד שא"ל לאבשלום לך בשלום הלך ונתלה. וכן העיר במה שנאמר ה' יברך את עמו בשלום (תהלים טט.) והניח בצ"ע. גם יתרו אמר למרע"ה (שמות יח, כג), וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום. וכן מצינו ברמב"ם (ביכורים פ"ד ה"ז) שאומרים למביאים ביכורים, אחינו אנשי מקום פלוני, בואכם בשלום. [וכ"ה גירסת הגמ' (חולין נד:). אלא שבמשנה (ביכורים פ"ג מ"ג) הגירסא, בואכם לשלום]. גם רבן גמליאל אמר לרבי יהושע, בוא בשלום רבי ותלמידי (ר"ה כה.). ויש ליישב. א. לפמ"ש הרמ"א (דרכי משה יו"ד ס"ח תג) בשם הנימוקי יוסף (מו"ק יח:) על דברי הגמ' הנ"ל, וז"ל: כי יש בני אדם שמנחשין ומשימין דבר בלבם, וכנגדם דברו חכמים, אבל למי שאינו מקפיד אין הדבר מזיק

כלום. עכ"ל. וא"כ יעקב אע"ה שהיה דבוק בהש"ת לא הקפיד כלום ואינו מזיק, ורק תיקשי מהמביאים ביכורים דשמא יש בהם מי שמקפיד. ב. שחז"ל לא הקפידו אלא על לשון הליכה דכתיבי קראי ולא על לשון אחר, כמ"ש בדרך אמונה (פ"ד מביכורים ה"ז). [ובתפארת ישראל (ר"ה פ"ב מ"ט בועז אות א) תי' על המעשה ברג' ור' יהושע, נ"ל עפמ"ש הכותב סוף ברכות דהחילוק בין בשלום ל-לשלום, דבשלום משמע השלימות שבו לא יוסיף ולא יגרע, משא"ל שלום משמע השלשום המולד, והוא סת' וקרב אליו ומוסיף שלימות. ולכן הנפטר מהמת לא יאמר לך שלום, שהרי א"א יוסיף שם שלימות, אל שילך בשלום, פ"י יח"ר שידונוהו בעוה"ב כאילו כבר השיג השלימות הראוי. משא"כ הנפטר מהחי, כשיאמר לו לך בשלום הוא מקללו, שלא יוסיף שלימות, אבל יאמר לו לך לשלום, שתמיד תוסיף שלימות. א"כ יש חלוק גדול בין הליכה לביאה, וכשבא ר' יהושע אצל ר"ג, אילו א"ל בא לשלום, מחזי כמגדפו שאינו שלם עדיין, וע"י שיבא אצלו יוסיף שלימות. אבל א"ל בא בשלום, ר"ל בשלימות שיש בך תבוא אצלי ובשלימות שבך קיימת דברי וגירתי. ע"כ].

מהיכן היה ליעקב אוכל ובגדים י"ד שנה בבית שם ועבר, וכ' שנה בבית לבן. אפשר שלא נתגעל במאכליו ובגדיו של לבן הרשע, אלא האמת ברור שאינו רחוק כלל לומר שכשם שזכו ישראל במדבר שירד להם מן, וענני כבוד, ובגדיהם היו גודלים איתם, כל שכן וכל שכן האבות הקדושים שהן הן המרכבה. וא"כ היה אוכל מן, והיו לו ענני כבוד שמוליכין אותו, ושפין את בגדיו, והיו בגדיו גדלין עימו. אלא שיש לדון בזה לגבי כשהיה בחרן, דשמא במקום הטומאה לא זכה לזה [והיה זה בחינת גלות, כדי לתקן לכל הדורות ולעמ"י]. אך כבר כתב בקדושת לוי, שהבטיחו הקב"ה שתהא עמו קדושת ארץ ישראל בחרן.

האם יעקב אכל מצות, ולבש בגדי אדה"ר כל אותם שנים. ובדרך חדוותא דאורייתא יש לומר, דהנה עמ"י כשיצאו ממצרים אכלו מצות ל"א יום, שאותה חררה שהוציאו ממצרים הספיקה להם ל"א יום. ובמק"א כתבנו בס"ד שיכלה להספיק להם מ' שנה, ולוי שנחלשו מן הבטחון בהש"ת. והנה גם כאן היה מצות, שהרי רבקה ויעקב הכינו לייצחק מצות באותה לילה של הברכות, ולכן הביא לחם ויין, לחם זה מצה, ויין זה ד' כוסות (כמ"ש בבית יצחק שם בשם ר' יהושע מברסק). ויתכן שיצחק לא אכל לבד, אלא ביקש מהמביא לו את המטעמים שיאכל איתו יחד. וגם אח"כ שילח אותו פדנה ארם, פ"י שעשה לו לווייה, וקימא לן, שחייבים בשעת הלווייה לתת לו לחם לדרך. ואפשר שנתן לו שיורי מצה לדרך. ואם לאבותינו הספיק שיורי מצה ל"א יום, נאמר שליעקב אבינו ע"ה הספיק עשרות שנים. ב. עוד אפשר, שהרי מלכי צדק הוציא לאברהם לחם ויין, ופ"י בבית יצחק (פ' תולדות)

בשם ר' יהושע מברסק, שהיה זה מצות ויין לד' כוסות [וע' בתנחומא (תולדות סימן טז): לא נתנה לו אמו יין, אלא המטעמים, ומי הביא לו יין, מיכאל הביא לו יין מגן עדן, אמרו רבותינו, אין את מוצא יין של ברכה אלא זה, ושל אברהם, שנא' ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין וגו', ואף זה כיון ששתה בירכו. ע"כ. ואפשר שגם מלכי צדק הביא מגן עדן. וכבר היה לו גפן שנטע נח מגן עדן, כדאיתא בילקוט (פ' נח רמז סא. והוא מפרד"א פרק ג): ויטע כרם, מצא גפן שגרופה מגן עדן ואשכולותיה עמה, ושתל מפירותיה ואלו ושמה בלבו שנאמר המשמח אלהים ואנשים ובו ביום נשתגשו פירותיה], כיון שהיה ליל פסח אחרי חצות, וחשש שאברהם איבנו לא הספיק להכין ולאכול. אבל הרי בתרגום יונתן שם איתא, שעוץ מצא את אברהם עסוק בהכנת המצות, ואברהם היה זריז למצוה, ומסתמא קיים את המצוה מיד בתחילת הלילה, ובפרט שארז"ל שחוטפין מצה בלילי פסחים, פי' ממחרין לאכול מצה. ולהחזיר למלכי צדק, אין זה מן הכבוד. לכן אפשר שנשאר אצל אברהם איבנו (ועכ"פ נשאר שיריים מהם), והורישם ליצחק. ומהם נתן ליעקב. וראה בסמוך.

מהיכן היה ליעקב מצות ויין לחג הפסח, למשך י"ד שנים בבית עבר, ועוד כ"ב שנה בבית לבן ובדור. והכי מסתברא, שהרי יעקב איבנו יוצא מבית אביו למשך 36 שנה [14 שנה בבית שם ועבר, ו-20 שנה בבית לבן, ושנתיים בדרך], ובכל השנים הללו כיצד ישיג יין לשבת ויום טוב, לקידוש והבדלה, ולד' כוסות, וכן מצות לפסח. אלא יש לומר שלקח מן היין שהובא מגן עדן יין, שהביא מיכאל ליצחק. ומשאריות המצה. ולא נגמרו לו לעולם. כמו שירד לו שמן מן השמים, ליצוק על האבן ששם אותה מצבה, ואותו השמן נשאר איתו, ואח"כ היה בשמן המשחה, שלא נגמר לעולם. ונמצא שיעקב איבנו היה כל השנה שומר את אותם מצות מתעורבת פירווי חמץ, והיה מקיים בכך, מש"כ ושמרתם את המצות. וראה בסמוך.

איזה לחם ויין מיוחדים הוציא שם לאברהם. ויש להוסיף, שאם התורה הקדושה אומרת ששם בן נח "הוציא לחם ויין", מסתמא לחם ויין כזה שהוזכרו בתורה הקדושה, הם לחם ויין מיוחדים. ויין היינו יין המשומר בענבי לצדיקים, או עכ"פ מענבים שיצאו מגן עדן, שנטע נח. ולחם היינו מצות כשרות, או מן. והנה י"א ששם בן נח נכנס לגן עדן ואכל מעץ החיים (ספר בית יצחק בראשית י"א, ג, בשם ספר זכרון שמואל, לעיונסאהן, אב"ד אסווען). והנה מלאכי השרת היו צולין לאדם הראשון בשר ומוזגין לו יין. ואין אכילת בשר טובה מבלי אכילת לחם תחילה. וכיון שערכו לו שמחה ומשתה של חתן, כשלקח את חוה, מסתמא הכינו לו לחם. וכיון שמלאכים מכינים, ודאי מכינים בתכלית הזריזות, כמו שכתב

במסילת ישרים (סוף פרק ו). וא"כ היה זה מצה ולא חמץ. ואפשר שכשם שהוציאו מגן עדן את המטה שנברא בבין השמשות, והובא להם מן היין המשומר שנמצא שם, והיתה אצלם תמיד הבאר שנבראה בבין השמשות, וגם בגדי אדם הראשון שנעשו בגן עדן, וגם החמור בן האתון שנבראה בבית"ש, וכן אילו של יצחק, כך הובא להם גם מן הלחם מצות שהוכן שם. או המן שאף הוא נברא בבית השמשות (אבות פ"ה משנה ו) בכדי לסעוד את עמלי תורה, שאין להם זמן להתעסק כלל בצרכי הגוף, רק לבלוע חתיכה קטנה בכל יום, ותתן להם שובע נפשם. [וגם אברהם איבנו נכנס לגן עדן, בשעה שרץ אחרי בן הבקר (פרד"א פרק לה), וכן בשעה שקבר את שרה. וגם שם בן נח נכנס לשם בשעה שקבר את אברהם]. ולפי מה שהבאנו בסמוך מהגר"ש קלוגר שבית מדרשו של שם היה בהר המוריה, הנה איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק כ. וכן במדרש תהלים מזמור צב), שאדה"ר גורש ויצא לו חוץ לגן עדן בהר המוריה, ששער גן עדן סמוך להר המוריה, ששם לקחו ומשם החזירו למקום שלוקח, שנ' ולעבוד את האדמה אשר לוקח משם. [ויש לפרש, דהיינו לעבוד את השי"ת בהר המוריה, בעבודת התפלה והקרבנות].

היכן היה בית המדרש של שם ועבר. כיון ששם בן נח היה מלך של עיר ירושלים, א"כ מסתמא בית המדרש שלו היה בירושלים. וכ"כ בס' חכמת התורה למהר"ש קלוגר (פ' וישם), שנראה שבית שם ועבר היה בהר המוריה מקום המקדש. כמו שארז"ל (פסחים פח. יצחק קראו שדה, שנא' ויצא יצחק לשוח בשדה. ובסנהדרין צ: אמרו שיעקב אמר עברתי על קום שהתפללו אבתי. וכן אמרו בפסחים שם שיעקב קראו בית) **שהאבות הקדושים היו מתפללים בהר המוריה (צ"ל שעי"י** קפיצת הדרך היו מגיעים לשם), וקיימם לן (ברכות ו.) במקום רינה של תורה, שם תהא תפלה.

כיצד נטמן בבית שם ועבר, וכי שם לא יכל להורגו. א. י"ל משום שהיה תחת האדמה, והיה סוד. ב. כיון ששם היה נביא, ידע שיגלה הכל. ג. בשפתי כהן (פז, מא) כתב, אמר עשו אבי בירכני והיה כאשר תריד, שלא אוכל לשלוט עליו אלא כשיבטלו מעסק התורה, ובודאי כששמע כן הוא לא יבטל, אבל בימי אבלו של אבא יבטל על כרחו שהאבל אסור בדברי תורה אז אהרגה ואוכל עליו.

האם יעקב אע"ה נעשה מרכבה לשכינה בשעה ששכב על אבני המזבח במקום המזבח, או בקה"ק. בילקוט ראובני (ויצא אות כט) הביא: כיון ששכב יעקב עליה, נתיישבה דעתו, ועלתה עליו השכינה, וידבר עמו. [והוא מזהה"ק (זו"ה פ' ויצא מה): לא נכנס אדם בירושלים והיה עצב לקיים מה שנאמר משוש כל הארץ. א"ר יצחק כיון ששכב יעקב עליה, נתיישב דעתו ונגלתה עליו השכינה ודברה עמו, מה שלא היה קודם לכן. דא"ר יצחק עד

שעמד יעקב באותו מקום לא נגלתה עליו השכינה, כיון שראה יעקב רק ידע שהמקום גרם לו והקיץ משנתו ונתיירא שזמא דבר אחר היה, וישכב כבתחלה, א"ל הקב"ה יעקב לא כך הוא אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק. ועוד האריך אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך ולא אתגלה לאומה אחרת בגילוי השכינה על הארץ. א"ר יוסי מהו אשר אתה שוכב עליה אלא כשם שאתה שוכב עליה ונבואה עמך כך זרעך הנבואה תהיה מצויה עמהם ולא עם אומה אחרת].

אבן אחת נטל יעקב בתחילת הפרשה ואותה אבן נטל בסוף הפרשה. בילקוט ראובני (ויצא אות צב) הביא מזוה"ק (ויחי עמ' תפט), והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וגו', וכן ויקח את האבן וירימה מצבה, אבן שתייה היתה, והיא באמצעות עלמא, וההוא אבן אתברי מאש וממים, ומינה אתעבדא אבנא חדא על התהום. וברקנטי כתב, ו"האבן הזאת" מלמד שלאחר שנזדמן שנא' ויצוק על ראשה, פתחה הארץ את פיה וירד האבן עד עמקי התהום ונעשה סניף לארץ, ועליה היכל ה' עומד ונקרא אבן שתיה שמשם נשתכלל העולם ועמדה בטבור הארץ. [ודבר פלא כתב בילקוט ראובני (אות פא), כתיב ויקח אבן, ולפי פשוטו יש לפרש שלקח אבן מתחת כסא הכבוד. וציין שם תוס' חולין (צא). אך בתוס' לפנינו איתא, אבן אחת מאבני המקום]. וראה בסמוך.

אבן שעתי המשיח להוציא לעיני כל. באגדת בראשית (פמ"ה): והוציא את האבן הראשה (זכריה ד, ז), של אבינו יעקב, שנא' וישכם יעקב בבוקר ויקח את האבן. וכן דניאל אמר חזה הוית עד די התגזרת אבן די לא בידין וגו' (דניאל ב, ד). וראה בסמוך.

מן האבנים שנתחברו ליעקב אע"ה נתחלקו אבנים והגיעו לדוד המלך. מובא מספר אגודת שמואל בשם סוד מישרים עה"פ בשמואל (א' ז, ט) "ויקח מקלו ויבחר לו חמשה חלוקי אבנים מן הנחל", וז"ל: "מקלו", נזדמן לו מקל של יעקב. "חמשה", ה' חומשי תורה. "חלוקי אבנים", מאותן אבנים שנתחלקו ליעקב לאחר שנתחברו להיות אבן אחת מראשותיו, והם הם שלקחו ישראל בעברם הירדן, וכך כתיב "הכין" שכבר היו מוכנים להם. ולכן כתיב כאן "מן הנחל". (פלאות עדותיך א' כזו). ע"כ.

יעקב אע"ה ביקש מהשי"ת לאכול מן, ואת בגדי אדם הראשון. וזה לשון מדרש ילמדנו (בראשית אות קלב): לחם לאכל, זה המן שאכלו בניו במדבר ארבעים שנה, ובגד ללבוש, זה לבושו של אדם הראשון. ע"כ. ומזה סיוע של ממש לחלק מהדברים שנתבארו בס"ד. וסוף דבר, שיש להתבונן, שכל הניסים שהיו לעמ"י ביציאתם ממצרים, היו רק מחמת שזכו שתשכון השכינה ביניהם. אבל האבות הקדושים היו הן הן בית המקדש עצמו, וכל שכן שהיו להם ממש את כל אותם הניסים, ואדרבה, כל מה שזכו עמ"י, הוא רק

מכח שכבר זכו האבות הק', בבחינת מעשי אבות סימן לבנים. תן לחכם ויחכם עוד.

יעקב הלך ללבן כדי לקיים ב' מצוות שעדיין לא השלים אותם, ושם הרויח כבוד אב ופו"ר. זה לשון המדרש לקח טוב (פ' וישלח): "עם לבן גרתי". מדרש אמר יעקב אבינו קיימתי כל התורה, חוץ מכבוד אב ואם, חוץ מפריה ורביה, עם לבן השלמתי תרי"ג מצוות, מנין גרתי", וכה"א ויעבוד ישראל באשה ובאשה שמר (הושע יב יג), שמר כל המצוות. ע"כ. ובא לומר שהלך ללבן כדי לקיים ב' מצוות אלו שעדיין לא השלים אותם, והם כבוד אב ואם ופריה ורביה. שכל ימיו עשיו היה משמש את אביו, ולא יכל לקיים כבוד אב, רק כעת כשיצחק צוה אותו ללכת פדנה ארם. [ובודא' שבעצם ההליכה שהלך לשם קיים מצוות כבוד אב ואם, אלא שהיתה עליו תביעה בשמים שיזדרז יותר לחזור].

כיון שיעקב אע"ה היה הולך מבאר שבע לחרן, היה צריך ללכת ממערב למזרח, ולא דרך הר המוריה ובית אל, שזה מזרח לצפון. כן הקשה הריב"א (בראשית כה, יט), ותיריך שלאברהם אבינו היה דרך מיוחדת שבה הלך כשיצא מאור כשדים, והלך מחוץ עד באר שבע, ובבית אל ובכמה מקומות, אשר באותו הדרך ישבו אברהם ויצחק, והיו רגילין באותו הדרך ומכירין בו, ולכן הלך יעקב באותו הדרך. **מדוע אברהם אבינו נקרא כאן אביו של יעקב ולא יצחק.** החיד"א בספר פני דוד (ויצא אות כג) הביא בשם רבינו אפרים עה"ת כ"י, שכתב, "והנה ה' נצב עליו ויאמר, אני אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק". תימה שקרא לזקנו אביו, ולאביו לא קרא אב. ונ"ל לפי שיעקב היה בחיי אברהם [ט"ו שנים] שהיה עוסק בתורה ובמצוות, והיה מחבבו ביותר, ומרוב חיבה היה קורא אותו בני, לכך הקב"ה קראו אביו. אבל יצחק שהיה אוהב עשו הרשע יותר ממנו לא קראו הקב"ה הוא אביו. ע"כ.

מהיכן למדנו שיעקב אבינו היה עוסק בתורה כ"ד שעות גם בשעת השינה. איתא במדרש (ב"ר סט, ז) ויקץ יעקב משנתו, ממשנתו. וכתב רבינו יהודה החסיד בס' גימטריאות (עניינים שונים סי' קנב) שיעקב היה עוסק בתורה לילה ויום. ובס' חסידים (סי' קסה) כתב, למה אהב הקב"ה את האבות, מפני שכל היום וכל הלילה לא היה לבם פונה מלהרהר אחר חפצי שמים, וכמ"ש ויקץ יעקב משנתו, שלא היה וכל כ"ד שעות שלהם היו בסדר אחד, שלא היה להם פנאי מחפצי שמים אפילו בחלום. [וזה דלא כמ"ש בשו"ת כת"ס (א"ח סי' טט), שביאור דברי המדרש, שלא ישן לתענוג אלא כדי שיוכל אח"כ ללמוד בדעה מיושבת. ועל זאת יעקב היה תמה, אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, דאין נראה אליו כל זה בחלום בשעה שהוא שוכב דומם מלעסוק בתורה ומצוות, והתשובה לכך נתבארה

במדרש "ממשנתו", כיון שהשינה שלו היתה מתוך מחשבה לישן כדי לעמוד לפני ה' אחרי קומן].

האם מי שלומד תורה בשעת השינה מקיים מצוות תלמוד תורה. ויש לעיין אם אדם שלומד תורה מתוך שינה נחשב לו לימוד תורה, הן מצות ידיעת התורה, והן מצוות עסק התורה התמידי. ויש בזה ב' אפנים. א. מה שלומדת נשמתו בישיבה של מעלה. ב. מה שמוחו ממשיך להרהר בדברי תורה כפי רגילותו במשך היום. והנידון בזה הוא מכמה סיבות. א. מחמת שעושה כן מבלי בחירה ממש. ב. משום שמצוות צריכות כוונה. ג. ש"א שהישן הוא כשוטה שפטור מן המצוות. ולכאן אין זה נחשב למצוה מחמת כל הסיבות הנ"ל. אך יש לצדד מכמה טעמים שנחשב למצוה. א. דהא קמן שכאשר הוא קם יודע הוא עוד ידיעות בתורה

הקדושה [ואינו דומה למי שהמלאך שכח לסטור על שפתיו כשיצא לאויר העולם, וזכר את כל מה שלמד, דהתם אינו מוכח בחירתו כלל, וביותר שהרי אדם כזה אינו מניב את הלימוד רק יודע את המילים במוחו, ואין לו בהם שום הבנה, רק כמו ידיעה בעלמא].
ב. שמצוות לימוד התורה היא ההתאחדות עם קדושת התורה, [ולכן העיקר הוא הרצון והלב והעמל והכוונה. שבמצוות ת"ת יש ב' מצוות, ידיעת התורה, ועסק התורה, וגדר המצוה של עסק התורה, היא להתקשר אל קדושת התורה], וממילא הוי כמו מצוות צדקה, שכיון שהתוצאה עיקר, כתבו הרבה אחרונים שא"צ כוונה, שהעיקר התוצאה, ולא אכפ"ל כלל במעשה. [ויל"ע בני שלומד תורה בעת השינה, אם נחשב לו הפסק לברכות התורה. יש מעשה רב של מון זע"א, שהיה מתעורר כמה פעמים לבילה אחד ללמוד תורה, והיה מברך ברכות התורה בכל פעם, מאחר שישן על מיטה, ושנית לילה על מיטה, אפילו זמן מועט הוי הפסק לברכות התורה, ראה באורך ביביע אומר ח"ח (א"ח פ"ה), ויש לפלפל בזה].

באיזה יום לראשונה לא התפלל יעקב אע"ה תפלת מנחה ותיקן תפלת ערבית. כתב בס' ברית שלום הקדמון (פ' יוצא) בשם חמ"ו (הגאון ר' מרדכי קמץ), במ"ש (ברכות כו) יעקב תיקן תפילת ערבית. שכיון ששקעה לו השמש שלא בעונתה, הפסיד תפלת מנחה, ולכן תיקן אז תפילת ערבית, ע"ד מ"ש טעה ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שתיים.

מי הלך לחרון בג' שעות ומי הלך בי"ב שעות. איתא בפרד"א (פ"ט), מקרית ארבע עד חרן מהלך שבעה עשר יום, ובג' שעות בא העבד לחרן, והיה העבד תמה בלבו ואמר היום יצאתי והיום באתי, שני' ואבא היום אל העין, ר' אבהו אמר רצה הקב"ה לגמול חסד ליצחק ושלה מלאך לפני אליעזר ונקפצה הדרך עליו ובג' שעות בא העבד לחרן. ע"כ. ומאידיך לגבי לכתו של יעקב אע"ה לחרן, כתב בחזקוני (בראשית כח, ע), "וילך חרנה", באותו יום הלך עד חרן, ומקרית ארבע נסע, ואמרו חכמים מקרית ארבע עד חרן מהלך שבעה עשר יום ובשתי עשרה

שעות הלכן יעקב. ע"כ. [וקצ"ב שהרי אמר להם הן עוד היום גדול]. וצ"ב טעם החילוק, בפרט שיעקב אע"ה היה ראוי יותר לנס לקצר את הדרך. ואולי כדי לקדש את הדרך, שבכל הדרך למד תורה, ועשה תיקונים הנצרכים. ובפרט שיעקב אבינו ע"ה היה מרכבה לשכינה הקדושה. וכמו שעמ"י בצאתם ממצרים שהיתה השכינה עימם, עשו מ"ב מסעות כדי לתקן וללקט הניצוצות וכו', כ"ש יעקב אבינו ע"ה. וכן מדוייק בלשון הכתוב "וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם", ומשמע שהלך ברגליו, רק שנעשו קלות ללכת. וראה בסמוך.

יעקב אבינו ע"ה קפץ לחרן באויר למעלה מי' טפחים כיון שהיה זה יום פסח. ואפשר לבאר בזה, שבתחלה קפצה לו הארץ, אבל כאן הוא עצמו עשה את הנס, שפרח באויר והיתה נסיעה איטית יותר. וע"ע בתפארת יהונתן (כ"ט, א) שעמד ג"כ על שינוי הלשון שכאן כתיב שנשא רגליו, ואילו לעיל כתיב וילך חרנה, ומשמע ששם לא הלך ברגליו כי קפצה לו הארץ, אבל כאן לא קפצה. והטעם שאז עדיין לא הובטח לשמרו, וכיון שיש איסור לת"ח ללכת יחידי לבילה, קפצה לו הארץ כדי שבו ביום יבוא לחרן, אבל כאן שהובטח כבר ושמרתך בכל אשר תלך, לא חשש אם יהיה יחידי לבילה. אמנם לאידך גיסא מבואר במדרש שהיה פורח ונשא רגליו למעלה בלי הלוך בהם כלל, ומ"מ הלך לארץ קדם, ומשמע דהיה לו עכשיו קפיצת הארץ, והטעם הוא כי בערב פסח יצא ללכת לחרן, והגיע לשם קודם הלילה וכו', ובבוקר כבר היה יום הפסח, ולא רצה לילך חוץ לתחום, אלא שארז"ל אין תחומין למעלה מעשרה ונ"מ להולך ע"י קפיצה, ולכן הלך לחרן ע"י קפיצה. ע"כ.

כמה גימטראיות על סלם. 130. או סולם 136. כתב בספר השם (עמ' ק). א. סול"ם שנה משנשלחו המלאכים ללוט עד שחלם יעקב החלום. ב. סולם בגימ' ממוון. וכן גי' עוני, זה ירים וזה ישפיל. ג. סל"ם שנה היה אדם כשנולד שת. [ע"ש שדורש כל הפסוקים על אדה"ר]. ד. יעקב בין סל"ם שנה כשירד למצרים. ה. סול"ם שנה עברו שנולד יצחק, והנה מלאכי אלקים עולים שקרא לאברהם מן השמים. ה. סל"ם מצ"ב גי' הארון, סול"ם מוצ"ב זה הארון, וראשו מגיע השמימה כי היה ענן יוצא ומגיע עד לשמים ואז רוכב שמים בעזרך (דברים לג, כו). ומלאכי אלקים עולים, להשליך אבני ברד ואש וברקים ורעמים על האויבים.

האם יעקב אע"ה יצק שמן על כל האבנים או רק על אחת מהם. וייקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה ויצוק שמן על ראשה", לכאן לפי מדרש רז"ל שנעשו אבן אחת,

הרי יצק על כולם. ובתפארת יהונתן (כה, יח) כתב, שיעקב לקח אבן נוספת על ה"ב אבנים, כנגד שבט לוי, ועל האבן הזו שהיא אבן הראשה, ולכן יצק שמן על ראשה, כי נמשחו בשמן משחת קודש כדכתיב כשמן הטוב וגו' על זקן אהרן וגו'.

מהיכן היה ליעקב סוס כשיצא לחרן, והאם נטמן י"ד שנה בבית עבר מיד, או שקודם הלך לחרן. כתב החיד"א (פני דוד פ' ויצא) בשם מר זקנו מהר"א אזלאי בס' בעלי ברית אברהם, דא' במדרש, שאליפז רדף במצות אביו עשו להרוג את יעקב ויעקב נתחנן אליו ואמר לו שיקח כל אשר לו, ויניחהו ערום ממש להראות לאביו וכן עשה, והיה שם נהר ונכנס יעקב אע"ה בנהר להתחבא שם שהיה ערום. ובעודו בנהר בא פרש א' רוכב על סוס ופשט בגדיו וירד בנהר לקרר עצמו, ושכולת הנהר שטפו וחנקו, ואז יעקב אע"ה עלה ולבש בגדי חמודות של הפרש ורכב על הסוס ויירא יעקב מאד פן קרובי הנטבע יראוהו ויכירו בגדיו וסוסו ויעלילו עליו לכן הלך תכף ונטמן בבית עבר י"ד שנה. [וע"ש שכתב החיד"א, ש"לפ"ז, יעקב אע"ה היה כמה שעות בנהר שוטף מוכן לחנק בסכנה שישטפו הנהר ויטבע, כמו שאירע לפרש, ובוזה תיקן חטא אזה"ר של ג"ע, וגו' מיתתו בחנק, וגם קבל עליו גלות ויסורין קשים ופחד לבן ועשו כמה שנים על שאר עריות].

האם בימי יעקב ויצחק אנשים היו דרים בעיר לוז או שנתרחקו משם. כתב בתפארת יהונתן (בראשית כה, יח) שיש מתרגמים "לוז", לשון נבדל, שהיו יודעים ששם הוא מקום שכינה, ולכן היו בני אדם נבדלים משם, זולת יהודים ושריידים, ולכן נקרא לוז לשון נבדל, בשביל שנבדלין משם בני אדם.

כיצד נשק יעקב לרחל, כיון ששרה עליו שכינה. כבר עמדו בזה המפרשים, וי"ל תירוץ נוסף, על פי דברי בעל הטורים (בראשית טז, ט), ויגל ב' במסורת. הכא ויגל את האבן. ואידך ויגל כבודי (תהלים טז). שכיון שראה אותה, שרתה עליו שכינה ורוח הקודש (ע' ב"ר ע, יב). וזהו ויגל כבודי, כדכתיב (תהלים טז) עורה כבודי. ד"א אימתי ויגל כבודי, כשיתקיים ויגל את האבן, כשיסיר יצר הרע שדומה לאבן (ב"ר ע, ח). ע"כ. ויש לפרש שכיון ששרתה עליו שכינה באותה שעה הוי מלאך ולא אדם, ואין שייך בו עכ"פ גזירות דרבנן.

האבות הקדושים היו רועה צאן באבריהם בלבד ולא בלנם ובדעתם. כמ"ש הרמב"ם במורה נבוכים (ח"ג פנ"א): האבות ומשה רבינו כו' והיו עם זה מתעסקים בהנהגת בני אדם והרבות הממון ומשתדלים במקנה ובכבוד, הוא אצלי ראייה שהם כשהיו עושים המעשים ההם לא היו עושים רק באבריהם לבד ולבותם ודעותם לא יסורו מפני השם וכו'. ע"כ.

כיצד זכה לבן בשתי בנות הצדקניות. יש לברר שזה

על ידי ריצתו בשביל קנאת אחותו, וכמו שכתב באור החיים הקדוש (בראשית כד, כט) על הפסוק, "ולרבקה אח ושמו לבן וגו'". שהרי ארז"ל (במד"ד פרשה ט) שהצדיקים שמם קודם להם, כמו ושמו בועז, אבל הרשעים הם קודמים לשמם כמו נבל שמו. מדוע כאן נזכר לבן כסדר הצדיקים. ותירוץ שזה האיש לבן, חרד לקראת האיש, ביודעו מה שעבר בינו ובין רבקה מהדברים ומקרוב הדעת והוא איש נכרי, ה"ז מגיד כי דברים בגו, ולזה לבש קנאה ורץ לקראתו לפגוע בו בקנאתו את קנאת אחותו, ולצד בחינת מעשה זה ייחס ה' אותו ייחוסין של צדיקים "ושמו לבן", פי', כי מעשה צדיקים עשה בזה, ואין הקב"ה מקפח שכר בריה. ע"כ. וכיון שעשה ריצה עבור קנאת קדושת אחותו, היה ראוי בזה יותר מכל בני הדור ההוא, שלא היה אחד מכל העולם שטרח עבור קדושת אחיו או אחותו בריצה וברצון להרוג [אע"פ שיש בזה סיכון, שיכול ליהרג ג"כ], וזכה באותם נשמות קדושות, כדי להמשיך לסייע לאחותו בקדושת הזרע.

כיצד נזדככו רחל ולא, האם על ידי עבודתו של יעקב אע"ה באמונה. באוה"ק ריש פרשת תולדות ביאר מאמרו הכתוב "בקחתו את רבקה בת בתואל הארמי מפדן ארם אחות לבן וגו'", שבא לומר איך יתכן שמצדיקים כאלו יצא עשיו, אלא שהיה זה פסולת מצד משפחת רבקה, וכמו שאברהם הוציא את הפסולת בישמעאל. אכן יש לשאול כיצד נזדככו רחל ולא. [וכן יש לשאול לגבי שרה. ואולי שרה נזדככה ע"י שאביה מת על קידוש ה', ועוד על ידי תפלותיה שנים רבות עד גיל תשעים, ועוד על ידי שבמשך עשרות שנים החזירה בתשובה נשים רבות למאז. וביותר יש לומר על ידי שהיה לה נסיון קשה של שמרי תהקדושה כאשר ניסה פרעה להלביש עליה את כל טומאת מצרים, ושברה את כל כח הטומאה הזו בקושי גדול, וכמו שארז"ל ירדה שרה למצרים וגדרה עצמה מן הערוה, ונגדרו כל הנשים בזכותה. ושוב פעם שניה נזדככה בארץ פלשתים אצל אבימלך]. ויש לומר שבשביל זאת עבד יעקב ברחל ולא י"ד שנים. וכיון שהיה צריך להזדרז לישא, לא יכלו להזדכך בדרך אחרת, והוכרח הוא לעבד בשבילם, משא"כ אברהם ויצחק.

האם יעקב אע"ה נכנס פעם אחת לבית של לבן שהיה שם ע"ז. "ויהי כשמע לבן וגו' ויחבק לו וינשק לו ויביאהו אל ביתו. ויספר ללבן וגו', וישב עמו חדש ימים". מקשים שהרי אליעזר לא נכנס לבית לבן עד שפנה משם את הבית מעבודה זרה, ואיך יעקב אע"ה נכנס לבית זה שהיה בו ע"ז. [ואולי באמת ביקש מלבן ופינה את הע"ז כל ל' יום. וצ"ע]. ואפשר שהיו שם שתי בתים, בית של לבן, ובית של בנותיו, שאולי שמעו ממשפחתם על הנס שנעשה לאליעזר והגלמלים לא רצו להכנס לבית שיש בו

ע"ז, ורצו להקפיד בזה. וגם יעקב אע"ה לא נכנס אלא לבית המיוחד לבנותיו שהיה נקי. ולכא' מוכרח לתרץ כן לפי מה שמובא מס' חמדה גנוזה (פ' ויצא) בשם הדברי חיים מצאנז זיע"א, שכל עשרים שנה שהיה יעקב אבינו ע"ה בבית לבן, לא בא אף פעם אחת תחת קורת ביתו של לבן, כי מגודל הטומאה שהיתה שורה שם אלמלי בא שם פעם אחת היה נתפס. ע"כ. וצ"ע שהרי הכתוב מעיד שבא אל ביתו. אלא צ"ל שהיו לו שתי בתים. או שלא נכנס לבית ממש רק לחצירו. אי נמי לפי מה שכתב בקדושת לוי שיעקב אע"ה התחפש בבית לבן לאיש פשוט, ולכן לא הקפיד על דבר זה שאינו מן הדין רק תוספת קדושה, והבין שעכשיו רצון השי"ת שיתנהג כאיש פשוט.

מי נתן ללבן את העצה להחליף את לאה ברחל. או להחליף את שמוותיהם. כתב בפ" הרא"ש בשם ה"ר דן אשכנזי שלבן קרא ללאה רחל, והיא היתה קטנה בקומה. והנה כתיב "ויאסוף לבן את כל אנשי המקום ויעש משתה". צ"ע שקודם עורכים משתה ואח"כ מזמינים את האנשים לשמחה. אלא שאסף אותם קודם לצורך בקשת עצה. ואיתא בתרגום ירושלמי (בראשית כט, כב): וכנש לבן ית כל עמא דאתרא, ועבד שירוי, עני לבן ואמרו להון, הא שבע שנין אית ליה לגברא צדיקא הדין מן דאתא לוותן, שקוותן לא חסרו, ומבועינן סגיין, וכדון אתון הבו לי עצה דנכבוש יתיה גבן עוד שבע שנין, ויהבו ליה עצה דרמיו למסבה ליה ללאה חלף רחל. וצ"ע מה צורך לתת עצה לזה, והלא מכבר זה היה רצונו של לבן להחליף את רחל בלאה. וצ"ל שנתנו לו עצה כיצד לעשות זאת. וכגון להחליף להם שם במעמד כל אנשי העיר, שמהיום כל אנשי העיר יקראו ללאה רחל ולרחל לאה, ובכך ישתנה שםם באמת, ואז יוכל לבן להשבע באלהי נחור שבאמת זוהי רחל, ולתת לו את לאה. [ואולי גם יעקב אע"ה חשש לשקר, ולכן קודם שנכנס לאביו, ביקש מרובה, שהיום יחליפו את שמו ותקרא לו בשם עשיו. ובכך יוכל לומר לאביו אנכי עשיו בכורך. וז"ל המדרש (בר' ע, ט): כל ההוא ליליא הוה צווח לה רחל והיא ענייא ליה, בצפרא והנה היא לאה, אמרו לה מה רמיייתא בת רמאה לאו בליליא הוה קרינא רחל ואת ענית לי, אמרה ליה אית ספר דלית ליה תלמידים, לא כך היה צווח לך אבך עשו ואת עני ליה]. ואנשי חרן היו רשעים שאע"פ שכל הלילה צעקו היא לאה, זהו משום שלבן רימה אותם באותו משתה. והרי

לבסוף הם גילו ללבן שברח יעקב (וז"ל תרגום ירושלמי לא, כב: והוה כד אתכנישו רעייתא בעיין למשתן ענא ולא הוו יכלין, ואמתו תרין ותלתא יומין דילמא תטיף בירא ולא טפת, ובכך אתנו ללבן ביומא תליתאה ארום ערק יעקב).

כיצד כל הצרות שבעולם באו לישראל ע"י לבן הרשע שהחליף את רחל בלאה. הנה יעקב אע"ה צעק על לבן בחרדה גדולה "מה זאת עשית לי". ויש לברר בס"ד, דהנה כתיב (דברים כו, ה) "ארמי אובד אבי וירד מצרימה". וצ"ב מהו אובד לשון הווה. והנה רש"י פירש, שלבן חשב לאבד את יעקב, כמו שאמר יש לאל ידי לעשות עמכם רע, ונחשב לו כאילו עשה. אולם יש לפרש, שע"י שלבן החליף את רחל לאה, לא הבינו השבטים הקדושים מדוע יעקב אע"ה מבכר את יוסף להיות הבכור, ותלו זאת במה שיוסף הוציא דבתם רעה, ולא בהחלטתו של יעקב מפי הגבורה. שחשבו שרחל נעשתה צרה ללאה ולא להיפך. ומזה באה מכירת יוסף, שבעבורה באו כל הגלויות. וכ"כ בס' צל הכסף (דרוש יח), שכל הצרות והחורבנות גזרות ושמדות שהגיעו לבית ישראל, באו ע"י לבן הארמי שטען לא יעשה כן וכו', כי אם היה נושא יעקב את רחל בראשונה, היה ברור שיוסף הבכור, ולא היו מקנאים על חלומותיו, ולא היתה מכירת יוסף, שגרמה לשעבוד מצרים. ואילו לא היו יורדים למצרים, לא היו נגאלים עם הערב רב, ולא היה ערב רב כלל, ואילו לא היה ערב רב בישראל לא היה נעשה מעשה העגל, ולא היו כל החורבנות והצרות מגיעין לנו עד היום הזה, כמשאז"ל שאין פורענות בא על ישראל שלא יהיה בה מעון העגל. ע"כ.

כיצד לאה היתה משיבה שהיא רחל. א. יש לומר שלהן החליף שמותיהן, ואמרו לה שעשו הסכם להחליף את השמות, שהרי עשיו רוצה את לאה, וכבר שלחו כתבים ביניהם שהגדולה לגדול והקטנה לקטן, ויעקב חפץ דוקא בלאה, ולכן החליפו את השמות כדי להנצל מטענת עשיו. [ויש מפרשים שכעין זה עשה הרשע עם יצחק אע"ה, שאמר לו שיננה את קולו לדבר בקולו של יעקב. וכפי הכתיב הקל קול יעקב הידים ידי עשיו, וברך אותו. וכן ההסכם שידבר בקולו של יעקב]. ב. יש לומר שכיון שקנה את הבכורה ממילא היא ראויה לו, וכמו שהוא אמר אנכי עשיו בכורך, פי' מי שראוי לבכורה ולברכה, כך אני ראויה לך כפי שנגלה לי בנבואה. [וכ"כ בבית יצחק (בשם מו"ה משה יהושע מירושלם), ע"ד המדרש (פרשה ע) אמרו לה רמיייתא בת רמאה, לאו בליליא הוה קרינא רחל ואת ענית לי, אמרה ליה וכו' כך הוה צווח לך אבך עשו, ואת ענית ליה. ע"כ. שחלילה שלא הותרה בתשובתה, אלא אדרבה שהשכילה להשיבו בכבוד, ואמרה בדרך בדיחותא והלצה להרגיע רוחו, שהכל היו אומרים, שני בניו לרבה ושתי בנות ללבן, הגדולה לגדול והקטנה לקטן, וכיון שאבן הוא צווח לך עשו, ואת ענית ליה, אנכי עשו בכורך, א"כ אני ראויה לך לאשה].

אם לאה אמינו היתה עקרה, מדוע כתיב ויפתח ה' את רחמה. כתב בשפתי כהן, רבינו בחיי ז"ל נתן טעם לעקריות האמהות לכל אחת ואחת ולא לאה לא היתה עקרה והיא גם כן בת לבן, אבל היא הפכה עצמה בבכיתה שהיתה בוכה כדי שלא תנשא

לעשו כמו שארז"ל (בר ע, טו) וא"כ אינה אותה לאה, כי אותה היא לעשו, וזו אחרת.

מדוע יעקב נשא אשה דוקא בליל שבת, והלא בתולה נשאת ליום הרביעי. יש לבאר עפמ"ש באגרא דכלה (פ' ויצא) בשם המקובלים, שאדה"ר חטא בזה שלא המתין בזיווגו עד ליל שבת. והוסיף, שיעקב שהוא תיקונו של אדה"ר, עשה הכנה רבה לזה, דהנה כתב האר"י ז"ל שאילו המתין אדה"ר לשבת, היה נעשה התיקון הגמור בכל העולמות בשבת זו, מה שכעת נצרך לזה תיקון בכל שנה ושנה בכ"א יום, מר"ה עד שמיני עצרת. ויעקב אע"ה עשה עבור זה יום לשנה, י"ד שנה בבית עבר וז' שנים בבית לבן, ואחר כך אמר הבה את אשתי כי מלאו ימי, ולא אמר מלאו שני, כי תיקן הכ"א ימים יום לשנה, על כן אמר ואבוא"ה בגימטריא כ"א. ע"כ.

מדוע לא הודית לאה רק כשנולד יהודה. איתא בתנחומא (ויחי ס"ו יב), יהודה אתה יודוך אחיך, אתה בשמך הודת אמך כשילדה אותך אמרה הפעם אודה את ה'. ומה ראתה להודות ביהודה, אלא ילדה לראובן, וראה דתן ואבירים ולא הודת בו, ילדה לשמעון וראתה זמרי ולא הודת בו, ילדה ללוי וראתה קרח ולא הודת בו, כיון שילדה ליהודה מיד הודת בו, שהוא הודה במעשה תמור, שנא' ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני, א"ל אביו אמך הודית בך ואת הודית, לפיכך אחיך יודו לו. ע"כ.

האמהות הקדושות היו נביאות ממש. ומבואר בתנחומא הנ"ל (ויחי ס"ו יב) שלא היתה נביאה. וזה שלא כמ"ש מהרש"א (ברכות ז) דמה שהודית לאה על שנטלה יותר מחלקה ופרש"י שראתה ברוה"ק שעתיד יעקב להעמיד י"ב שבטים, לא כמתנבאה אמרה כן, שהרי במגילה (ד) לא חשיב ללאה בכלל הנביאות, אלא שהקב"ה שם בפיה לדבר עתידות. ע"ש. וכ"כ המהרש"א לקמן (ס) לגבי דינה. ובמאור ישראל (ברכות ז) הביא מירוש' (ברכות פ"ט ה"ה) על מה שאמרה רחל יוסף ה' לי בן אחר, ולא אמרה בנים אחרים, מכאן שרחל אמנו היתה מהנביאות הראשונות וכו'. ע"ש. ובב"ר (פר' סו ועב) איתא שכל האימהות נביאות היו. וכן העיר בשפת אמת שהעיר על המהרש"א, מפירושו רש"י בפסוק עתה הפעם ילוה אישי אלי, שהאימהות נביאות היו. אלא שמכיון שלא נאמרה נבואתן לדורות לא חשיב להו במגילה. וע' בתוס' (ב"ק צה) שאף כשאומר מנין מסויים י"ל תנא ושייר.

מדוע יעקב אבינו נקרא בשם הרועה של עם ישראל, והרי אפילו לא ראה אותם. כיון שע"י שיעקב ומשה רעו את הצאן, זכינו לכתר תורה וכתר מלכות לדורות. [ראה בדרשות ר"י אבן שועיב (פ' ויצא)

ויצא] שענין אברהם אבינו, רמז לגלות מצרים. וענין יצחק עם אבימלך, רמז לגלות בבל (וכמו שעשו כבוד וגדולה ליצחק, כך עשו לבניו בגלות בבל, ולא עבדום וענו אותם, והיו קרובים למלכות ובנו בתים שם ונטעו שם כרמים, וכמ"ש ויזרע יצחק בארץ ההיא, ולבסוף אמרו לך מעמנו, כמו שאמר כורש מי בכס מכל עמו ויעל לירושלים. ואח"כ הלכו לירושלים אליו וחזרו עמו בבית, וכן קרה לבניו בענין בית שני, כי בתחלה היו מרפים ידיהם מן הבנין ואח"כ נתנו להם רשות, והחזירו ואמרו לך ליהיו מהקרבן בחוץ וגומר, וכן אמר בכאן ראה ראינו כי היה ה' עמך וגו'. שם פ' תולדות). וענין יעקב עם עשיו, רמז לגלותינו ביד אחינו בני אדום. וכמו שהצילו השם מידו, כן צילנו מיד איבינו. ונתן השי"ת לנו ג' רועים נאמנים: א. ואלו הג' רועים יש להם קשר גדול במדותם. עלות הביאי, ואלו הג' רועים יש להם קשר גדול במדותם. ובעבור כי מלאכת הרועים אומנות נקיה ומלאכת רחמנות, כי הוא רחמן גדול משגיח תמיד בעדרו ומעיין המרעה הטוב ובחיקו ישא העלות ובזוועו הטלאים ויפרא החולה, ויחבוש הנשברת, ויושב בקרח בלילה ולחורב ביום, לכן נקרא השי"ת בדרך משל רועה ישראל. ואלו הם הג' רועים זכינו על ידם לשלשה כתמים, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, יעקב ראש האבות, משה ראש הנביאים, דוד ראש המלכים, וכן צריכין האב והנביא והמלך להיות רחמנים. ע"כ.] וכתב בגלי רז"א (בילקוט ראובני פ' ויצא אות קג): תתקע"ד דורות היו מגולגלים בצאן לבן, ואח"כ הולכים יעקב למצרים, ומשם זכו להתגלגל במין אנושי, ולכן היו ישראל פרים ורבים מאד במצרים. ע"כ.

כיצד יעקב תיקן את תתקע"ד דורות וניצוצות של דור המבול שכולם היו מגולגלים בצאן לבן. ע"י אמירת תהלים. והנה לא רק שליטת יעקב את תתקע"ד דורות, אלא ניצוצות, אלא גם מדור המבול, וכמ"ש באגרא דכלה (פרשת נח) "ליל"ה ומחית"י א"ת כ"ל היקום". ס"ת תהלים. לרמוז מה שאמרו רז"ל (בר' סח, יא) שיעקב אבינו אמר תהלים בביתו של לבן, ומקובל אצל חכמי האמת, שעל ידי התהלים הוציא אז יקר מזולל איזה ניצוצות הנידחות שהיו עדיין מדור המבול והיו מגולגלים בצאנו של לבן, ויעקב אבינו הוציא אותם אל הקדושה מה שהיו ראוי לציור קדוש.

האם יעקב אבינו היה מרבה באמירת תהלים. כתב רבינו יהודה החסיד בס' גימטריאות (תולדות אות א), מבראשית עד יצחק כתיב: "תולדת", ושל יצחק "תולדות", לפי שנאמר (ישעיה מג) "עם זו יצרתי לי, תהילתי יספרו", לפי שנולד ממנו יעקב שאמר תילי תילים של תהילות להקב"ה. שנאמר, "ואתה קדוש יושב תהילות ישראל". וקמ"ז מזמורים יש בתילים, כנגד שנותיו של יעקב.

יעקב עבד שבע שנים כלפי כבוד השכינה הקדושה, וכן כל עשרים שנה. כתב הרמ"ע מפאנו (י' מאמרות, אם כל חי ח"א ס"ו ז), פשוט הוא ללמד בני יהודה לשית עצות בנפשנו שיהיה ה' לנגדנו תמיד, ולפניו תטוף מלתנו לפיוס ולבקשה ולכל צרכינו, וכן יעקב לכבוד העליון אמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה, דכתיב בה יש שכר לפעולתך

רזא, שהזכר שבבטן לאה ניתן בבטן רחל, והנקבה שבבטן רחל ניתן בבטן לאה. וכתב שכן מוכיחין דברי הפייטן (ביוצר של ר"ה. פיוט אבן חוג שחרית יום א) עובר להמיר בבטן אחות כו' סילף דינה ביהוסף להחיות וכו'. וכתב החיד"א בס' פני דוד (וישב אות כח) שזה היה שמחה גדולה ליעקב אע"ה, שכאן הוכח שמן השמים רחל ולאה שתייהם ראויים לו

(דאם ח"ו יש סרך איסור במה שלקח שתי אחיות, לא הוה מתרחיש ניסא כי האי, דלא עביד ניסא לשקר), ולכן אהב את יוסף מכל בניו שיש בו גם שורש לאה וגם שורה רחל.

וכתב המשך חכמה (בראשית לז, כז) שלכן אמר יהודה על יוסף, כי אחינו בשרנו הוא. פ"י, אחינו, מצד האב, ובשרנו מצד אמנו, שהיא הזריעה בו אודם שממנו הבשר. וכ"כ בשו"ת הרב"ז (ח"ב אה"ע מבן המחבר. סי"ה), שלכן כתיב אחינו בשרינו הוא, שבבטן אחת היתה יצירתם והורתם בקדושה. [והחיד"א

בספר דבש לפי (ע"י אות יט) ביאר דברי הגמ' (ברכות נה) מאן דדחיל מעינא בישא, לימא, אנא מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא. וקשה דדובר שקרים לא יכון, וכתב מדבר שקר תרחק, וגם איך יועיל השקר. ות"י כמה תירוצים. א. כיון שכל ישראל נקרא בני יוסף, כמ"ש בני יעקב ויוסף סלה, מטעם שכלכל את ישראל. ב. לפי מ"ש גורי האר"י ז"ל שיוסף הצדיק היה נפש אדם הראשון, וכמ"ש בנושאי ארונו של יוסף, לנפש אדם), לכן שפיר מצי כל אדם מישראל לומר אנא מזרעא דיוסף קאתינא, דאבוהו דכולהו אדם. ג. וסיים, שעוד יש סמך דרך דרש, במ"ש במיחוס ליונתן, שלאה נתעברה מיוסף ורחל מדינה וכו', וא"כ כיון דיוסף הצדיק ע"ה נוצר בבטן לאה והיה שם איזה זמן, לקח מהארת לאה ודאי, ואח"כ הלך לבטן רחל, וזו"ש ויהי כאשר לידה רחל את יוסף, ילדה דייקא, נמצא שיש לו כחות לאה ורחל, ובצד מה יכול לומר איש ישראל מזרעא דיוסף קאתינא].

גם התאומות שנתעברו עם יוסף הלכו מבטן לאה לבטן רחל. הצ"ח (ב"ב כגג) כתב שלאה היתה מעוברת עם יוסף ותאומות, ורחל היתה מעוברת רק עם דינה לבד, ובע"כ החילוף היה שיוסף עם התאומות נתחלפו מבטן לאה לבטן רחל, דאין לומר שרק יוסף נתחלף עם דינה, והתאומה נשארה ברחם לאה, דא"כ היה נעשה עוברה סנדל, כיון שדינה היתה מחזקת רחם שלם, וע"כ שגם התאומה נתחלפה מבטן לאה לבטן רחל.

שמעון היה מותר בדינה כיון שהורתה מן רחל. ובפירוש הטור הארוך עה"ת (בראשית מז, ט) תירץ בזה כיצד נשא שמעון בן לאה את דינה אחותו בת לאה, והרי אחיות מן האם נאסרו אפילו לבני נח, ות"י דכיון שמתחילה הרתה לאה את יוסף, והתחלפו העוברים בבטן, לכן אין שמעון ודינה חשובים אחים מן האם. והצ"ח (ב"ב כגג). נסתפק ביוסף אם אזלינן בתר יצירה שהיה ברחם לאה ואסורין עם בני לאה משום אחוה מן האם, או אזלינן בתר לידה שנולדה מרחל, ומספק היו אסורין עם בני לאה.

ויש תקוה לאחריתך, לפיכך היו בעיניו כימים אחרים, ואליה התחנן לא תתן לי מאומה, שיברור חלקו מן המובחר כל מום לא יהיה בו, לא לאהבת העושר אלא לכבוד שמים, כדכתיב אשובה ארעה צאנך אשמור, ויהיה אמרו מתי אעשה גם אנכי לביתי, כטעם אם אין אני לי מי לי וכו'.

האם יעקב אע"ה מתחלה רצה לישא רק את רחל או גם את לאה רק שרצה להקדים את רחל. מסתברא מילתא שמה שהשיג יעקב אע"ה ברוה"ק וכו' שלפי סדרי התיקונים בעולמות העליונים צריך ליקח גם את רחל וגם את לאה, השיג זאת כבר מתחלה קודם שאמר אעבדך ברחל וגו'. וא"כ היה בדעתו לקחת שתייהם. וכ"כ בתפארת יהונתן (בראשית כט, יז), שלאה בכתה במכוון כדי שימאס בה עשיו, ולכא' איך יעקב בחר ברחל משום שהיתה יפת תואר, והרי שקר החן והבל היופי, אלא שידע יעקב שכולם אומרים שתי בנות ללבן שני בנים ליצחק וכו', ואילו היה לוקח תחלה את לאה, היה עשו ממהר ליקח רחל היותר יפת תואר מאוד מה, לכן התכחם יעקב ליקח בראשונה את רחל, ומתחילה היה באמת דעתו ליקח שתייהם. ע"כ.

אם רחל היתה קטנת קומה, ואיך לא הכיר יעקב. בספר שיחות הר"ן (אות קז) הביא מה שאמרו בגמ' (מגילה יג.) "אסתר בינונית היתה לא ארוכה ולא קצרה", הענין שאמרו רז"ל "בשביל צניעות שהיתה ברחל ויצאה ממנה שאול ובשביל צניעות שהיתה בשאול זכה ויצאה ממנו אסתר המלכה". וברחל כתיב "רחל בתך הקטנה". ובשאול נאמר "משכמו ומעלה גבוה מכל העם". ואסתר ממוצע בין שאול ורחל, בינונית היתה. ע"כ. וצ"ע איך לא הכיר יעקב באותו היום שאינה רחל, ופשוט שלאה לא היתה ג"כ קטנת קומה, מדכתיב בתך הקטנה. וצ"ל שזה לרוב קדושתו. אכן בזה"ק (ח"ג דף רב) איתא שחפה על אימו שש אמות, וצ"ל שבדרך נס נתארך גופו וגם נתרבח לצדדים. וראה בזה מה שהבאנו בס"ד בפרשת וישלח.

בדברי המיחוס ליונתן שיוסף היה אצל לאה ודינה אצל רחל. איתא במיחוס ליונתן (בראשית ל, כא), ותקרא את שמה דינה, אמרה דין הוא מלפני ה', שיהיו ממני מחצית השבטים, אך מרחל אחותי יצאו שני שבטים, כאשר יצאו מן אחת השפחות, ונשמעה תפלת לאה מלפני ה', והתחלפו העוברים בביטנן וינתן יוסף בבטנה של רחל ודינה בבטנה של לאה. ע"כ. [ולשון החזקוני שם אינו ברור, וז"ל: ואחר לידה בת, ולא כתיב בה הריון, שכל זמן ההריון היתה בן, ואח"כ החליף יוסף בדינה, כמו שיסד הפייטן עובר להמיר בבטן אחות]. וכ"כ המהרש"א (נדה לא). בשם פענח

האם באמת יוסף נוצר מטיפה הראשונה של יעקב
אע"ה והיה גם בן לאה וגם בן רחל. ידוע החידוש

הגדול שכתב במיוחס ליונתן (בראשית ל, כא), שנשמעה תפלת לאה, והתחלפו העוברים בביטון, וניתן יוסף בבטן רחל, ודינה בבטן לאה. ע"כ. וצ"ע דא"כ הוא בן גמור של לאה. וזו קושיא רבתי מאד מאד. וחשבנו דהנה יש חידוש גדול שכתב בספר שפתי כהן (בראשית כט, לא) שקיבל אותו בקבלה, שהטיפה של יוסף נשמרה 6 שנים עד שרחל

נפקדה, ומזה נתעברה. [וז"ל: יש לנו קבלה, שיעקב אבינו היו בו י"ב טיפין, להלולת י"ב בנין, וכשהיה עם רחל הקב"ה שמר טיפתו, ומזה ידע שהיא עקרה, לזה אמרה לו רחל הבה לי בנים, שחשבה שלא היה גומר ביאתו כדי שלא תתעבר. והשיב לה התחת אלהים אני אשר מנע ממך, המניעה אינה ממני אלא מהאלהים שהוא מנע הטיפה, פי' לא שמנע ממך הריגון או לידה, אלא פ"י הבטן. שהוא פרי בטנו של איש, כמ"ש (ברכות נא) וברך פרי בטנך, מולמד שאין האשה מתברכת אלא מפרי בטנו של איש. ע"כ. והביאור בה שפונה, שהיו צדיקים שהיו בפרשיות גמורה זולת פריה ורביה וממשי, וקיימו עונה בחו"ל לבד. וגם יעקב אע"ה עשה כן. וז"ל החיד"א בס' ראשונה. עכ"ל. ובס' בניהו בן יהוידע (בימות טד) תמה על החיד"א מדבריו רבינו האר"י (ס' הלוקטים פ' וירא דף כט, שהזווג של שרה אינו זיווג כי היתה עקרה), שמוכח שכן היו מדווגים, וכתב ליעשב שלא היה גמור. אך י"ל באופ"א.

ועיין. והנה לדברי השפתי כהן, צ"ל שלפי דברי המיוחס ליונתן, הטיפה של יוסף שממנה נוצר היתה אצל לאה, והיינו שבפעם הראשונה שנשא את לאה, היו ב' טיפות, אחת שנוצר ממנה ראובן, ואחת שנוצר ממנה יוסף אחרי 6 שנים. והטיפה שנשמרה אצל רחל, היתה טיפה של נקיבה. והנה צ"ע שהרי יש כאן 13 טיפות, היא הטיפה של דינה (משא"כ התאומות שנוצרו מאותה טיפה). אלא צ"ל

שהטיפה של יוסף וראובן אחד הם. וכדמצינו שיעקב ועשיו נוצרו מאותה טיפה ממש, ולכן יכל לומר אנכי עשיו בכורך. ובזה הרווחנו דבר נפלא, שאין כאן בן תמורה כלל, כי יעקב אע"ה נתכוין לרחל, אבל היה לו ספק שמא לבן רימה אותו, ונתכוין גם ללאה, אף שרצונו היה ברחל, וכן היה ממש עם הברכות, שיעקב אע"ה היה מסופק ועל דעת כן כיון, על דעת ספק, ולכן חלו הברכות מכל מקום כיון שלא היו בטעות (ולא כמו שטעה עשיו לחשוב שיעקב בירך בטעות, וכן השיב לו יעקב, והיה לי שור וחמור וגו', פי' ולא משמני הארץ, וסימן שלא נתקיימו הברכות כיון שהיו בטעות), ולכן מאידך אמר עשיו הלא אצלת לי ברכה, פי' מלשון מחשבה דקה שהיא מעולם האצילות שבאותה שעה חשבת גם עלי, וא"כ אע"פ שנתת לו כל הברכות וכל אחיו לו לעבדים, מ"מ מצד המחשבה יש לי קצת שייכות באותה ברכה [וזה אינו נכון, כי יעקב חזר ואמר כבר גם ברוך יהיה], ולכן יעקב לא ברכו, אלא בלשון הודעת האמת מה נותר לו מן הברכה [ולא בלשון תפלה, כמו שאמר ליעקב, ויתן לך], מחמת המחשבה הדקה שהיתה באותה שעה, ואמר "הנה משמני הארץ יהיה מושבך וגו'", פי',

הנה כבר אתה מבורך ועומד בדברים הללו. ולכן אמר לשון הנה. ובזה יתבאר נפלא מאמר לאה, ראובן, ראו מן בן בני לבן חמי. שהמעשה שנעשה אצל לאה, שנחלקה טיפה אחת לשתיים, שמחציה נוצר יוסף ומחציה נוצר ראובן, היה ממש אצל יעקב ועשיו, ועשיו לא יצא צדיק, ואילו ראובן ג"כ צדיק גמור וגם שלם במידות שלא קינא ביוסף הגם שהם שייכים לאותה יצירה ממש. ובזה ניחא טפי מדוע יוסף נחשב בנה של רחל, כיון שנוצר מטיפה שהיתה שייכת לרחל ונשמרה אצל לאה 6 שנים, אך אכתי תיקשי דסו"ס נוצר מלאה, ולא היה בו ביצירה מרחל כלל, ועוד קשה, דמ"מ דינה צריכה להחשב בת של רחל. ונצטרך לומר, שהיה כאן נס גדול, ונלקח ממש חלקים מן החלק של רחל שנתנה בדינה, ונתמזג בתוך יוסף, וכן להיפך. והיה בכל אחד מהם חצי מרחל חצי מלאה, וכיון שהיה דבר שקול, הוכרע היחוס אחר הלידה.

ובפרט אם ההחלפה היתה תוך ארבעים יום. וצ"ע. [ודע, דמה שביארנו דברי השפתי כהן, שהטיפה של יוסף המתינה שש שנים במעי רחל, עד שנעשה נס ונפקדה מלאה. מכח מה שכבר היה בה שש שנים. כעת ראינו בס' בניהו בן יהוידע (בימות טד) שהביא דברי השפתי כהן, וביאר דבריו באופ"א, שיעקב בא על רחל ולא גמור ביאתו, כלומר לא נתן טיפת זרע ברחל, אלא הקב"ה שמר טיפתו ולא הניח שתצא ממנו בעת זווגו עמה, והוא בדרך נס נפלא, (ושכן י"ל לגבי אברהם ושרה, שהקב"ה שמר הטיפה שלא יצאה ממנו עד זמן שנתעברה ביצחק, שנעשה גמור ביאה בטיפה שיצאה מימנו, וע"ז כתב הרקנאטי שנתעברה מביאה ראשונה, היא גמר ביאה זו).]

יוסף נקרא יהוסף בבטן אימו ואח"כ נשכח עד
שהחזיר גבריאל שם זה. כתב בספר טיב גיטין

(שמות אנשים אות י"ד, ס"ק טז. הובא בציץ אליעזר ח"ט סי' מו): זה ימים כבר שמעתי מכבוד מחותני הגאון החסיד מוהר"ר לוי יצחק ז"ל אב"ד ק"ק בארדיטשוב שביאר דברי הפייטן ברה"ה, "עובר להמיר בבטן דינה להאחות, סילוף דינה ביהוסף להנחות". פי', שבהיות יוסף בבטן אימו היה שמו יהוסף, [הוקשה לו, מדוע נקט שם יהוסף, ולא שמו האמיתי יוסף]. עכד"ק. ולא ידעתי אם אמרה מדנפשיה, או שראה כתוב כן, וצ"ל לפ"ד הש"ס (סוטה לו): דלא נקרא יהוסף אלא כשבא גבריאל ולימדו ע' לשון ולא קגמור עד שהוסיף לו אות אחת משמו של הקב"ה ולמד, שנא' עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים (שפת לא ידעתי אשמע). דבמעו אמו שהעובר יודע כל התורה כולה ושמא דמרא עלי, היה שמו יהוסף, ואח"כ כשרצה גבריאל ללמדו השבעים לשון בכח ידיעת כל התורה, הוצרך להחזיר לו אותו השם שהיה לו בבטן אמו, שהיה יודע כל התורה, ובכח זה למד השבעים לשון. ע"כ. ויתכן לפרש, ששינוי שם מורה על שינוי מהות. ובעת שנחלף נקרא יוסף ולא יהוסף, אבל מצד לאה, נקרא יהוסף.

1,027,200 עדרים היו לו לאבינו יעקב. ר' לוי אמר, ס' רבוא כלבים, רבנן אמרי ק"כ רבוא, ולא פליגי מאן דאמר ששים רבוא לכל עדר ועדר חד כלב, מאן דאמר מאה ועשרים רבוא לכל עדר תרין כלבין. ע"כ. ובדיוק רב רמזו לנו רז"ל שצאנו של יעקב היו ס' רבוא, כפולים, שנא' מאד מאד, ונלמד ממצרים דכתיב מאד אחד. כיון שהיו הגלגולים של נשמות ישראל, ומה שהיו כפליים מיוצאי מצרים, משום ששם נמנו רק הגברים, ואילו כאן נמנו גם הזכרים וגם הנקבות.

כל העולם היו מתפלאים מהסדר הנפלא והיפוי וההתאמה של צאן יעקב. איתא בתרגום שיר השירים (ד, ה) על הפסוק: שניך כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות ושכלה אין בהם. וז"ל: מה נאוו הכהנים והלויים המקריבים את קרבנותיך ואוכלים בשר הקודש, המעשר והתרומה, טהורים מכל אונס וגזל, כשם שהיו טהורים עדרי צאנו של יעקב בשעה שהיו גזוזות ועולות מנחל יבוק, שלא היה בהן גנובה וגזולה, וכולן היו דומות זו לזו, ויולדות תאומות בכל עונה ועונה, ולא היה בהם עקרה ומשכלה. ע"כ. והנה פסוק זה נכפל להלן (י, י) בשינוי לשון: שניך "כעדר הרחלים" שעלו מן הרחצה וגו'. וביאר בפסיקתא זיטרתא שם, שכאן הוא ביאור לפסוק דלעיל, שקצובות הם רחלים, על שהרחלים נקבצים במרעיתם, וכן השינים מתקבצום אל המדרשות. ע"כ. ויש לבאר שהצאן של יעקב היו נראים מרחוק קבוצות קבוצות מסודרות, כמו הדגלים שהיו מסודרים להפליא. ורק אחרי התבוננות היו מכירים בהם שהם רחלים, כי לא יתכן לבעלי חיים לשמור על כזה סדר מדוייק, והטעם שבאמת היו מסודרים כך, כיון שהיו קדושים וטהורים ומגולגל בהם נשמות קדושות.

לבן הביא יעקב את הצאן הזקנות העקרות והחולות ויעקב נתן להם נשמות. בתנחומא (פ' ויצא ס' כד) "ויעקב רועה את צאן לבן הנותרות", אמר ריש לקיש הזקנות העקרות החולות. מה כתוב ויקח לו יעקב מקל לבנה, אמר ר' הושעיא היה צר צורה, וכשם שהיה צר כך היו מולידות, לא היה חסר אלא ליתן להם נשמה, הולידו ונתברכו לפניו, חזר בו לבן וכו'. ע"כ. ואולי סיום דברי המדרש, הכוונה שכיון שהיו עקרות וזקנות לא יכלו להוליד, ולכן עשה נס גדול יותר והביא להם זרע ונשמות קדושות מעל הטבע. וצ"ע.

כיצד המים נעשו זרע במעי הצאן האם מכח הבאר הקדוש. והנה איתא בבראשית רבה (עג, ט): א"ר הושעיא נעשו המים זרע בתוך מעיהם ולא היו חסירות אלא צורת הולד בלבד. ע"כ. והובא ברש"י

השי"ת צוה ליעקב בנואה שיעשה מקלות ויקח בזה את צאן לבן ליטול שכר גיעו. כתב בס' תורת המנחה (פ' ויצא): כשנראה לו בחלום ואמר לו שא נא עיניך וראה כל העתודים העולים על הצאן עקודים נקודים וגו', כשנתעורר יעקב הבין פתרון החלום, שע"י חכמת הטבע יתכן להיות שילדו כל הצאן עקודים נקודים, הה"ד ויקח לו יעקב מקל לבנה לח ולזו וערמונו וגו', ויקח לשון הבנה כד"א (איוב טו, יב) מה יקח לבר, התבונן כי בהתפצל המקלות פצלות לבנות ויצגו ברהטים בשיקתות המים במקום אשר תבאן הצאן לשתות לנכח הצאן, יחמו הצאן ותלדנה דוגמתן, וכן עשה וילדו כל הצאן עקודים. ולא היה בזה מרמה ולא עולה, כי על פי הדיבור עשה, והשם ית' ראה את כל העול שעשה לבן, והורהו דרך ליטול שכר עמלו ויגיעו דכתיב כי ראיתי את כל אשר לבן עושה לך. ע"כ.

יעקב אבינו פרץ גדרו של עולם וכל העולם באו לראות בקדושתו וברכתו. "ויפרץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וחמרים". יש להתבונן היטב, היכן מצינו לשון כזו מופלגת בתורתנו הקדושה, שיעקב אבינו פרץ מאד מאד, וכי כמה שגדל בממון נחשב שפרץ מאד מאד, הלא כל זה הבל. ולכא' צ"ל שדברה תורה כלשון בני אדם, שמחשיבים הרבה את הכסף והזהב, והכבוד, ויעקב עלה ונעלה על כל מלכי העולם בזהב וכסף, ובזה החליש את הכפירה בעבודה זרה ופרסם את האמונה, שכל העולם היו באים לראות את הפלאים הנוראים שהיו בצאן שלו וכו'. שמכמה אחדים נעשו שישים רבוא עדרים, וכולם תואמים ומסודרים להפליא. וגם היו ענקים וגיבורים גדולים, ולא פחדו מחית השדה. וצאן אחת היתה שוה יותר ממרגלית. וז"ל מדרש תנחומא (פ' ויצא ס' כד), "ומאשר לאבינו לקח את כל הכבוד הזה, מהו הכבוד, אמר ר' סימון מכסף וזהב, וכסף וזהב היו לו ללבן ולא היה לו אלא צאן, שהוא אומר כסף וזהב? אלא צאנו של אבינו יעקב משונה היה מצאנו של לבן, ויהי לו מקנה הרבה אין כתיב כאן, אלא ויהי לו צאן רבות, שהיו פרות ורבות [פ"י], פרות במנין גדול מאד, ורבות בעצמה ובכח עצום, שלא כדרך הטבע כלל], והיו אומות העולם באין ונותנין ליעקב כסף וזהב בשביל ליקח ממנו צאנו. וכמה צאן היו לו, אמר ר' תנחומא בר אבא ק"כ רבוא היה, שנאמר ויפרוץ האיש מאד מאד. ונאמר במצרים מאד וירב העם ויעצמו מאד. והם ס' רבוא, וכאן נאמר מאד מאד מאד הרי ק"ך רבוא. ויפרוץ האיש, מהו ויפרוץ, שפרץ לו הקב"ה גדרו של עולם, ואמר לו כך אני פורץ לפני בניך לעולם הבא, שנא' עלה הפורץ לפניהם (מיכה ה). ע"כ. ובב"ר (עג, יא):

ל(לח). וכתב השל"ה (פ' ויצא תורה אור אות לו) שהביאור הוא כפשוטו שנעשה כאן דבר חדש, שנתעברו בלי זכר כלל. ונראה שזה מכח הבאר הקדוש שנברא בשעת בראשית, ונברא לה פה בבין השמשות. והנה איתא במכילתא (יתרו מסכתא דעמלק פ"א) שאמרו ליתרו "הבאר הזה שנתן לנו המקום, אנו טועמין בו טעם יין ישן, טעם יין חדש, טעם חלב, טעם דבש, טעם כל המתקים שבעולם". וא"כ כמו שהמים היו נהפכים ליין וחלב ודבש, כך נהפכו לזרע. והבאר הקדושה הזו כבר היתה לאבות הקדושים, כמ"ש בבראשית רבתי (פ' ויצא), אברהם לא נצרך למלאת הדלי, שנא' בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת, ואף יעקב לא נצרך למלאת הדלי, ויגל את האבן, וישק, שכיון שראו המים צאנו של יעקב נזלו המים ועלו חוץ לבאר ושתו מעצמן. ע"כ. אמנם עוד איתא בבראשית רבתי (פ' ויצא עמי קטט): ותחסרהו מעט מאלהים, זה יעקב, שנאמר ויחמו הצאן אל המקלות. א"ר הושעיא היה צר צורה וכשם שהיה צר נעשו המים זרע בתוך מעייהם וכך היו יולדות, מלמד שלא היה חסר אלא לתת בהם נפשות. ע"כ. ומשמע שהיה זה כח רוחני שהיה ליעקב אע"ה בעצמו, לייצר צורה כדי לתת בהם נפשות.

אם היה מותר לאכול את צאנו של יעקב בלי שחיטה. והנה השל"ה שם הקשה שהרי אין חדש תחת השמש. ותי' שהוא על דרך דאיתא בשבת (כ): שעתידיה אשה שתלד בכל יום, וביארו בזה, לא שיזקקו כל יום, אלא כתרנגולת, שיש בה שלל ביצים שנתעברה בפעם אחת, ואח"כ יוצא מהשלל כל יום ויום ביצה. כן הזרע שתקבל, לא יהא שום טיפה לבטלה ולא תסרח הטיפה, ומכל טיפה וטיפה יהיה ולד ותלד, וכו"כ ולדות יהיו מעיבור אחד. וכן היה הענין בצאן יעקב, שכל טיפות הזרע שקבלו מהזכרים נשאר בהם ונתייבשו. והקב"ה הזמין להם אלו המים שהיו מלחלים היבשות, ונעשה הזרע ברור כאילו היה בא עתה מהזכר ונתעברה והולידה. וזה היה סימן על עתיד. ע"כ. אך לכאוף פשט הדברים שלא היו צריכים זכר כלל, ועוד שהרי בלאו הכי היו עקרות וזקנות כדאי' במדרש. ולכן יש ליישב באופ"א, שהוא דוגמת תרנגולת דספנא מארעא, שאפי' יש בה דם מותרת, אלא שיתכן שאותם הצאן לא יכלו להוליד אחרים, ורק מהם מכר לאחרים [שלא יגדלו מהם אחרים ויקריבו לע"ז, ואת אלו שקונים לא יקריבו, כיון שהם סריסים], ולעולם היה ג"כ דברי השל"ה הקדוש, וגם כמו שכתבנו בס"ד. ולפי זה יש לדון שהיה מותר לאכול מהם אבר מן החי. ושור' מובא מהאדמו"ר רבי יענקל'ע מפשווערסק, שזהו שיוסף אמר על

השבטים שאכלו אבר מן החי, דבאמת לא היו צריכים שחיטה, דמבואר בחולין (טז): שבהמה צריכה שחיטת ב' סימנים, כיון שנבראה מן העפר, ועופות שנבראו מן הרקק, די שחיטה סימן אחד, ואילו הדגים שנבראו מן המים לא בעו שחיטה כלל. וכיון שהצאן הללו נבראו בדרך נס מן המים, היו כדגים שמותרים בלי שחיטה, ולכן אכלו אותם השבטים אבר מן החי. וכ"כ בס' מתנת משה (פרשת וישב) בשם האדמו"ר מסאטמר, באופן אחר קצת, שלכן השבטים אכלו אבר מן החי, כיון שכתב רש"י שהמים נעשין זרע במעיהן ולא היו צריכות לזכר. וס"ל לאחים הקדושים שבהמה שנולדה בדרכי נס, אין בה דין אבר מן החי, ויוסף הצדיק חלק בזה [גם אפשר שחשש ממראית העין, או שלא ידע את הסוד הזה, שרק זה עתה בגיל י"ז יצא אל אחיו לצאן]. וע' ברבינו חננאל (הגיגה טז): שנתעברה באמבטי זהו מעשה נסים, ואין אמו טמאה לידה, שאין אני קורא בה 'אשה כי תזריע'. וכתב בקובץ ישעורים (כתובות אות רג) שמוכח מזה שכל דיני התורה נאמרו כפי הרגיל ולא שלא כדרכן. אך יש לדחות דשאני התם דכתיב כי תזריע ולא כי תלד.

איך יעקב אבינו ע"ה גנב את לבן וברח לו מבלי להגיד לו. תשובה. באמת אמר לו כן תמיד שהנה הוא כבר בורח. וכמו שהביא בקהלת 'צחק (בראשית לא, ט) בשם מנחה בלולה [וכ"ה באלשיך], על הכתוב, 'ויגנבו יעקב את לב לבן הארמי על בלי הגיד לו כי בורח הוא'. "הדול" על בלי הגיד לו כי הולך הוא. וביאר שעל כל דבר קטן שהיה בינו לבין לבן, היה מפחידו תמיד ואומר כי בורח הוא, ואחרי שתמיד היה אומר כן, ובכל זאת לא ברח, חשב לבן שאין לחוש לדבריו. וזאת היה מחכמת יעקב אבינו ע"ה, כדי שלא ירגיש לבן כשיברח באמת.

לבו של לבן נפל כשראה ששום נחש וקסם לא מודיע לו היכן יעקב. "ויגנב יעקב את לב לבן הארמי על בלי הגיד לו כי בורח הוא". ביאר בס' באר מים חיים כאן, שלבן שאל בכל מיני ניחוש וקיסוס ואוב וידעוני היכן יעקב, ולא היה אחד מהן שהגיד לו שברח, ובזה נגנב לבבו מכל וכל, כי לא קרה לו כזאת ששום ניחוש לא ירצה להגיד ולהודיע הדבר אליו כמו שתמיד היו אומרים לו, וזה מפני שלא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ע"כ. והנה זהו כדוגמת יציאת מצרים שנאמר ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה'. ומכת בכורות הוא כנגד התרפים, שהיו עשויים מראש של בכור, ואפשר שגם מבלי שרחל היתה לוקחת אותם, היו מתבטלים לגמרי, ונתקדש ש"ש.

יעקב אע"ה לקח את כל רכושו גם המשא הכבד ולא ויתר על כלום כדרך הבורחים. "ויברח הוא וכל אשר לו ויקם ויעבר את הנהר וישם את פניו הר הגלעד". לכאוף על הבהמות והמטלטלין לא שייך

בריחה. וביאר בס' באר מים חיים, שדרך הבורחים להניח חלק מן הרכוש ובפרט דברים הכבדים מה שיוכל להקל על עצמו, אך יעקב אע"ה לגודל בטחונו בה' לא עשה כן, אלא ברח עם כל אשר לו, והכל היה ביזו וברשותו, מצאן ובקר וגמלים משאות כסף וזהב, שנכון היה לבו בטוח בה' כי לא יתן ה' ללבן להרע עמדו ולקחת מכל אשר לו. שאפי' מקנה לבן הצילה ה' ונתנו ליעקב, כ"ש שלא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים לקחת מאומה משל יעקב ומי שבו בטח הוא עזרו כי הוא העוזר דלים ועונה לעמו ישראל.

תיכף כשיצא מלבן הטמא תקומה היתה לו, וגם שיצא מבית עבדים. "ויברח הוא וכל אשר לו ויקם ויעבר את הנהר וישם את פניו הר הגלעד". לשון ויקם צ"ע, דלהיכן קם, וביאר בס' באר מים חיים, שהוא לשון תקומה, [כמו שדרשו רז"ל על ה"פ ויקם שדה עפרון, תקומה היתה לו (ב"ר נח, ח)], שתקומה היה ליעקב תיכף בצאתו מבית רשע כזה, ועוד שיצא מבית עבדים, שהיה עבד לעבדים, ועתה שנמלט מאתו ודאי תקומה היתה לו. ע"כ. [ויש כאן חידוש שבבית לבן היה נחשב עבד. ואולי לאו דוקא דין עבדות כמו של עמ"י במצרים, שפרעה היה צריך להוציאם לחירות ממש ולומר בפיו הרי אתם בני חורין, וגם היה לו דין מלך, אלא רק כעין עבדות].

קריעת נהר הירדן נוספת ליעקב אע"ה בצאתו מבית לבן. עוד כתב בס' באר מים חיים, שתקומה נוספת היתה ליעקב אע"ה בזה, שזכה לעבור את המים ביבשה וראה ישועת ה' עליו, שעמד לו בעזרו להחריב הנהר לפניו, שנתן מקלו ונבקע לו הנהר. [דכתיב ויעבור את ה'נהר, בה"א הידיעה, ולכא' לא נודע איזה נהר עבר, ונראה שהוא הנהר שאמר יעקב אח"כ (להלן לב, יא) כי במקלי עברתי את הירדן הזה, וארז"ל שנתן מקלו בירדן ונבקע הירדן. ולכן כתיב כאן שעבר את הנהר הידוע הנזכר במקום אחר]. ע"כ. אמנם הרד"ק כתב שעבר את נהר פרת, וכ"ה במיוחס ליונתן: וילך הוא עם כל אשר לו ויקם ויעבר את פרת, וישם את פניו לעלות להר הגלעד, כי ראה ברוח הקודש ששם עתיד להיות הצלה לבניו בימי יפתח הגלעדי". ע"כ. וגם פשט דברי המדרש שקרע את הירדן, משמע שהיה בהליכתו לבית לבן שברח מעשיו, וצ"ל שחידש לנו הבאר מים חיים שפעמים נקרע הירדן ליעקב אע"ה. והנה פעם שלישית מצינו כעין זה לגבי מעבר יבק, כמ"ש בעל הטורים (בראשית לב, כד) ויקחם "ויעברם" את הנחל. ב' במסורת. ויקחם ויעבירם. ואידך בקע ים ויעבירם ביבשה (תהלים עח יא). מלמד שנבקע לו מעבר יבק ועבר ביבשה. ע"כ. **מחזה מרהיב עין שנחקק לדורות שיכל להחזיר בתשובה כל רואה.** בשיר השירים (ו, ה), "הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבני, שערך כעדר העזים שגלשו

מן הגלעד. שניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות ושכלה אין בהם". וצריך לעיין איזה עיזים גלשו מן הגלעד, וביאר בתרגום, דקאי על העיזים של יעקב ע"ה. ונראה לבאר בזה, דהנה היו ליעקב אע"ה ס' רבוא עדרי צאן, ושם בהר הגלעד היה מרעה טוב, [וכמ"ש בהעמק דבר כאן. וכ"כ בספרו מטיב שיר על שה"ש (ד, א), שבהר הגלעד המרעה היפה, ומרבה חלב, כדאי' ביומא (לט): עזים היו לאבא בהרי מכבר, והוא גללעד, כדאי' בתרגום ירושלמי על ארץ יעזר, ארעא מכבר, ויעזר הוא ארץ הגלעד. וכ"כ בתוס' הרא"ש (יומא שם) שהרי גלעד מרעה טוב לעיזים. וכן כתיב (מיכה ז, יד) ירעו בשן וגלעד, ופ"י במצודות, שיהיו רועים בבשן ובגלעד במרעה שמן כמו בימי עולם, הוא ימי משה שנחלו אז הארץ ההיא. וכתבי' (ירמיה נ, יט) ושבתתי את ישראל אל נוהו ורעה הכרמל והבשן ובהר אפרים "הגלעד" ששבע נפשו". ואז נגלה לעיני לבן ואנשיו מחזה מרהיב עין שאין כמותו, שכל ההר כולו לבן, שהעיזים הלבנות מלאו את כל ההר, והיה כל ההר מלא בשורות שורות של עיזים, כולם צחורים ובוהקים, [והמלבי"ם (שה"ש ד, א) כתב, שגלשו מהר גלעד, נקודים עקודים וברודים. שכל אחד היה מובדל מחבירו. ע"כ. והיינו שהיו מסודרים להפליא]. וגם כל העיזים מסודרים בסדר נפלא מאד, וכולם שוים בגודל ובמראה, כדאיתא בתרגום שה"ש שם. ואז נגלה כבודו של יעקב אע"ה, שזכה וניצח ולקח את ס' רבוא עדרי הנשמות שמגולגלות באותם צאן קדושים, שהיו נאים בריאים גבוהים וחזקים מאד. והיה ללבן ואנשיו לחזור בתשובה, לראות את הנצחון של עבד ה', והם היו עקשים בגאווה שלא להודות על האמת שטעו כל ימיהם, ולא עשו תשובה. אבל אותו מחזה מרהיב ושובה כל לב, נחקק בתורה הקדושה, כי יש בזה רמז לנשמות ישראל שהיו צאן קדושים. וראה בסמוך.

אותו מחזה מרהיב חזר על עצמו במתן תורה כשעמדו ע"ג הר סיני, וכן במדין. והנה בס' חכמת התורה למהר"ש קלוגר (פ' יתרו עמ' סדס) כתב, שהר הגלעד ששם תקע יעקב את הצאן, היה הר סיני, וכיון שמעשה אבות סימן לבנים, בחר לו יעקב לשכון בהר הזה, כדי שאח"כ תינתן התורה עליו. ולכן קרא לו גל עד, והוא מלשון לוחות העדות, שהתורה נקרא עדות. ע"כ. והנה ידוע שנשמות ישראל היו מגולגלות בס' רבוא עדרי הצאן של יעקב אע"ה (שבדור המדבר כל אחד היה כלול הרבה נשמות), אמור מעתה, שאותם נשמות ממש עמדו כאיש אחד בלב אחד על הר סיני, ואמרו יחד בקול אחד, נעשה ונשמע. ונפלא בס"ד. והנה ז"ל רש"י בשיר השירים (פרק ד), "כצוהר ולבנונית כשער עזים לבנות היוודות מן ההרים ושערן מבהיק מרוחק, כך, אף הרקים שבך, חביבין עלי כיעקב ובניו שגלשו לרדת מהר הגלעד כשהשיגם לבן שם,

ד"א, כאותן שצבאו על מדין בעבור הירדן שהיא בארץ גלעד". [ובס' גימטריאות (עניינים שונים ס' רסא) כתב: כולך יפה רעייתי ומום אין בך, הם ו' תיבות, כנגד ו' תיבות שאמרו "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע". וכנגד שמע ישראל ה' אליהו ה' אחד. וכנגד ה' מאות אלף שיבבו את הר סיני, שכולם מתאמיות ושכלו אין בהם, אף שייבבו ואין צווחה, וכתוב פן יפרוץ בהם. "ושכלה" בגימטריא שבטים]. ולפי זה שמדין היא בארץ גלעד, אפשר לצרף, שגם הצאן של משה שרעה את צאן חמוי יתרו כהן מדין, היה רועה אותם באותו ההר שרעה יעקב אע"ה את צאנו, כי אף הם צאן קדושים כמו הצאן של יעקב אע"ה. ועכ"פ נמצא שפעמיים חזר אותו המעמד. וכיון שחזר על עצמו ב' פעמים, לכן פסוקים אלו כפולים בשיר השירים, בפרק ד' ובפרק ו', [אלא שבפרק ד' כתיב: שגלשו מ"הר" הגלעד. שניך כעדר "הקצובות" שעלו מן הרחצה וגו'. ואילו בפרק ו' כתיב: שגלשו "מן" הגלעד. שניך כעדר "הרחלים" וגו']. גם יתכן שמחזה זה חזר על עצמו כאשר משה רעה את הצאן שלו על הר חורב שהיה שם מרעה שמן מטוב הארץ, כמ"ש בחנוכת התורה (פ' שמות אות נד), ע"ש. ודו"ק היטב. וראה עוד בסמוך.

בני גד ובני ראובן רעו שוב את הצאן המיוחד בארץ הגלעד. והנה כתיב בפרשת מטות "ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד עצום מאד, ויראו את ארץ יעזר ואת ארץ גלעד והנה המקום מקום מקנה". ויש לבאר בס"ד, שארץ הגלעד נעשתה מקום מקנה, מאז שהמקנה של יעקב אע"ה היה שם, שלפי שאותם ס' רבוא עדרי צאן של יעקב אע"ה היו באותה הלילה בהר הגלעד והוצרכו למרעה רב מאד, בפרט שהיו צאן גבוהים ענקים וחזקים ובריאים מאד, כמו שכתוב בפרשת ויצא, ויפרץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן "רבות", ופירש בהעמק דבר שם, שהיו הצאן גדולות מאד, וכדאי בירושלמי (פאה פ"ה ה"ז) ובב"ר (פ' תולדות) שהכבשים של קרבן התמיד, היו כבשים בני שנה מורכבים על הגמלים ורגליהם נגרויים בארץ, ולכן היו דמיהם יקרים מאד, והיה מוכר אותם במחיר רב. ע"כ. ולכן אז הצמיח להם השי"ת מרעה רב מאד וטוב ומשובח למאד, ומאז נשארה שם ברכת השי"ת. וכתב בתפארת יהונתן (במדבר לב, א), שצאנו של יעקב היו פרים ורבים שלא כדרך הטבע, ולכן הכל היו קופצים עליהם לקנותם בדמים יקרים, [וכן פרש"י בפ' ויצא "צאן רבות", פרות רבות יותר משאר צאן, והיה מוכר צאנו בדמים יקרים ולוקח לו עבדים ושפחות וכו'. וז"ל הכל יקר בפרשת מטות: היה לבני גד מקנה עצום כבה, כדרך שצא' אביוב (א) ומקנהו פרץ בארץ, שהעזים שלו היו הורגין זאבים, וכדמסיק בתענית (נה) לייטי עיני דובא בקרנייהו, ולכן חזרו לישב על הספר ולא היה פחד האויבים לנגד עיניהם פן יקחו הזאבים מקניהם, כי בחטו על כח המקנה], ואת כל הצאן הזה הורידו למצרים, (כמ"ש בפ' ויגש), וראובן נטל חלק בכורה

בבהמות שלו, וזהו ומקנה רב היה וגו', פ" שצאנו של ראובן היו פרים ורבים למאוד. ע"כ. ולפ"ז נמצא שזה אותו הצאן ממש. והנה יש לבאר עוד, שזה היה אחרי מלחמת מדין, וגם למשה רבינו היה "צאן קדושים" (יחזקאל לה), כדאיתא בפרקי דר"א (פרק מ): "והיה משה רועה את צאנו של יתרו מ' שנה, ולא שכלה אותם חית השדה, והיו פרים ורבים הרבה מאד, ועליהם הכתוב אומר כצאן קדשים. ונהג את הצאן עד שבא לחורב, שנא' וינהג את הצאן אחר המדבר וגו'". ונמצא שמשה רעה את הצאן עד הר סיני, שהוא הר הגלעד לדעת מהרש קלוגר הנ"ל, והיינו שההרים היו קופצים ממקום למקום, כמו שהר המוריה קפץ לחוץ. ועוד כ"ב בשעת מתן תורה. וכן בקריעת ים סוף הגיע לשם הר הכרמל ועליו עברו ישראל את הים ביבשה (וי"ל דמננו באו להם עצי מאכל בתוך ים סוף), כדאי במדרש], וגם בצאן של משה היו מגולגלים נשמות ישראל, וכמ"ש בס' בעש"ט עה"ת (שמות אות ח) שבצאן של יתרו, היו גלגולי נשמות, שנעשו אחר כך תלמידיו של משה שלמד עמהם תורה. ע"כ. ובני גד שהיו חזקים כבשו את הצאן הזה שנשאר במדין, וכמ"ש באור החיים הק' (דברים לג, ס): הטעם שהיה לגד נכסים רבים כמ"ש ומקנה רב וגו', הוא כמו שאמר שם הכתוב אנשי הצבא בזוז איש לו, ולהיות בני גד גבורי כח, בזוז יותר מכולם. וע"ע בפנים יפות (לא, גא) שכתב, שמקנה רב היה לבני ראובן ובני גד, מפני שהם היו הגבורים והיו חלוצי הצבא, אף במלחמות סיחון ועוג, וזכו במקנה רב קודם שבאו ישראל אל הביזה, כי במשיכה המועטת שהלכה הבהמה לפנייהם בעקירות יד ורגל זכו בכל הבהמות. ע"כ. ויש לבאר, שהמקנה הענק והמיוחד הזה היה אצל סיחון ועוג, שהם ג"כ היו ענקים. [וארץ הגלעד היתה חציה בגבול סיחון וחציה בגבול עוג, כמבואר ביהושע פרק י"ב. וגם הר הגלעד עצמו נתחלק חציו לסיחון וחציו לעוג. כמבואר בדברים פרק ג', "כל ערי המישר וכל הגלעד וגו' ערי ממלכת עוג בבשן וגו', וחצי הר הגלעד ועריו נתתי לראובני ולגדי. ויתר הגלעד וכל הבשן ממלכת עוג נתתי לחצי שבט המנשה וגו'. ולמכיר נתתי את הגלעד. ע"כ. ושם מנשה לקחו את חלק עוג, וראובן וגד לקחו חלק סיחון שיעור רב מאד (אלשיך דברים שם). ובכפתור ופרח (פרק יא) כתב, חות יאיר, היא בארץ גלעד, והיום הוא מקום מקנה, וקורין לו חוארה, והיא מערבית לאדריי כמו ארבע שעות, ובאמצע שניהם הוא רמתה. ע"כ. ולעתיד לבא, בנימין ירשו את ארץ הגלעד, כמ"ש בעובדיה (א, ט), ופי' המלבי"ם שם, דמבואר ביחזקאל שבנימין ירש אז בצד צפון לירושלים של עכשיו, ונחלתם תתפשט במזרח בעבר הירדן והגלעד יפול בחלקם. ע"כ. והנה אליהו מתושבי גלעד].

אף שהדרך קפצה קצת ליעקב המתין לביאת לבן לקדש שם שמים. "ויברח הוא וגו' ויקם ויעבור את הנהר וישם את פניו הר הגלעד", כתב בס' באר מים חיים, משמע שהבריחה והקימה וההעברה ושימת פניו הכל בשעה אחת היה. והטעם, כי מיהר ה'

הליכתו לארץ, שנקפצה לו הדרך בשביל הליכתו לארץ ישראל, שמעשה אבות סימן לבנים, [כלשונו רש"י (דברים א, ב) אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר וגו', שהיתה הסכינה מתלבטת בשבילם למהר להביאם לארץ]. ואעפ"כ כשבא להר הגלעד השיגו לבן שם אחר ז' ימים, ואע"פ שלבן שמע רק ביום השלישי, וגם מסתמא התעכב עד שלקח את אחיו וכו', ורדף דרך ז' ימים. כיון שיעקב אע"ה לא מיהר ללכת, והיה מתעכב עד בא לבן אצלו, כדי לקדש שם שמים על ידו, שהיה לבו נכון ובטוח בה' מאד שיעמוד לו במלחמה, ורצה להראות לכל כי אין כה' אלהיו. ע"כ. ויש להוסיף מה שכתב במיוחס ליונתן כאן: "ויקח את קרוביו עמו וירדוף אחריו מהלך שבעה ימים ויפגוש אותו ששוכן בהר גלעד מודה ומתפלל לפני אלקיו". והיינו שיעקב אע"ה היה שקט ושאנן שמח וטוב לב, מודה ומתפלל להש"י"ת. וראה בסמוך.

י"א שהדרך לא קפצה ליעקב אע"ה ואפשר ששניהם אמת. אמנם הנה יעקב אע"ה הלך דרך שבעת ימים, וכתב באור החיים הקדוש (לא, כג) שיש לחקור למה נשתנה בהליכה זו, שלא קפצה לו הארץ כמשפט לאוהבי שמו, ואפילו לאליעזר עבד אביו קפצה לו הארץ (ב"ר י"ט), ומן הנכון אליו יאות עשות גם להצילו מהרודף ולא היה משיגו לבן. ואולי כי הגיד לו האדון ב"ה בזה שאין צריך לברוח, כי הגם שהדיקו לבן, היוכל דבר דבר אליו אפילו דיבור, וזולת זה היה מראה ח"ו כי לא יכול הצילו מיד לבן, וגדול הנס הזה שהגם שהוא בעל בחירה ימנע מעשות בחירתו ביעקב. גם בזה ה' סיבב כמה סיבובין, כריתת ברית עמו לבל יזיק, שבאמצעות הדבר נתגברו עליו ישראל בימי השופטים, כשבא עליהם והוא כושן רשעתים (סנהדרין קה), גם מזה נמשך קבורת רחל במקום ההוא כדי שתהיה לטובה אות בגלות בניה כאומרם ז"ל (ב"ר פ' כ"א) בטעם קבורתה שמה. ע"כ. וי"ל ששניהם אמת, שמיהרה לו הדרך, וגם לא הלכו הצאן לאיטם, אך לא שהגיע בכמה שעות לא"י.

כשברח יעקב מבית לבן אם נסע גם בשבת. כתב רש"י, למדנו שכל מה שהלך יעקב בז' ימים הלך לבן ביום אחד. וכתב הריב"א (לא, כג), שאין לפרש שהלך לבן דרך מסילות ישרות וקיצר דרכו, ולכן השיגו בקל ביום אחד, דא"כ מה בא רש"י ללמדנו. והעיר, דלפי מה שהוכיח רש"י, שביום א' הלך מה שהלך יעקב אע"ה בז' ימים, צ"ל שלבן היה שובת ביום שבת כמו יעקב. ושכן צ"ל לדברי החזקוני. ע"ש. וחשבנו דשמא אה"נ יעקב אע"ה הלך גם ביום שב"ק, לפי שהיה הולך בענני כבוד. וכמו שכתבנו בס"ד בריש פרשת ויצא, שלכן הלך חרן

ביו"ט ראשון של פסח, ולא חשש לאיסור תחומין, משום שהלך בענני כבוד, וכתב באמרי נעם, דבנסיעה ע"י ענני כבוד אין איסור תחומין. וראה עוד לרבינו יהודה החסיד בס' גימטריאות (עניינים שונים סי' שמ) שכתב לגבי אברהם אבינו ע"ה, "אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב, א), בגימטריא בעננים. [ואע"פ ששמיני שיעקב נתיירא מאד מעשיו, הגם שהבטיחו הש"ת ושמתין בכל אשר תלך, ואמר לו והשיבותיך אל האדמה הזאת. וגם אחרי עשרים שנה אמר לו כאן מיד, שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתיך ואהיה עמך. ואלו הבטחות ברויות, ודבר ה' לא ישוּב ריקם, ביארנו זה במק"א בס"ד, שאפשר שיעקב אע"ה חרד מכה גדול ההבטחות, שהנה לא קפצה לו הארץ להגיע מיד אל אביו, ומשאי"כ בהתחלה שהגיע תיכף באותו יום לחון בקפיצת הדרך. י"ל שלעולם הלך בענני כבוד, (וכן מסתבר, שאין נשא צאן רב כ"כ, ס' רבוא עדרים, אם לא לאט מאד), רק שלא קפצה לו הארץ, וראה חרון בהרשאת השכינה. ומעשה אבות סימן לבנים, שגם עמ"י שיצאו ממצרים, נשאם הש"ת כאיש אשר ישא את בנו, על כנפי נשרים, ענני כבוד, אך לא זכו להגיע תוך שלשה ימים לא"י ושם תינתן תורה, על הר סיני והר המוריה, כמו שנאמר מתחילה, כיון שגרם החטא, ומהם פסלו של מיכה שהלך עמהם. וכאן אולי התרפים גרמו]. ושמיר קאמר רש"י, שיעקב אע"ה הלך שבעה ימים, ולבן השיג ביום אחד, מה שהלך בז' ימים ממש. וצ"ל למה לבן לא עלה אל יעקב מיד בתחלת הלילה, ואולי משום שהיה מכוסה עדין בענני כבוד. [וברמב"ן כתב, שלבן הגיע ביום השביעי בערב לתחת ההר, וראה את יעקב חונה עליו מרחוק, ולן בלילה ההוא למטה, ובא אליו החלוס].

האם לבסוף דיבר לבן עם יעקב טובות ונתחייב מיתה. ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלם הלילה ויאמר לו השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע". לכאן בסוף כן דיבר עם יעקב כמה דברים, והרי הוזהר, ונתחייב מיתה במה שעבר על ציוי ה'. וכן מפורש בשכל טוב כאן כתב, אפי' דברים שאתה אומרם לטובתו, הוא יחשבם לרעה, וזה הרשע לא שמר דבר יוצרו. [זה תואם יותר לפרש"י]. וע' במדרש אגדה, למה הזהירו בטובה, לפי כשהיה מדבר בטובה, היה מזכיר ע"ז אלהי אברהם ואלהי נחור שהם שופטים בינותינו. [אכן יש לבאר כמ"ש הספורנו, לא תפתנו שישוּב בתנך לו תקוה להיטיב עמו. וכו"ה בס' הכתב והקבלה. וכ"כ הרמב"ן, פן תדבר עמו לעשות לו טובה אם ישוּב עמך מדרכו, אל פן תתנדו לעשות לו רעה אם לא יבא עמך. וכן תי' בס' דברי פוד, דהיינו שלא ידבר עימו לשוב אליו, וכן בפיתויים והן באיומים, ודבר זה קיים לבן. ע"כ. וכ"כ בבאר מים חיים, שהוזהר ע"ז באזהרת מיתה מאלהי יעקב שלא יאמר לו לשוב לביתו גם ע"י הבטחות טובות. וכן פ' בשפתי חכמים, אל תדבר עמו מה שהוא טוב בעיניך, כלומר שישוּב עמך לחרון, והוא רעה אצלו, כי כל זמן שיהיה מחובר אצל רשע אין השכינה שורה עליו. וכ"כ בבאר מים חיים, שהוזהר ע"ז באזהרת מיתה מאלהי יעקב שלא יאמר לו לשוב לביתו גם ע"י הבטחות טובות. ובהעמק דבר פ", שהוזהר שלא יסיים ברע ויהי ריב ומצה, וכן עשה לבן

שהשתדל לסיים ברכות ודברי שלום]. ואפשר שנענש לכן שנגפו השי"ת, וכמו שהביא בסדר הדורות (ימות עולם ב' אלפים ר"ז) שלבן מת בימים ההם כי נגפו אלהים על אשר עבר הברית אשר היה בינו ליעקב, (ע' בס' הישר, והובא בקצרה בס' הכתב והקבלה ס"פ ויצא, דבלבן כתיב, וילך וישב, שהליכתו לביתו כעת לא היתה רק לפי שעה, כי חזר עוד לשוב לעשות תחבולות מרמה נגד יעקב, שאחר שעבר לבן מאת יעקב מהר ושלח את בעור בנו בן י"ז שנה, ועימו אבי חורף בן עוז בן חור, ועוד י' אנשים אל ארץ שעיר אל עשו, ויאמרו לו כה אמר אחי קרובך ואחי אמן לבן, השמעת אשר עשה לי יעקב אחיך, אשר בא אלי ערום וריק היצאתי לקראתו, והבאתני לביתי בכבוד, ואגדלהו, ואתן לו שתי בנותי ושתי שפחותי, ויברך אלהים אותו לרגלי ויפרץ מאד כו', גם צאן ובקר כו' גם כסף וזהב כו'. ויברך כו' ויגנוב את אליה כו', ועתה הנה עזבתיהו בהר נחל יבק, אם יש כו' נפשך ללכת אליו כו' ושם תמצאוהו ועשית לו כאשר תאזה נפשך. וילכו ויגידו לעשו וישמע ויחר לו מאד על יעקב ויזכור שנאתו וחמתו בערה בו, וימרה עשו ויקח בניו ועבדיו ששים איש ויקבוץ כל בני שעיר החורי שלש מאות ארבעים איש כולם שלופי חרב, וילך להכות אותו ויחלם לו' חלקים, ויקח את בניו ועבדיו ששים איש ויתנם ביד אליפז בנו הבכור, ואת ו' חלקים הנשארים נתן ביד ו' בני שעיר כו', ושלוחו לבן יצאו מאת עשו וילכו ארצה נענו ויבאו בית רבקה אם יעקב ויגידו לה כי עשו הולך לקראת יעקב ות' איש עמו, ותמחר רבקה ותשלח מעבדי יצחק ע"ב איש לקראת יעקב ויפגשוהו בדרך הנחל מעבר נחל היבק ויאמר יעקב כאשר ראם מהנה זה עמדה לי מאת אלהים ויקרא יעקב שם המקום ההוא מחנים). ע"כ. ואפשר שמת בגלל שעבר על דבר ה' שצווהו שלא לדבר עם יעקב מטוב ועד רע, רק שיכל לתרץ תירוצים בכוננת דבר ה' אליו, ולכן סיבב השי"ת שיחטא חטא ברור שעבר על כריתת הברית.

י"א שיעקב תקע את אהלו בהר סיני. "ויעקב תקע את אהלו בהר". מובא מספר חכמת התורה למהר"ש קלוגר (פרשת יתרו עמ' שסד) שכתב, שההר הזה הוא הר סיני, וכיון שמעשה אבות סימן לבנים, בחר לו יעקב לשכון בהר הזה, כדי שאח"כ תינתן התורה עליו. ועד לדברינו ממה שקרא לו יעקב גל עד, והוא מלשון לוחות העדות, שהתורה נקרא עדות, לוחות העדות, וארון העדות. ולבן קרא לו יגר סהדותא. ע"כ. והנה גברא רבה אמר מילתא, אך יש לנו רשות להתבונן, שהרי הר סיני היה במדבר סיני שהוא קרוב למצרים, ואילו יעקב היה הרחק מאד ממש, מהלך של מאות מאות פרסאות, שרק יצא מחרן. שהוא בקצה השני. וצ"ל. א. שמא אה"נ קודם מתן תורה הר סיני היה בחרן. אלא שנעקר ממקומו, כמו שבלאו הכי הר תבור והר הכרמל נעקרו ממקומם לכבוד מתן תורה, כמ"ש ההרים רקדו כאילים. ב. עי"ל שבמדרש תהלים (שמו"ט סח) איתא שנעקר הר המוריה ונח ע"ג הר סיני ועליו ניתנה תורה. והרי כאן נעקר הר המוריה ובא ליעקב לחרן. ואפשר שנשאר שם כל עשרים שנה שהיה בבית לבן. ג. שכבר כתב במגלה עמוקות שהר סיני ג"כ קפץ

ליעקב עד חרן. וראה בסמוך.

האם יעקב אע"ה ציפה כעת לקבלת התורה הרכוש הגדול אחר הגלות. ואולי עומק כוונת דברי המהר"ש קלוגר צ"ל, שיעקב אבינו ע"ה ציפה כעת לקבל את התורה, וע' בתפארת יהונתן (ר"פ וישלח) שיעקב חשב שהגירות נשלם בבית לבן, ולכן ביקש לישב בשלוה, ולכן אמר ויהי לי שור וחמור, כי נתקיים ואח"כ יצאו ברכוש גדול. עכ"ל. והנה נודע שהרכוש הגדול האמיתי היה מתן תורה, שלכן אי' בגמ' (ברכות ט.) בבקשה מכם שאלו ממצרים כלי כסף וזהב שלא יאמר אותו צדיק וכו', והרי ודאי גם בלא זה השי"ת מקיים הבטחתו, רק שהרכוש האמיתי היה קבלת התורה. ודו"ק.

לבן נישק רק באויר שיעקב החזיר פניו הקדושות שלא יגע בהם אותו טמא. "וירץ לקראתו ויחבק לו וינשק לו וגו'". איתא במסכת כלה רבתי (פ"ג א), יעקב אבינו לא נשק ליוסף בנו, שמא הטעוהו נשים בגלל יופיו, דכתיב ויפול על צואריו, ויברך על צואריו עוד, אפיה בעי למינשקיה ולא שבק ליה, והינו דכי נח נשיה, כתיב ויברך עליו וישק לו, אמר ל"ג שנים לא נשקתי "לפומיה דאבא", והשתא קברנא ליה ולא נשיקנא ליה? מתיבי, וירץ לקראתו ויחבק לו וינשק לו, והרי דברים ק"ו, לבן שמנשק ע"ז ומנשק נשים טמאות כתיב ביה הכי, יוסף לא הוה מנשק? דילמא לא איצטרין קרא למכתביה, אלא קרא אזכותיה דיעקב קא מהדר, וירץ לבן לקראתו, בעא לנשוקיה ולא שבקיה, חבקיה הדר לנשוקי ואקיף ליה לסתות ליסתיה, דיקא נמי דכתיב וינשק, ולא כתיבי וישק, ש"מ. ע"כ.

לבן יכל לחזור בתשובה, והטעה את עצמו ושב לרשעו. "וישכם לבן בבקר וינשק לבניו ולבנותיו ויברך אתהם וילך וישב לבן למקומו. ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים". שמעתי ממו"א שליט"א, דהנה לבן היתה לו הזדמנות לשוב בתשובה. שזכה במעמד הזה לגילוי גדול בכחו של השי"ת, שהוא היה דבוק בעבודה זרה וכחות של נזק וכישוף, וחשב שבדאי יכול לעקור את יעקב, ולבסוף לא הצליח וגם זכה לגילוי באותו הלילה. וכן ראה את כחו ועצמתו של יעקב אע"ה, מכח שהיה דבק בהשי"ת. אלא שבשביל לאזן את הבחירה, ניתן לו גם נסיון, שהנה יעקב אע"ה לקח לו את התרפים, ואם אין בהם ממש כלל ועיקר, מדוע לקח אותם. אלא ודאי שיש בהם איזה משהו. ולכן אמר "אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו אלהי אביהם". שהאמין שיש כח עצמי לעבודה זרה שלו ואבותיו. ולכן כתיב "וילך וישב לבן למקומו". ולכאן פשיטא ששב למקומו לארצו ולביתו ולא נשאר בהר הגלעד לגור שם. אלא קמ"ל ששב למקום רשעו כבתחלה. [ומה שכתוב "וילך" (ולא כתיב וישב לבן למקומו), לומר שהיתה לו כאן אפשרות של בחירה, ובחר בעצמו ללכת לשוב למקומו].

כמה פרפראות מספר "צנצנת המן"

יעקב משיג את המקום המיוחד של יצחק אביו. "ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו". לא נתפרש איזה מקום. ונראה לפרש שהכוונה על אבני המזבח שנעקד עליו יצחק. שנאמר וירא את המקום מרחוק. שהר המוריה הוא המקום שנקרא בשם "המקום". [עזה המקום המיוחד עקשה מאד מאד למצוא אותו ולכוין אותו בדיוק (ע' רמב"ם בית הבחירה פ"ב ה"א: "המזבח מקומו מכוון ביותר ואין משנין אותו ממקומו לעולם"). כמ"ש לשכנו תדרשו ובאת שמה, ורק דוד המלך מצא אותו אחרי טורח גדול ותפילות].

יעקב אבינו ע"ה עזב את ארץ הקודש באטיות וצער. וישא יעקב רגליו, המפרשים פירשו שנעשו רגליו קלות עי' רש"י וכו'. ויש לפרש בדרך צחות, שווישא רגליו כלומר שנעשו רגליו כבדות, שהיה צריך לשאת אותם, והוא משום שהיה קשה עליו היציאה מארץ הקודש וממקום הקדוש. [פירושו, שגם אם קפצה לו הדרך והיה קל ללכת, מ"מ גם האט את רגליו מעט, להראות שאינו בורח מארץ הקודש, ומהר המוריה בית התפילה].

אנשי חרן שנאו את לבן. "ויאמר להם הידעתם את לבן בן נחור ויאמרו ידענו... ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו העדרים...". יעקב שואל לרועים באריכות, הידעתם את לבן בן נחור, והם משיבים לו בלשון קצרה ידענו. ועוד שואל השלום לו, והם משיבים, שלום. ורואים שהם מקצרים בדיבור כשהם מדברים על לבן, וזה משום שענאו אותו ולא רצו לדבר עליו הרבה. ומנין נדע שזה בגלל שנאת לבן ולא משום שהיו מקצרים בדיבורם, הנה כששאל להם על הצאן שלהם, הרבו בדיבורים לא נוכל וכו' וכו', ורואים שרצו להאריך. [ללמדך שהרשעים שנואים על הבריות, והצדיקים אהובים על הבריות, ומזה אפשר להבחין את דרך הטוב].

לבן הרשע היה מחניף לכאן ולכאן כרצונו. "ויאמר אליו לבן... נחשתי ויברכני ה' בגללך... למה נחבאת לברוח... ואשלחך בשמחה ובעשירים בתוף ובכינור". רואים רשעותו של לבן מכמה סיבות. ואחד מהדברים, שכשלבן רוצה את יעקב אצלו אומר לו נחשתי ויברכני ה' בגללך וכו' ומחניף לו שיעשאר אצלו. ואח"כ כשהלך ממנו יעקב ויודע שלא יחזור אליו עוד, אומר לו ואשלחך בעשירים ותוף ומחול וכו' כלומר שאם הייתי יודע הייתי שמח לשלוח אותך מאצלי, (וכמו שאמרו בניו מאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה וכו') שאתה חי על חשבוני ורציתי שוכבר תלך.

לבן חשב שה' לא עם יעקב בגלל שהתרפים אצלו. "ותאמר אל אביה לא אוכל לקום". ולבן לא המשיך לחפש אף שמישש את כל בליו, פירושו שמישש בכל מה שצריך ולא צריך ושם הפסיק. וצריך לבאר מדוע בזה השתכנע שהתרפים לא אצל יעקב והפסיק לחפש. ויש לפרש בהקדים דהנה מדוע היה בטוח כל כך שהתרפים אצל יעקב. וצריך לומר שמזה שה' בא אליו בחלום הלילה למד שמה שה' לא נגלה ליעקב לומר לו לא לירא מלבן וכו' הוא בגלל שהתרפים אצלו (כמו שאמר לקמן הסירו את אלו הנבר וכו'), אבל אחר ששמע שרחל אמרה דרך נשים לי, חשב לבן שבגלל זה ה' לא בא ליעקב שיש שם טומאה, ולכן הפסיק לחפש, שאין זה בגלל העבודה זרה כמו שחשב בתחילה.

שאלות לשולחן שבת קודש

לא עברה על מ"ד שנה, נמצאו רחל ולא נשאו בנות כ"ב כ"ב, שהיו תאומות. ע"כ.

מה שמוותיהם של אבא ואמא של זלפה ובלהה. בבראשית רבתי (פ' ויצא) איתא, שלאביהם קראו, "אחי". ולאיים קראו "חיה".

ליעקב אבינו ע"ה נולדו שתי ילדים ביום אחד, אחת מלאה ואחד מרחל. דינה ויוסף. כ"כ החת"ס (בראשית ד, א), דמסתמא ביום לידת יוסף נולדה דינה, כי נתחלפו זה בזה כידוע, וא"כ מסתמא היה עיבורן ולידתן שוה.

מי בפרשת ויצא היה שמו "אחותי", ומי בפרשת וישלח היה שמו "אחי". לאבא של זלפה ובלהה קראו אחותי. ולחבירו של עשיו שרדף את יקב, קראו אחי. כדאיתא בבראשית רבתי (פ' ויצא), "ש"א שאביהם של בלהה וזלפה, היה אחיה של דבורה מינקת רבקה, והיה שמו אחותי, וקודם שנשא אשה, נשבה, ושלה לבן ופדאו ונתן לו שפחתו לאשה, וילדה לו בת, וקרא שמה זלפה על שם העיר שנשבה לשם, ילדה עוד בת וקרא שמה בלהה, שכשנולדה היתה מתבהלת לינק, אמר מה בהולה בתי. וכאשר הלך יעקב אצל לבן מת אחותי אביהו. ולקח לבן לחיה שפחתו, ולשתי בנותיה, ונתן זלפה הגדולה ללאה בתו הגדולה לה לשפחה, ובלהה הקטנה לרחל בתו הקטנה. [וע"ש, ש"א שהיו בנותיו של אדם מפלגשיו, והגלים לקרוא להם שפחות]. ואיתא במדרש אגדה (פ' וישלח לב, ג), "הצילני נא מיד אחי", אחי שבא אלי מכוחו של עשו, שבשעה ששלח יצחק את יעקב לפדן ארם, שיגר עשו איש אחריו ששמו אחי. ע"כ.

מי היה השליח של רבקה לקרוא ליעקב שהגיע הזמן לצאת מלבן. "ושלחתי ולקחתיו משם". כתב רבינו אפרים (פ' תולדות), לא מצינו ששלחה אחריו או מי היה השליח, ונ"ל שהיה הקב"ה, שנאמר (לא, ג) ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותי. בא וראה כמה גדולים מעשה הצדיקים שהקב"ה בעצמו עושה שליחותם, לקיים מאמר הכתוב (ישעיה מד) ועצת מלאכיו ישלים.

מי גילה ללבן שיעקב בורח והוא שגילה ג"כ לפרעה. "כי בורח הוא", כתיב חסר. וכתב בעל הטורים "כי ברח" ב' במסורת, כי ברח יעקב, ויגד למלך מצרים כי ברח העם (שמות יד). דאיתא במדרש שעמלק הגיד ללבן על בריחת יעקב, וגם לפרעה על בריחת ישראל (מכילתא שמות יד ה). כי ברח. בגימטריא עמלק. ע"כ. [אמנם במיוחס ליונתן כתב, שהרועים גילו, וז"ל: אחרי שהלך יעקב עמדו הרועים על הבאר ולא מצאו מים, וימתו שלושה ימים שמא תהיה מוצפת ולא צפה, ואז בא ללבן ביום השלישי וידע כי עזב יעקב שבזכותו היתה מוצפת עשרים שנה. ובהעמק דבר כאן כתב, שרועי צאן לבן שהיו תחת יעקב הם גילו שברח].

מה השייכות בין הסולם של יעקב להר סיני ובין מתן תורה בימי משה. כתב רבינו יהודה החסיד בס' גימטריאות (עניינים שונים סי' כד): "והנה סולם מוצב": ג"ל. ש"מ. ש-340 שנה משנולד יעקב עד שעלה משה לשמים לקבל התורה. ע"כ. וע' במדרש כאן שסולם, ג"ל, סיני". ושהיה בזה רמזים ונבואות על מתן תורה. ובמגלה עמוקות (פ' תולדות) כתב שגם הר סיני וגם הר המוריה נעקרו ובאו עד מקומו של יעקב אע"ה.

באיזו מיתה דימה אליפז להרוג את יעקב. בשל"ה (שער האותיות ק. קדושה) כתב בתו"ד בנוסח תפלה, שאם נתחייב 'חנק', יה"ר שינצל בזכות יעקב אע"ה, שהצלת אותו מיד אליפז בן עשיו, שבא בדרך לחנקו ולהמיתו וניצול. ע"ש.

היכן היתה ישיבתו של שם ועבר. בבראשית רבה (אלבק פרשה סח) איתא, עשה עוד י"ד שנה "מוטמן בארץ" ומשמש לעבר. ע"כ. ומשמע שהיתה מתחת לארץ. **למי הביא יעקב אע"ה מטמון גדול של זהב וכסף.** במדרש אגדה (פ' ויצא): "כי מעט אשר היה לך לרגלי", בשעה שהלך לבן לקראת יעקב ויחבק לו וינשק לו לידע אם הביא ממון ולא מצא, המתין לו עד שבא לביתו, אמר בידוע שהטמין ממונו במקום שהוא לרגליו, והלך וחסר מרגלותיו, ומצא מטמון זהב וכסף, לכך אמר לרגלי.

אם לבן היה ממש בצבע לבן באופן מוזר. איתא במדרש (בראשית רבה פרשה ס), "ולרבקה אח ושמו לבן", רבי יצחק אמר לשבח פרדוכוס, ר' ברכיה אמר לגנאי מלובן ברשע. ופירש בעץ יוסף בשם הערוך, שהיה עורו לבן ביותר שהיה משונה בלובן, שעל שם לובן עורו שהיה נפלא נקרא לבן. ע"כ.

באיזה תאריך יעקב נשא את לאה. בילקוט ראובני (פ' ויצא) הביא, שנישואי יעקב ללאה היה בשבת הגדול. **שתי נשים צדקיות בפרשה שהוחלפו שמוותיהן.** לבן החליף את השמות של רחל ולאה. כתב בפ' הרא"ש בשם ה"ר דן אשכנזי שלבן קרא ללאה רחל, והיא היתה קטנה בקומה.

מה המכנה המשותף בין לידת בנימין ליעקב לבין לידת יצחק לאברהם. בן מאה. במדרש (במדב"ד יד, ח) נולד בנימין כשהיה יעקב בן מאה שנה, ולכך נקרא שמו בנימין בן ימ"ן שנולד כשהיה אביו בן מאה שנה. **האם רחל ולאה היו תאומות ובאיזה גיל נישאו.** בגיל 22, רחל נפטרה בגיל 36, ולאה חיתה עוד כמה שנים. בסדר עולם רבה (פ"ב): רחל מתה בת ל"ז שנה, ולאה

מצות וחי בהם – שמירת הבריאות

עצות טובה לבריאות

לא תרופות להולה, אלא תרופות סבתא
שהועילו לכמה אנשים, ומותרת לאנשים בריאים, ולא לנוטלי תרופות מרשם וכדו'

כמה עצות של בריאות בעזהשי"ת

ויטמינים שנחוצים כמעט לכולם: היום שהגוף חלש יותר, וגם אין כמעט פעילות טובה בגוף לרוב בני האדם, אדם חכם אוכל מעט כפי כחו, אך יש בזה חסרון, שחסר בגוף כמה מרכיבים חשובים, ממה שהיה מגיע בעבר על ידי האוכל. ובנוסף לכך, האיכות של הרבה מן המאכלים, גרועה כיום מאשר בעבר. ועל פי בדיקות, להרבה חסר ויטמין די D. ולכן כדאי מאד לכל אחד להקפיד בקביעות על ויטמין די לכל בני המשפחה, **זה הצלת נפשות** מכל מיני מחלות שקשורות למערכת החיסון. וכן ויטמין זה משפיע על ספיגת הרבה ויטמינים וכו'.
ב. להרבה מאד בני אדם חסר ויטמין B 12. ולכן ממולץ לרבים לקחת פעמיים בשבוע כדור של ויטמין זה. ג. אומגה 3 טרי (-כי הרבה ממה שנמכר, זה ישן ומחומצן), חסר גם לרבים, וזה נחוץ לבריאות המוח ודילול הדם, ולכן לפעמים טוב לקחת שמן זה טרי, כמו מה שמגיע חדש וטרי בקירור (שמן ציה פורטה, או אומגה גליל, מרות המרושתת וכדומה). והכי טוב להקפיד בכל שבת קודש על דג שיש בו הרבה מן השמן הזה, כמו סלמון, ולבשל עם העור, ולשתות את המרק (רק לא לבשל בהרתחה של יותר מ-130 מעלות). הרוטב של הדגים הללו, זה מנה טובה של אומגה שלש, לשבוע.

דג שלם לכבוד שבת קודש: עצה טובה ונכונה לכבוד שבת קודש, ולתועלת קיום מצות הבריאות בזכות שבת קודש שהיא מקור הברכה, שמענו מיהודים מבוגרים ה"ו שבארצותם בחו"ל נהגו לקחת דג גדול שלם לעטוף אותו בכמה שכבות של נייר כסף, ולהניח על הפלאטה של שבת קודש [מערב שבת], ואחרי בישול איטי ממושך כזה, כל העצמות נהפכים למים, ובסעודה שלישית יש מעדן מיוחד לכבוד שב"ק, וזה **מלא סידן** (מחמת העצמות), **ומלא שמן בריא מאד**. (לא בכל דג יש אומגה 3, אלא בדג סלמון וכדומה). רק שיש שחוששים לתולעים שיכולים להמצא בראש הדג סלמון, ואמר לנו הרב ויא שליט"א, שגם לשיטת האוסרים תולעים אלו, הם גדולים וניכרים בנקל מאד, פשוט להוציא את הזימים, ולשטוף בדם מים חזק, ולראות אם רואים תולעים שחורים כמו רושנים, ואם לא, אפשר לאכול גם את הראש, יש בו הרבה שמן בריא. וכל בני המשפחה, גם הילדים יכולים לקיים עונג שבת בלי חשש מן העצמות.

עצות קטנות למניעת נסיגת חניכיים: בדורינו מצוי נסיגת חניכיים שיש בזה סיכון במשך הזמן, וזה מתבטא בכאבים בשרירי השיניים וכדומה. ומי שרגיש לזה, צריך לצחצה שיניים יום יום או פעמים ביום במשחת שיניים מיוחדת, כמו של חברת פוראוור, או משחה של ג'ומס (יש עוד סוגים, אך זה מה שמענו לבניתיים שהועיל מאד). וזה משפיע מיידית בע"ה. **ולפעמים** מייעצים להמנע מאכילת כל דבר חומצי, כמו מוצרי חלב וחצילים, ולקחת קיו 10. **וכדאי** להתיעץ על סוג מברשת השיניים (מברשת רכה), ועל אופן הצחצוח. לפעמים נותרים שאריות מזון בין השיניים (ולכן כדאי לצחצה שיניים פעמים ביום, ולנקות בחוט בין השיניים. רוב החוריים של השיניים נגרמים מחמת שאריות מזון שמצטברות בין השיניים), או בשולי החניכיים, ומזה נוצר שכבת חיידקים או דלקת וזה יכול לגרום לנסיגה.

למניעת דלקת חניכיים יש כמה עצות קלות: א. לגרגר מלח כחצי דקה עד דקה (כפית גדושה מלח בחצי כוס מים). ב. לגרגר שמן עץ התה, או שמן ציפורן, או שרף מור. ג. לגרגר מי אלוורה (להכין מי פה, בכוס זכוכית מלאה מים, לערבב בהם כף אלוורה). או למרוח אלוורה על החניכיים (ולהמתין במשך 4 דקות). ד. למרוח אבקה של ציפורן על החניכיים ולעסות, ואחרי 4 דקות לשטוף. ה. לגרגר שמן אקליפטוס. אפשר להכין מי פה, לקחת כוס זכוכית למלא אותה במים, ולטפטף בהם 4 טיפות שמן אקליפטוס, אפשר גם שמן מנטה, (או 2 טיפות מכל אחד). ולשטוף בהם את הפה בכל פעם אחרי אוכל. ה. להניח שקיות תה (לא רותח) על החניכיים, יש בזה חומר אנטי דלקתי (טאנין). ו. פעמיים בשבוע לצחצה שיניים עם מעט סודה לשתיה (לא הרבה פעמים, שלא ישחוק את שכבת האמייל של השן, ולא יגרם לנסיגת חניכיים). צחצוח שיניים עם סודה לשתיה מלבין שיניים היטב, ומסיר פלאק יותר טוב מכל דבר אחר.

עצות קטנות למניעת אבנים בכליות: א. שתיה מרובה, לפחות שתי ליטר ליום. ב. לחלוט חבילת פטרוזליה בליטר מים רותחים, לסנן, ולשתות במשך היום. ג. להרבות בשתיית מיץ לימון. (לשתות עם קש, הישר לבית הבלעיה, שלא יגע בשיניים, כי המיץ לימון הורס את הציפוי של השן). ד. שתיית בירה לבנה. ה. מיץ סלרי (כרפס). ו. לשתות תה סרפד. (לקנות סרפד ולהלוט ולסנן ולשתות). (ויש שיעצו עוד: לא להגביר צריכת פירות וירקות. לאכול חילבה. לשתות חליטה מצמח בשם פילנטוס. למעט קצת בעגבניות קקאו תה שחור (בקפה אין בעיה) פלפל וסלק. ולמעט בסוכר. ולמעט קצת בהלבון מן החין). - **בברכת אני ה' רופאך.**

למניעה ושיקום מהירוס רח"ל - אני ה' רופאיך

אזהרה - דרום זה אינו רפואי כלל, ואין בו שום אחריות, ומיועד למניעה, ושיקום, ולא כטיפול על פי רופא מוסמך, ובגובה הוצאות המימון - שילומים, וטיפול תרופתי מינימלי והריון - תמיכה צמודה יעוץ פרטי מוסמך.

סיכום המאמר: מומלץ לכל אחד ואחד להשקיע בעזרה ש"ת במשך חדשים ימים ב' ויטמן די D, אבץ, לבונה, ינג'ר, שום,

לימון, [וכן הרביבת בהליכה], " ובה נקיים מצות עשה דאורייתא של "ונשמרתם".

[ליעוץ פשוט מתוך נסיון של אנשים פשוטים שלא מוסמכים - 02-5795098]

יהודי יקר וצדיק הי"ו - מניו יורק, ועשה שם חסד עם המונים מאחינו בית ישראל הי"ו. והוא פירסם סיכום שעלה לו מתוך הנסיון [כי אין חכם כבעל הנסיון, ואף שאינו מבין כלל בענייני רפואה, קיים בעצמו "ותשועה ברוב יועץ", ששאל וחקר, וקרא כל מאמר רפואי שיכל להשיג], עצות טובות ונחוצות לכל אדם - גם למניעה, וגם לשיקום, כי יש שהתרפאו, ועדיין סבלו חולשות קשות, ואפילו במשך כמה חדשים אחרי (ומי שמרגיש כך, לא יבהל, אלא ידע שרבים מרגישים כאלו חולשות וכאבי שרירים וכדו', ויזדרז לחזק את גופו כפי מצוות "ונשמרתם", ויועיל לו בעזרת השי"ת. וחשוב מאד להשקיע בהליכה חצי שעה ביום, כפי כח הגוף, כל אחד באופן שלא מכביד על הלב, כי הפעילות הזו, נחוצה לריפוי הגוף ולחיוזוק מערכת החיסון), ולכן כדאי לכל אדם לקחת במשך כמה חדשים חיזוקים נכונים, וכן תזונה מתאימה (ומאד חשוב להוריד סוכר, הסוכר זה האוכל של החיידקים הלא טובים, וכן שמן), בכדי לרפא את הגוף לגמרי, ושלא יגיע לחשש פגיעה באיברים פנימיים ח"ו. ואמר אותו יהודי הי"ו, שמי שלקח חיזוקים ואחרי כן נדבק, קיבל את הוירוס בבלות מאד לעומת אחרים, [כמו שהוא עצמו נדבק אחרי שהקפיד כמה שבועות לקחת ויטמן די, ואבץ, ולבונה, ורק היה לו חום 3 ימים, אך ב"ה בלי שום השלכות, והוא עדיין מקפיד על מה שמייעץ אחרים, ולא הגיע מזה לתשישות כרונית או חולשה כרונית, ופגיעה בכליות או בכבד ח"ו].

גם מי שנדבק והחלים ימשיך ליהזר. ולפי דבריו, מתוך הנסיון שלהם בחו"ל, ההשערה שמי שנדבק, שוב לא נדבק ולא מדבק, אינה נראית מוכרחת, והנגודים שהגוף מפתח, זה דבר שתלוי בכל אדם ואדם לפי עניינו, וגם זה - משתנה אחרי כמה שבועות.

זהירות גם בתינוקים וילדים. ועוד אמר, שמהנסיון שלהם, ילדים ותינוקים ג"כ יכולים להדבק ולהדביק, ואצלם צריך זהירות הרבה יותר גדולה, שלא ניכר עליהם תסמינים (כי התסמינים זה לא רק חום וקוצר נשימה), וגם שיש טוענים שזה וירוס שיכול לדגור בגוף כמה חדשים מבלי תופעות לוואי, וכך הילדים מעבירים הלאה את הוירוס. [א.ה. יש לשאול דעת תורה בכל צעד שעושים בה].

הרגיש טוב ופסקו התסמינים, בהרבה פעמים אחרי שבועיים או חודש, הוירוס חזר חזק ואלים יותר, כיון שהלבונה רק דיכאה אותו, ולא ריפאה אותו, ולכן אלו שיש להם אחריות מזהירים מאד את כל לוקחי ה"לבונה", שחובה לקחת לפחות שבוע ברצף, ועדיף שבועיים, ואפילו חודש ימים לחיזוק. [וגם צריך לדעת שיש הרבה סוגי לבונה, והסוג שהוכח שכייעל, זה רק "בוסווליה קריטריי", ולא סוגים אחרים שמזכירים בכמה מקומות].

מסקנה: שה"לבונה" המתאימה, הועילה להרבה אנשים, אבל אין להתעסק איתה רק באזהרה ברורה שימשיכו לקחת במשך שבוע (או שבועיים) לפחות.

ג. פרוביוטיקה במינון גבוה. - הוכח כייעל מאד בחיסון הגוף כנגד הוירוס הזה, וגם לשיקום כללי. ומעשה באחת מקהילות הקודש, שהאדמו"ר שלהם התווה להם דרך ע"פ דרכו בקודש בכל ענייני הזהירות, וגם מינה מומחה מטעמו שיתן הוראות למי שיש לו חשש, והדבר החזק ביותר שהרופא הציע להם זה פרוביוטיקה - 50 מלייארד (עדיף 2 ליום). ואמר להם שבמשך שנים רבות הוא משתמש בפרוביוטיקה (מינון גבוה מאד) במצבים מסויימים במקום אנטיביוטיקה (אכן למעשה ודאי שאלו דברים שצריכים יעוץ מוסמך), כי במקום להרוג את החיידקים הלא טובים, ועל הדרך לחסל את החיידקים הטובים ואת מערכת העיכול וכו', עדיף לחזק את החיידקים הטובים, שהם לבד יתגברו על החיידקים הלא טובים.

א. ג'ינג'ר [זנגוויל], הוא הדבר הכי מועיל שהוכח. ובכל צורה מועיל, אבל הכי טוב לקחת שורש טרי (מחנות תבלינים ופיצוחים) ולסחוט אותו, ולקחת 28 גרם מיץ, מדולל היטב במים] זה חריף מאד יש לקחת באמצע או אחרי ארוחה, וכך 3 פעמים ביום (בכל פעם מנה של 28 גרם). ויש שטוענים שגם קוביות ג'ינג'ר מופחת סוכר, שמזכרים בחנויות פיצוחים, עוזר מאד, למצוץ בפה במשך 10 דקות (ולא ללעוס לבלוע מידי), ואחרי כן לבלוע, שזה לא חריף אבל החומר הפעיל קיים בזה, וגם זנגוויל יבש, כמו חצי כפית בתוך כוס שתיה (ואם זה חריף יכול לקחת אחרי אוכל), מועיל. - אך מה שהוכח כמומגר את הוירוס, זה באופן הנ"ל. גם אפשר לחלוט אותו, לקחת שורש זנגוויל ולחתוך חתיכה, ולקצוץ, ולהניח בכוס זכוכית, ושופכים עליה מים רותחים, ואחרי 10 דקות זה ראוי לשתיה כמו תה, להוסיף דבש. ולבדוק שלא חריף מידי, ואם חריף, אפשר לקחת אחרי אוכל, או לדלל עוד. [יש קו לבידור אודות הג'ינג'ר ועוד, וגם לקבל בחינם, או לפתוח מוקד חלוקה בחינם בלבד. 0723982355. 0583268992].

ב. לבונה - זו תרופת סבתא ידועה (מאות שנים) לכל סוגי וירוס, וגם לשפעת, והוכח גם לקורונה, (בכל גיל, וגם במצבים כבר קשים מאד. אפשר בדיעבד לקחת בתוך כוס תה, וכן לתינוקים ע"י חליטה, רק שצריך יעוץ עם מומחה מוסמך גם לגבי המינון המדוייק), אך צריך שתהיה בזה אחריות, כי מי שלקח יומים שלשה, ומיד

ד. שמן דגים אמיתי וטרי – הוכח כמועיל מאד לחיזוק הגוף גם בהתמודדות בקורונה, זה נותן הרבה כח וחוזק להתרפא, ומכיל גם ויטמין D. [אלא שרוב הקפסולות שמוכרים בחנויות על המדפים, זה כבר ישן ומחומצן ולא יעיל. ויש רק 3 סוגים שמועילים, ואחד מהם זה "אומגה גליל", שמן דגים שמגיע בקירור, זה עולה הרבה כסף, אך זה שווה. וכן שמן ציה פורטה (שמגיע בקירור), או שמן מרווה המרושתת]. ועוד גם למניעת כרישי דם שנוצרים לפעמים ע"י הוירוס הזה. [ועוד יש לדעת, שלפעמים יש כאבי ראש וחולשות מחמת חוסר מגנזיום שגורם הוירוס הזה].

ה. שום טרי, בלי מגע מתכת – זו התרופה הכי נגישה והכי קלה, שמחסלת וירוסים ומעלה את הנוגדי חמצון ועוד דברים טובים. -לקצוץ כמה שיניים של שום בסכין פלסטיק או ביד, ולהניח בכוס, ולערות מים רותחים, ואחרי שעה לשתות כפי היכולת. במשך 3 ימים לפחות.

ו. וירומיזין – עשב ידוע שריפא מלריה, ולפי טענת רבים הועיל להם גם לקורונה, [מבוססת על צמח לענת יהודה. ומי שרגיש לחץ דם, צריך לעקוב, כי זה מוריד לחץ דם]. והם כתבו שבמשך 5 ימים לקחת 8 כדורים ליום, ואחרי 5 ימים להוריד למספר קטן יותר של כדורים ליום. אמנם אפילו במינון קטן יותר הועיל. [מוכרים בחנויות טבע בין 100 ל- 150 ש].

ז. לימון – מועיל הרבה. ואפשר לאכול לימון אחד ליום, במשך כמה ימים. והכי טוב לסחוט לימון טרי, לערב עם דבש, ואפשר לדלל במים, ולשתות עם קש, שלא יגע בשיניים, כי יש בלימון חומר שהורס את הציפוי של השיניים].

ח. אבץ – אבץ חשוב לחיזוק מערכת החיסון. וצריך שתהיה לו ספיגה טובה, ולכן לא לקנות אבץ זול, רק מיוחד עם ספיגה מוכחת. אפשר לשלב עם ויטמין C מותאם. והכי טוב לקחת עם קוורצטין, שזה מועיל לספיגת האבץ, וגם מחזק את מערכת החיסון כמו ויטמין C ואפילו יותר ממנו. [ביום הראשון אבץ אחד בבוקר עם 8 כדורי קוורצטין, ובערב גם אבץ אחד עם 8 קוורצטין, ואחרי יומים אפשר להוריד ל-6 קוורצטין בכל מנה. ואחרי כן ל-4].

ט. ויטמין D – מציל נפשות ממש בס"ד, למי שמתמיד בו [מחזק מערכת החיסון], אנשים שלקחו בקביעות עברו את הקורונה בקלות גם זקנים וישישים. וכן ויטמין סי, יכול להועיל הרבה, אך רק מסוג מסויים שבאמת נספג טוב, ולא מתחמצן בתוך הגוף.

י. חומץ תפוחים [איכותי מחנות טבע. ורק למי שאין לו בעיות של חומציות בקיבה וכדו']. חשוב מאד, זה תרופת סבתא ישנה, מוצר אנטי דלקתי, שמועיל נגד כל וירוס ודלקת. ואסור לקחת יותר מ-2 כפות ליום. וחובה לדלל הרבה במים אם זה לבליעה. [ובשביל לחיטוי מערכת הנשימה, פשוט לנשום את הבקבוק. או לקחת שליש כוס חומץ תפוחים ושתי שליש מים, ולשים במכשיר אידיים, ולנשום].

יא. טיפול מסודר – עוד סיפר, שקרוב משפחה שלו רופא יהודי בקופת חולים בחו"ל, נותן טיפול מסודר (ובמצבים קשים- בהזרקה לתוך הווריד), על ידי 3 או 4 דברים: 1. ויטמין D בכמות מוגברת. 2. אבץ. 3. פרוביוטיקה. 4. אנטיביוטיקה.

סיכום למעשה:

נוכל לקיים מצות "ונשמרתם" בהידור, ולהקפיד לקחת במשך כמה חדשים: א. ויטמין די במינון מוגבר. [הכל לפי הגיל (גם לתינוקים, לשאול רופא המינון). כעת יש מפרסמים שמותר לתקופה מסוימת אפילו מינון גדול, ולאנשים עד 10,000 יחב"ל ליום. ואחרי חודשיים להוריד ל-5,000, ואחרי כן ל-3,000. שהרי חשיפה לשמש (רוב הגוף, כמו בים), של רבע שעה שווה ל-10,000 יחב"ל. כך שהריבוי הזמני לא אמור להזיק, וכיום כמעט לכולם חסר הרבה הרבה ויטמין די שהוא אחראי ביותר על כל מערכת החיסון]. ב. אבץ. ג. לבונה [בד"כ אסור בהריון, ומ"מ במקרה של הדבקה, יש דרך כיצד לקחת אותה, ויש שיודעים ליעץ בזה, ואומרים מהנסיין שלהם שמחודש שביעי אין חשש) המותאמת, למניעה 2 מנות ליום [גרגיר קטן אחד לפי כל 10 ק"ג משקל הגוף, לאנשים זה 8 גרגירים]. ד. מעט גינג'ר. ה. 2 אגוזי ברזיל ליום (ולא יותר. מכילים סלניום שנחוץ למערכת החיסון). ו. ולהקפיד על אכילת חלבונים טובים. ומי שרגיש בקיבה וכדו', גם פרוביוטיקה. וכן כל סוג של חיסונית, מועיל. [כמובן שאנשים עם תרופות מרשם, והריון וכו', צריך יעוץ רפואי מוסמך]. בעזשה"ת.

ועצה טובה להחזיק בבית כמה בקבוקי שמן אורגנו (אפשר להשיג בבתי טבע בטיפות ובכדורים, בדרך כלל לוקחים 3 כדורים ליום), שזה הטיפול הראשוני לוירוס, ששמענו, שרופא מוסמך (מביה"ח בפתח תקוה) מצא עם כמה מומחים, שוירוס זה חשוב לתת כנגדו מיד אנטיביוטיקה (א.ה.) ואז נחוץ לקחת פרוביוטיקה להחזיר לגוף חיידקים טובים, ולפעמים רוב החולשות באים מאנטיביוטיקה ומהשכלותיה על מערכת העיכול, אך האנטיביוטיקה מוכרת, וגם הפרוביוטיקה מוכרת, ובהפרד של שעתיים). וכיון שלא שייך לקחת אנטיביוטיקה בלי הוראת רופא מדויקת, לכן טוב לקחת שמן אורגנו (תרופה טבעית ללא מרשם), שזו אנטיביוטיקה קלה ועדינה, שמותאמת מאד נגד וירוס זה, אנטיביוטיקה לא חזקה כל כך, שהצילה חיים לפי הנסיון שלהם. [ונטלי תרופות מרשם וכו', צריך יעוץ מוסמך].

ולהיות בשמחה גדולה, שמחה של אמונה (ואפשר בסיוע ניגוני קודש), ישמח ישראל בעושי בני ציון יגילו במלכם. אנס"ו.

בית ההוראה "ים שלמה"

כמה תשובות שהשיבו תלמידי מור"ר שליט"א

תשובות אלו מתפרסמים להלכה ולא למעשה, ורשות ההוראה שייכת לגדולי ההוראה שליט"א

אך מרן הב"י (סי' קסז) כתב על זה: ולא ראינו ולא שמענו מי שנזהר בכך ואין לדבר סמך כלל. עכ"ל הטהור. והיינו דס"ל שאין לחדש איסור חדש, [ואע"פ שהראשונים הנ"ל העידו בזה הלשון "שנהגו כל ישראל", ס"ל למרן שאין לחוש לזה, כי כל ישראל לאו דוקא, וצריך שיהיה רוב ברור, כדי לקבוע מנהג לחומרא, וגם שברור לנו שידעו שזה רחוק חומרא ומדינא שרי, וקבלו עליהם להחמיר].

ואף שבלן איש חי (ש"א אמרו אות יב) כתב: לא יתן לבהמה חיה ועוף אפילו הטהורים מן הלחם שבירך עליו המוציא, ולטמאים ולגוי (אפי' ישמעאלי, אם לא במקום חשש איבה) לא יתן לחם ושום מאכל מן הבא על השלחן כלל, שהשלחן עומד דוגמת המזבח דשלחנו של אדם מכפר עליו. ע"כ. וראה בכף החיים שם (אות קמא) בשם ראשית חכמה. הנה כל זה ודאי רק משנת חסידים, ואין בזה שום איסור מדינא, כך שאסור למנוע אדם שעושה כך לתומו, שזה שקר חמור בהלכה, שאומרים לאדם איסור [או גורמים למנוע], בדבר שהתורה התירה אותו לכתחילה. [אפשר רק להדריך לו שיש חסידים שמנענים מזה, ולהסביר לו שודאי מדינא אין בזה איסור]. והאמת שיש לדון בדעת רבותינו ב"ע שכתבו כן למניעה, האם ס"ל לאסור או לא, אך ודאי שלדעת מרן הב"י ועוד פוס' אין בזה שום איסור מדינא, וצ"ע אם מותר לומר משנת חסידים לכל אדם. והנה אפילו לגבי בכור שיש בו קדושה, קיימא לן שבהז"ז יהנו עד שיפול בו מום, ושוחטו ע"פ מומחה, ואוכלו, או מאכילו אפי' לגוי וכלבים. כמבואר בש"ע יו"ד סי' שו (סעיף ה).

וכל שכן אם אינו משליך את המאכל להדיא לפני החתולים, רק מניח ליד הפח, והם באים ואוכלים, שאין בזה חשש כלל. וכמ"ש כ"ב הש"ך שם (יו"ד סי' שו סק"ז) בשם מהרש"ל, דאף דס"ל שאסור מדרבנן למכרו לגוי או להשליכו לכלבים משום ביזוי קדשים, מ"מ מודה שמותר להאכילו לגוי דרך זימון, שייאכל הגוי יחד עימו, וכן יכול לתת לכלבים דרך עראי הנותר מהבשר עם העצמות. ורק לא להשליכן להדיא לכלבים. ע"כ. ודון מינה בק"ו לנ"ד שמותר ליתן שאריות האוכל לחתולים.

ולגבי שב"ק, דעת העולת שבת (שכד, יז) שאם לא מצוי מזונות כמו בחורף, ומותר לתת להם אף שאין מזונותם עליו. וכ"כ בנימוקי א"ח (סי' שכד) בשם הלבוש. [ובמחצה"ש (סק"ז) חולק, וע' במאמר (סי' שכד סק"ח)]. וכ' בתוספת שבת (שכד, יז) שהנהוגים כן יש להם על מה שייסמוכו. ושי' המאירי (רפ"ג דביצה) שמותר לזרוק פירורים לבע"ח, ורק בטורח אסור, שמחזר אחר החיה והעוף להאכילם ולהשקותם. והוב"ד בחזו"ע שבת. וע"ע בא"א בוטשאטש (סי' קסז) כמה צדדי קולא בדין זה. ולענין לכתחלה צ"ע בזה עוד. ויבואר א"ה בשבוע הבא].

האכיל לבע"ח מאכל אדם במקום צורך, כמו לחתולים כשהפחים סגורים.

נשאלנו, מאדם שבשכונתו החליפו את פחי האשפה, לפחים מוטמנים, ונכמרו רחמיו על החתולים שמסתובבים רעבים ועייפים, וידוע שיש מהם טובה גדולה להשמיד את הנחשים, ולכן מכל ארוחה היה משאיר מעט לתת לפני החתולים, ואמרו לו שאסור לתת מאכל אדם – לבהמה. האם יכול להמשיך במה שעשה עד כה. [ועוד שואל לגבי שבת קודש, אם יכול לתת מזון לחתולים, אף שאין מזונותיהם עליו].

תשובה – איסור זה אינו מעיקר הדין כלל, וכל שכן שבמקום צורך דאי מותר.

האיסור להאכיל לבהמה מאכל הראוי לאדם, נאמר לגבי שביעית, וז"ל הרמב"ם (הל' שביעית פ"ה ה"ה) פירות המיוחדין למאכל אדם אין מאכילין אותן לבהמה לחיה ולעופות, הלכה הבהמה מאליה לתחת התאנה ואכלה אין מחייבין אותו להחזירה, שנא' ולבהמתך ולחיה אשר בארצך תהי' כל תבואתה לאכול. עכ"ל. והוא מתוספתא (פ"ה דשביעית). וזה משום הפסד פירות שביעית. וכן בתרומה, אסור להפסיד מאכל אדם ליתנו לבהמה. ואמנם המג"א (סי' קעא, סק"א) הביא מ"ש בתענית (ג.) שמאכל אדם אין מאכילין אותו לבהמה (ופר"ש משום ביזוי אוכלין ומחזי כבועט בטובה שהשפיע הקב"ה בעולם), ועפ"ז העיר בבית מנוחה (דף סז אות ד), שרבים אינם נזהרים בזה, ויש שנותנים בעת האוכל ממה שאוכלים לחתול שבבית או לכלב, והוא איסור גמור. ע"כ. אמנם החיד"א בפתח עינים שם כתב, שהפוס' השמיטו דין זה, שדייקו מלשון הגמ' דלא קיי"ל הכי, והוסיב בזכור לאברהם (ח"ג א"ח אות מ), ובשו"ת מהרש"ם (ח"ד סי' ט). וכ"כ מדפנשיה בשו"ת קרית חנה דוד (ח"ב א"ח סי' מח). **ולכן להלכה אין איסור בזה.** [ואם אם לו מאכל אחר להאכיל לבהמה, לכ"ע מותר, ע' במחצית השקל שם]. ובשו"ת קרית חנה דוד שם כתב סברא נוספת להקל, שרק בקביעות שייך לחוש לביזוי אוכלים, או לטעם שהתורה חסה על ממונם של ישראל. אבל דבר מועט או באקראי בעלמא, לית לן בה. ורק לגבי פרוסת המוציא יש זהירות יתירה, כמ"ש באבודרהם (דף נו אות כב) שאין להאכיל מפרוסת פת הבציעה לגוי או לבהמה. ומקור דין זה בכלבו (סי' כד) בשם רבינו אשר מלוניל. והובא בשל"ה ומג"א ובט"ז (סי' קסז). [ובס' חסידים (סי' תתפ) כתב: לא היה נותן לגוי לשתות מכלי שהיה רגיל לברך עליו, ולחם שבירך עליו המוציא לא היה נותן ממנו לעבד].

הגליון נתרם לזכות והצלחת וישועת וברכת התורמים היקרים הי"ו וכל ב"ב

ובכללם יצחק בן רינה הי"ו

יה"ד מלפני אבינו שבשמים, שיזכו לבנים זכרים חיים וקיימים בריאים ושלמים צדיקים וחסידים ת"ח אמיתיים עושי רצון השי"ת באמת, ולקנין תורה וקדושה, עם בריאות איתנה ונהורא מעליא וכל טוב סלה.